GELLÉRT ENDRE

DÉLKELET-ÁZSIA HARCBAN A SZABADSÁGÉRT

SZIKRA

GELLÉRT ENDRE

DÉLKELET-ÁZSIA HARCBAN A SZABADSÁGÉRT

SZIKRA

BUDAPEST 1951

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

I

HARC ÉLETRE-HALÁLRA

1

1949 nyarán a brit kormány gyarmati kiállítást rendezett Londonban. A jóegynéhány termet megtöltő kiállítási anyag igen nagy részében az angol „munkáskormány" idillikus képet igyekezett festeni a délkeletázsiai angol gyarmatok „elmaradt" népeinek életéről, amelyek az angol uralom „nagylelkű" pártfogása mellett a „civilizáció" felé haladnak, „boldogan" termelik az angol háztartások szükségleteit szolgáló javakat, „élvezik" a fokozott egészségügyi, nevelésügyi intézkedések áldásait, az emelkedő jólétet és eközben fokozatosan előkészítik őket az „önkormányzatra" ...

A kiállítás természetesen nem is érzékeltette azt a sokmillió fontsterlingre rúgó profitot, amelyet a nagy angol monopóliumok a gyarmatok népeinek kizsákmányolásából, az évenként megismétlődő éhínségekből, a nép nyomorából, véréből sajtolnak ki. Nem érzékeltette az 1 shilling 9 pennys (1 shilling egyenlő 12 pennyvel) hetibéreket, a bennszülött gettók túlzsúfoltságát, a parasztság elnyomorodását, azt, hogy a nyomortanyákon lakó milliók állati sorban tengődnek. Nem leplezte le az ültetvényrendszer szörnyűségeit, a kényszer- és rabszolgamunka számos formáját — például a fizetésképtelen adós kényszermunkáját vagy a faji megkülönböztetés nyomában járó, alig leplezett rabszolgaságot.

Mindenekelőtt azonban álcázta a kiállítás a délkeletázsiai népek egyre erősödő harcát, a rendőri és katonai elnyomásnak azokat a brutális, vadállatias módszereit, melyekkel az angol gyarmatosítók a gyarmati népeknek ezt a szabadságharcát elnyomni igyekeznek. Egyszóval: az angol „munkáskormány" gyarmati kiállítása olyan „hűen" tükrozte a délkeletázsiai brit gyarmatokon uralkodó állapotokat, mint mondjuk annakidején egy náci kiállítás az auschwitzi vagy a mauthauseni megsemmisítő táborokban végzett „népjóléti" tevékenységét.

A brit gyarmatbirodalom urai és kormányon lévő „szocialista" lakájaik persze tökéletesen tisztában vannak a délkeletázsiai angol gyarmatokon uralkodó viszonyokkal. Hiszen néhány nappal az említett kiállítás megnyitása után Creech Jones úr, akkori gyarmatügyi miniszter, az angol parlamentben 1949 július 20-án tartott beszámolójában különösen hangsúlyozta a gyarmati lázadás hathatósabb és fokozott rendőri és katonai elnyomására foganatosított rendszabályok szükségességét. Malájfold példáját idézve a miniszter ezeket mondotta: „Kérdést intéztek hozzám a belső biztonságra vonatkozólag. A «hidegháború» és az 1945 óta számos országban feléledő politikai felelősségérzet nyomán ez fontos kérdéssé vált. Csaknem mindegyik gyarmaton gondoskodtunk a rendfenntartó erők és a belső biztonsági intézkedések megszervezéséről. A háború folyamán a Malájföldön nap mint nap szerzett tapasztalatokat a lehetőség szerint az összes gyarmati területen alkalmazzuk..."

A gyarmati népek és ezen belül a délkeletázsiai gyarmati és félgyarmati országok népeinek szabadságharca, az elnyomatásuk elleni harc együtt fejlődött a gyarmatbirodalmakkal. A gyarmati történelem lapjai tele vannak gyarmati háborúkkal és a népi felkelés vadállatias elfojtásának példáival. Ezek az ösztönös felkelések azonban csak a XX. század éveiben fejlőd-

tek hatalmas nemzeti felszabadító mozgalmakká; csak ebben az időben érlelődtek meg ennek feltételei: a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével, a gyarmati burzsoázia, majd a gyarmati munkásosztály kifejlődésével. A szocialista forradalom győzelme a cári Oroszországban, a lenini-sztálini nemzetiségi politika megvalósulása „a népek börtönében", megrázkódtatta az elnyomók uralmának alapjait és megmutatta az imperializmus feletti győzelem útját.

Sztálin elvtárs mondotta 1925-ben:

„A gyarmati és függő országok felszabadítását az imperializmus igája alól lehetetlen elérni győzelmes forradalom nélkul: a függetlenséget nem adják ingyen."*

A sztálini útmutatás nyomán a gyarmati és fuggő népek szabadságharcában a munkásosztály felismerte történelmi feladatát, felismerte, hogy a gyarmatok szabadságmozgalmából ki kell szorítania az imperializmussal paktáló nemzeti burzsoáziát, az imperializmus szekerét toló szociáldemokratákat, hogy a nemzeti felszabadító mozgalom győzelme csak a kommunista pártok vezetésével lehetséges.

Az események úgy zajlottak le, amint azt Sztálin elvtárs 1925-ben előre látta:

A fejlett kapitalista viszonyok kozott élő gyarmati országokban a forradalmi mozgalom novekedésével „. . . . az ilyen országok nemzeti burzsoáziája, a forradalmi mozgalom novekedésével, két részre szakad: forradalmi burzsoáziára (kisburzsoázia) és megalkuvó burzsoáziára (nagyburzsoázia): az előbbi közulük folytatja a forradalmi harcot, az utóbbi pedig blokkot alkot az imperializmussal . . .

A forradalmat előrevinni és fejlett kapitalizmusú gyarmatok és függő országok teljes függetlenségét kivívni lehetetlen, ha nem szigetelik el a megalkuvó

---

* *Sztálin* Kínárol Szikra 1950 38. old

nemzeti burzsoáziát, ha nem szabadítják ki a forradalmi kispolgári tömegeket a burzsoázia befolyása alól, ha nem valósul meg a proletariátus hegemóniája, ha a munkásosztály élenjáró elemei nem szervezkednek önálló kommunista pártba."*

A Szovjetunió példája bebizonyította, hogy a világ elnyomott népei lerázhatják az imperialista igát. A Szovjetunió hatalmas győzelme a Nagy Honvédő Háborúban és a leigázott népeknek nyujtott segítsége megmutatta, hogy van olyan nagyhatalom, amelyre támaszkodhatnak és hogy az imperialisták távolról sem olyan erősek, ahogyan azt feltüntetni szeretnék. A Szovjetunió léte, hatalma, politikája, főforrása annak a hatalmas nemzeti szabadságharcnak, amely a második világháború után, a Szovjetuniónak a fasiszta hatalmak felett aratott győzelme után, a függő és gyarmati országokban fellángolt.

1947 szeptemberében a kilenc kommunista párt tájékoztató tanácskozásán tartott beszámolójában Zsdanov elvtárs a következőket mondotta:

„A második világháborúnak az lett az eredménye, hogy kiéleződött a gyarmatrendszer válsága. Ez abban nyert kifejezést, hogy a nemzeti felszabadító mozgalom hatalmasan fellendült. Ezzel a kapitalista rendszer hátországai kerültek fenyegető helyzetbe. A gyarmatok népei már nem akarnak a régi módon élni. Az anyaország uralkodó osztályai már nem tudják a gyarmatokat a régi módon kormányozni. Azok a kísérletek, hogy az anyaországok katonai erővel nyomják el a nemzeti felszabadító mozgalmakat, már a gyarmati népek egyre növekvő ellenállásába ütköznek és hosszadalmas gyarmati háborúra vezetnek..."

Ezek a megállapítások bőségesen igazolódtak a következő évek alatt. Láttuk az angol bábkormányok

---

* *Sztálin* Kínáról. 37, 38. old.

katonai vereségét a Középkeleten, a tömegsztrájkokat, tüntetéseket és felkeléseket Afrikában. És mit látunk Délkelet-Ázsiában?

Vietnam népe öt éve vívja hősi harcát a francia gyarmatosítók és az őket támogató amerikai imperialisták ellen. A francia expedíciós hadseregek az egyik vereséget a másik után szenvedik, annak ellenére, hogy szünet nélkül özönlik Vietnamba a katonai utánpótlás, a fegyver. Franciaországból és egyre nagyobb mértékben az Egyesült Államokból. Vietnam földjének ma már több mint 90 százaléka a felszabadító népi hadsereg kezében van.

Malájföldön az angol imperialisták közel három esztendeje vívják rablóháborújukat. De sem a páncélosokkal és repülőgépekkel felszerelt százezres hadseregek, sem a különleges büntetőosztagok vadállatias kegyetlenkedései, sem a borneói fejvadászok — egytől-egyig a londoni City munkáspárti kalmárjainak aljas módszerei — nem tudták megtörni a malájföldi népek harci akaratát.

Terjed, erősödik a nemzeti felszabadító mozgalom Burmában is, amelynek az angol imperialisták „függetlenséget" ajándékoztak, de az előzőleg kötött egyezményekkel a burmai kormányt megfosztották a tényleges hatalomtól. És ha a brit imperialistáknak sikerült is megvásárolniok a helybeli hűbérurakat, bürokratákat és „szocialistákat", — a népet nem sikerült becsapniok. Az ország lakosságának fele Burma felszabadított területein él, az ország többi részén pedig egyre fokozódik a harc a gyarmatosítók és csatlósaik ellen.

Szünet nélkül folyik a nemzeti függetlenségért vívott harc Indonéziában. Egyre nagyobb területeket szabadít fel a népi hadsereg a Fülöp-szigeteken.

A nagy kínai nép történelmi jelentőségű győzelmét Délkelet-Ázsia gyarmati és félgyarmati országai népi felszabadító mozgalmának újabb hatalmas fellen-

dülése követte. A kínai népi felszabadító forradalom győzelmének feltételeit elemezve, Liu Sao-ci, a Szakszervezeti Világszovetség alelnöke, Pekingben, Ázsia és Óceánia országai szakszervezeteinek konferenciáján ezt mondotta:

„A kínai nép által választott út, az az út amelyen sok gyarmati és félgyarmati ország népeinek is haladniok kell a nemzeti függetlenségért és népi demokráciáért folytatott harcban."

A kínai nép győzelmes nemzeti felszabadító harcának tapasztalatai megmutatták, hogy a munkásosztálynak egyesülnie kell minden olyan osztállyal, párttal, csoporttal és szervezettel, amely küzdeni akar az imperialisták és azok kiszolgálói ellen. Széles nemzeti egységfrontot kell teremteni, amelynek élén a munkásosztály és élcsapata, a marxi-lenini elmélettel felvértezett Kommunista Párt áll.

A sztálini politika mutatott utat a kínai népnek, melynek győzelme nyomán a gyarmati népek egyre világosabban felismerik: csak azok a pártok, csak azok a vezetők képviselik a gyarmati népek érdekeit, akik az angol-amerikai imperializmusban látják a főellenséget és fenntartás nélkül szoros baráti kapcsolatokat keresnek a Szovjetunióval, a szocializmus táborával és a nyugati országok forradalmi mozgalmával. Ezért mondhatta Mao Ce-tung:

„Nemcsak Kínában, hanem az egész világon csak két út lehetséges, vagy az imperializmust, vagy a szocializmust támogatjuk. A semlegesség csak álarc. Harmadik út nincs."

2

Az imperialisták természetesen nem engedik ki harc nélkül kezukből profitjuk legfőbb forrásait. Az angol, amerikai, francia, holland stb. gyarmatosítók a második világháború után leplezetlen ijedelemmel tekintettek az Ázsiában már diadalmaskodó gyarmati

felkelés és felszabadulás áradatára és felismerték mennydörgésében imperialista rendszerük élősdi gazdaságának és politikai korrupciójának, a „nyugati demokráciának" és a „nyugati civilizációnak" halálharangját. „A távolkeleti front" című vezércikkében a *Times* 1949 március 1-én a következőket írta:

„A Kelet-Ázsiában lejátszódó forradalmi mozgalmak, amelyek elharapóztak Észak-Kínától Indonéziáig, Malájföldig és a burmai dombokig, megváltoztatták a világ stratégiai és politikai térképét. Közel egymilliárd ember sorsa függ e mozgalmaktól. Az a tény, hogy e mozgalmak élén kommunisták állnak, vagy azok vezetését magukhoz akarják ragadni, legalább annyira veszélyezteti Nyugat biztonságát, mintha Afrika lázongana."

És ugyanez a vezércikk durva nyiltsággal kimondja: „Kelet-Ázsia Nyugat-Európa egyik fő bázisa..." — ami természetesen kissé „különös" beállítás földrajzi és „demokratikus" szempontból, viszont teljesen érthető az imperialista gazdaság szempontjából. Gondoljunk csak arra, hogy Délkelet-Ázsia területei hatalmas mennyiségű nyersanyagkincseikkel, gazdag termőföldjeikkel, erdőségeikkel a második világháborút megelőző években például a világ kaucsuktermelésének közel 90, óntermelésének 60, sárgaéztermelésének mintegy 70, a bauxittermelés 24, a rizstermelés 22 százalékát szolgáltatták!

A *Times* már fentebb idézett vezércikkében írta:

„Az ázsiai területen lezajló zavargások... veszélyeztetik a gazdag nyersanyagkészleteket, amelyekre Angliának, Franciaországnak és Hollandiának oly égető szüksége van. Országunk a sterlingterület dollárfölöslegének tetemes részét szerezte Malájföld által, a háború előtt termelt évi félmillió tonna gumiból, a 60 000 tonna ónból, a burmai rizsből, ásványokból és épületfából... Az, hogy Hollandia kiegyezési kísérleteivel sikert ér el, vagy kudarcot vall Indonéziában,

döntő jelentőségű számára. Indonézia olajától, gumijától, ónjától és kávéjától függ, hogy megmarad-e számottevő hatalomnak vagy sem . . ."

Az angol „szocialisták" gyakran dicsekednek azzal, hogy az angol kivitel milyen nagy mértékben csökkentette a dollárhiányt. Nos, érdemes ezzel kapcsolatban arról beszélni, hogy 1948-ban a maláji ón és gumi még mindig több amerikai dollárt hozott be az angol nagytőkéseknek, mint Anglia egész kivitele együttvéve . . .

Ezek a területek, persze egy szabad rendszerben, nyersanyagkincseiket saját országaik népei javára sokkal jobban és gazdaságosabban tudnák kiaknázni. Ebben az esetben azonban a gyarmatosítók elvesztenék a fékevesztett imperialista kizsákmányoláson alapuló részesedésüket.

Ez van tehát valamennyi magasröptű frázis — „veszélyben forog a nyugati civilizáció", a „nyugati demokrácia", a „nyugati életforma", a „nyugati szellemi értékek", a „keresztény örökség" stb. stb. — jelszavai mögött. A cél: megtartani a délkeletázsiai gyarmatokat, tovább hízni, tollasodni a gyarmati népek vérén és verítékén. Ezért törekednek a vesztüket érző gyarmatosítók egyrészt közvetlenül, katonai terrorral elfojtani a gyarmati és félgyarmati országok népeinek szabadságharcát, másrészt, közvetett módszerrel, a helyi burzsoá árulók, hercegek és bábcsászárok közvetítésével fenntartani gazdasági hatalmukat, politikai befolyásukat. Ez az utóbbi eljárás csak annyiból jelentős, hogy tanúságot tesz a szabadságmozgalom erejéről és hallgatólagosan elismeri, hogy az imperializmus más módszerek alkalmazására készül. Ez azonban semmit sem változtat a dolgozók helyzetén.

A boltokban ugyanazokat a cikkeket árulják, a fizetendő ár sem változott, éppen csak a cégtábla más. Egy imperialistabérenc hatalmasság — hívják Bao Dainak, Nehrunak vagy akárhogyan — még nem jelent

szabadságot. Hogy mit jelent, azt világosan kifejtette az amerikai nagytőke egyik kedvenc újságírója, Stewart Alsop, a *New York Herald Tribune* egyik 1949 júliusi számának hasábjain: „Itt (Vietnamban) minden értelmes francia azon a véleményen van, hogy a franciák jól tették volna, ha már két évvel ezelőtt felajánlják az indokínaiaknak az önkormányzat jogát, megbízható, nemzeti, nem-kommunista vezetés mellett. Ez esetben a franciáknak módjukban lett volna minden fontos kereskedelmi, politikai és kulturális kapcsolatot megtartani és nem vesztettek volna egyebet, mint gyarmati uralmuk külsőséges cicomáit..."

Ime, ez az: feladni a külső cicomát és megóvni a „kereskedelmi, politikai és kulturális" érdekeket. Itt természetesen a „kulturális" szó nem jelent mást, mint a kapitalizmus propagandáját, a Nyugat állítólagos „fensőbbségét". De jelenti az ópiumbarlangokat és mindazt a szennyet, amivel az imperializmus Délkelet-Ázsiát is elárasztotta.

3

„Az angol birodalom eltűnik a történelem süllyesztőjében. Az angol hatalom dicsőségének és nagyságának díszes panorámája, amely több mint két évszázadon át hivalkodóan uralta a világot, végefelé jár... Amerika természetes örököse a hatalom és a világ vezetése hagyatékának, amelyet az angol birodalom oly hosszú ideig birtokolt..." — az amerikai Hearst-lapok hasábjain jelentek meg ezek a sorok 1947 júniusában, Karl Wiegand tudósító tollából. Ezek a sorok jellemzik a Brit Birodalom délkeletázsiai gyarmatainak helyzetét éppenúgy, mint a francia vagy holland birtokok sorsát.

A második világháború után az amerikai nagytőke mohón rávetette magát „szövetségesei" délkeletázsiai gyarmatbirodalmára is. Truman elnök 1949 januárjában tartott elnöki fogadalomtételének hir-

hedt negyedik pontjában nyiltan ki is fejtette az egész világra kiterjedő amerikai tőkebehatolás és az európai hatalmak gyarmati területein való terjeszkedés célkitűzéseit: „Merész, új tervet kell elindítanunk, hogy tudományos vívmányaink és ipari haladásunk áldásait a fejletlen országok felemelkedésének érdekében rendelkezésre bocsássuk... A rászoruló területeken mozdítsuk elő a tőkebefektetéseket!..."

A kenetteljes szavak mögött az amerikai nagytőke kíméletlen hadjáratának valósága húzódik meg. Nézzünk néhány számot az amerikai tőke behatolásáról Délkelet-Ázsia gyarmati és félgyarmati országaiba:

Az Egyesült Államok kivitele millió dollárban

	1938-ban	1947-ben	növekedés %-ban
India	42,8	399,7	850
Burma	4,1	5,6	36
Malájföld	10,0	65,5	555

Indonéziában az amerikai gumiültetvények a háborúelőtti 100 000 acre*-ről 1 millió acre-re, vagyis az egész gumiterület egykilencedére emelkedtek. Az amerikai műgumigyártás kifejlesztése és a fokozott amerikai tőkebehatolás a nagy „dollárszerző" gumi- és óntermelő országokba, súlyos csapást mért Anglia, Franciaország és Hollandia gazdasági életére és nem kevésbbé súlyosan érintette a délkeletázsiai országok gazdasági életét.

Gazdasági fontosságuk mellett az Egyesült Államok agressziós terveinek megvalósításában stratégiai szempontból is nagyjelentőségűek a Csendes-óceán mentén, a nyugat-keleti utak mellett fekvő délkeletázsiai országok. Az amerikai imperializmus világuralmi céljainak megvalósításában nem kis szerepet játszanak támadó terveik elsősorban Kína ellen és a délkeletázsiai országok e támadás előkészítésére felvonulási területet jelenthetnek.

* *1 acre* = 4046,9 m².

Ha mindezeket figyelembe vesszük, világos, hogy az amerikai imperialisták miért igyekeznek vérbefojtani a délkeletázsiai gyarmati és félgyarmati országok népeinek szabadságharcát. A második világháború befejezése óta az Egyesült Államok „átvette" a japán fasiszták nem túlságosan megtisztelő szerepét a Távolkeleten és ma a délkeletázsiai népek csendőre és hóhéra. Ennek természetes következménye, hogy helyi csatlósaikkal együtt egyre jobban lelepleződnek és elszigetelődnek Délkelet-Ázsia népeitől.

Mao Ce-tung mondotta a következőket: „Az amerikai reakciónak nehéz teher van a vállán. Az egész világ reakciósait kell fenntartania... És ha nem tudja őket fenntartani, akkor a ház összeomlik. Ennek a háznak csak egy pillére van..."

Ez a megállapítás teljes egészében vonatkozik az amerikai imperializmus délkeletázsiai „pilléreire" is.

Japán veresége és a japán terület amerikai részről történt megszállása után a Csendes-óceán jelentős része az amerikai légi és tengeri erők hatósugarába került. Meggyengült az amerikai imperializmus legnagyobb imperialista vetélytársa, a Brit Birodalom és ugyanakkor mind erősebb tevékenységbe kezdett az amerikai reakció, amely elérkezettnek látta az időt ahhoz, hogy felszámolja az imperialista vetélytársak délkeletázsiai gyarmatbirodalmait és azokat saját érdekkörébe vonja. Az amerikai nagytőkés körökben egyre nyiltabban hangoztatták, hogy „elérkezett az amerikai világuralom" ideje, hogy elérkezett annak az ideje, hogy a földkerekség legnagyobb óceánja, a Csendes-óceán, végérvényesen „amerikai tóvá" változzék. E cél elérése érdekében létesítettek többszáz támaszpontot az amerikai imperialisták a Csendes-óceánon és jelentették ki szemérmetlenül, hogy „az Egyesült Államok ázsiai stratégiai határvonala Mandzsuriánál van..."

Az amerikai imperialisták, terveik megvalósítása

érdekében már közvetlenül a második világháború befejezését követő hónapokban, kíméletlen katonai rendszabályokkal láttak hozzá a délkeletázsiai nemzeti felszabadító mozgalmak megsemmisítéséhez. A kínai nép történelmi győzelme után, az elkeseredésében, félelmében egyre vadabb amerikai reakció, egyik, a Kínai Népköztársaság és a Szovjetunió elleni támadás céljára szolgáló fő támaszpontként Japánt szemelte ki. Japánban is hatalmon tartják tehát a legsötétebb reakciós, militarista elemeket és nemcsak érintetlenül hagyják a japán militarizmus és imperializmus magját, de minden rendelkezésükre álló eszközzel erősítik és szélesítik antidemokratikus, népellenes bázisukat.

Ugyanez történt Dél-Koreában, a Fülöp-szigeteken, Indonéziában, Sziámban stb. is. Mindenütt a japánbarát és kimondottan fasiszta elemekre támaszkodva arra törekednek, hogy elfojtsák a népi demokratikus megmozdulásokat, felfegyverzik és felhasználják a népi felszabadító mozgalmak megsemmisítésére a japán fasiszta csapatokat, — például Malájföldön vagy a Fülöp-szigeteken — a német és holland SS alakulatokat Indonéziában stb.

Az amerikai imperialisták délkeletázsiai politikájában, az agresszió előkészítéséről a kivitelezésre való áttérés első lépése a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság elleni támadás volt. Az amerikaiak ezzel egyrészről közeli kiinduló-pontot akartak teremteni a Kínai Népköztársaság elleni agresszióhoz, másrészről pedig „nagy győzelemmel" akarták bebizonyítani erejüket és megfélemlíteni a szabadságukért harcoló délkeletázsiai népeket. Az események azonban másként alakultak. A koreai nép, a kínai önkéntesekkel együtt, súlyos csapásokat mér az amerikai imperializmusra. Az amerikai agresszió pedig igen nagy befolyást gyakorolt valamennyi ázsiai népre. A Korea elleni amerikai orvtámadás hatására a délkeletázsiai népi felszabadító mozgalmak új erőre kaptak. Délkelet-Ázsia népei tet-

tekkel bizonyították be szolidaritásukat a hős koreai néppel. A gyűlölet lángja egyre magasabbra tör egész Délkelet-Ázsiában és fokozódik egész Ázsiában. Ázsia népei egyre nagyobb tömegekben térnek át a fegyveres harc útjára a gyarmatosítók és csatlósaik ellen.

A következőkben öt délkeletázsiai ország — Fülöp-szigetek, Indonézia, Sziám, Burma és Malájföld — népeinek életével, a szabadságért és nemzeti függetlenségért vívott harcával foglalkozunk. India és Japán helyzete külön-külön is önálló, nagyobb tanulmányt igényel. Korea népének harcát már számos mű feldolgozta, Vietnamról pedig szintén jelent meg önálló ismertetés.

A Fülöp-szigetek, Indonézia, Sziám, Burma és Malájföld népeinek szabadságharca is bebizonyítja, mennyire reménytelen az amerikai imperialisták minden kísérlete Ázsia népeinek leigázására. Reménytelen annak ellenére — és ezt a koreai események döntő súllyal bizonyítják — hogy az amerikai imperializmus majd egész távolkeleti hadigépezetének, számos csatlósország hadseregének, légierejének és tengeri haderejének súlyával rávetette magát a koreai népre, megkísérelve, első lépésként, Korea népének leigázását. Látni fogjuk azt, hogy a délkeletázsiai nemzeti felszabadító mozgalom — ugyanúgy, mint a többi népi felszabadító mozgalom szerte a világon — legyőzhetetlen. Látni fogjuk: az imperialisták és bábjaik minden új gaztette, amit a szabadságukért harcoló népek ellen elkövetnek, csak az imperializmus további gyengüléséhez, a felszabadító harc erejének növekedéséhez vezet.

II

AMERIKAI „DEMOKRÁCIA" A FÜLÖP-SZIGETEKEN

1

1945 február első napjaiban az Egyesült Államok tengerészgyalogsága a fülöpszigeti Batangas tartományban, Manilától, a szigetek fővárosától délre harcolt. Az amerikaiak ezekben a napokban súlyos helyzetben voltak. A japán ellentámadások komoly veszteségeket okoztak az amerikai tengerészgyalogosoknak. Akadozott az utánpótlás és egyes egységeket a körülzárás veszélye fenyegette. A legsúlyosabb helyzetben filippinó partizánegységek támadása megbontotta a japánok sorait, az amerikaiak lélekzethez jutottak és az utánpótlás beérkeztével támadásba mehettek át. A filippinó partizánegység egyik parancsnoka Jose Catalina, a partizán-hadsereg százados volt. Egyszerű munkásember. Egy a sokszázezer filippinó közül, aki hosszú éveken keresztül harcolt a japán megszállók ellen. És egy a sokmillió egyszerű filippinó közül, aki igen hamar megtanulta, mit jelent az amerikai „felszabadítás".

Jose Catalina néhány hónappal később, 1945 végén „találkozott" ismét az Egyesült Államok hadseregével.

Azokban a napokban már munkanélküli volt. Manila egyik nyomorúságos külvárosában, egy nem kevésbbé nyomorúságos viskóban tengődött. Egyszer éjjel arra ébredt, hogy ajtaját szörnyen döngetik. A viskó ajtaja szinte apró darabokra tört, a szobába pe-

dig belépett az amerikai katonai rendőrség századosa. Ostoba, vadállatias képű, kétméteres alak. Pisztolyát a csípőjénél tartotta, mögötte pedig két alak rajzolódott ki, fehér sisakkal, lövésre készentartott puskával.

A százados elordította magát: „Fölkelni! Házkutatás!" A katonai rendőrség emberei berontottak a viskóba és szerény kezdetként Catalinát a hajánál fogva ráncigálták fel nyomorúságos fekhelyéről. A házkutatás rövid ideig tartott. A viskóban úgyszólván semmi sem volt. A sarokban egy szegen régi amerikai katonai inget találtak. Catalina egy japánról húzta le, még a japán megszállás idején. A japán pedig nyilván az amerikai visszavonuláskor szerezte egy amerikai raktárban.

A kapitány megnézte az inget, majd hidegen és szakértelemmel elkezdte Catalinát irgalmatlanul ütni. Első rúgása a filippinó hasát érte. Ő elordította magát és összerogyott. Felesége, aki egy halom rongyon feküdt, felugrott, a kapitányhoz rohant. Ez egy puskatussal mellbevágta. Az asszony összeesett. A kapitány pedig tovább rugdosta az ájult Catalinát. Még egyet belerúgott a szíve táján. A filippinó teste egyet rándult, majd mozdulatlan maradt. Örökre ...

Az egyik katonai rendőr lehajolt, megfogta Catalina pulzusát, meghallgatta a szívét és kiegyenesedett:

— Uram ... meghalt.

A kapitány összeráncolta a homlokát:

— Kínos. Ez ellenkezik az utasítással ... Különben, egyszerű ügy. Természetesen a törvénytől való félelmében, szívszélhűdésben halt meg.

Hárman összemosolyogtak, majd kimentek.

„Ellenkezik az utasítással" — az amerikai katonai rendőrség századosa a zsebében lévő utasításra gondolt. Az utasítást a 18-ik amerikai vadászrepülő csoport hivatalos papirosán írták, rajta a következőket lehetett olvasni:

„22/4. sz. memorandum.

Különfélék:

A filippinók törvényellenes tartózkodása az USA csapatok körzetében.

1) A csoport vezérkarának tudomása van arról, hogy az utóbbi időben több esetben megfigyelték filippinók csavargását a csapatok elhelyezési körzetében. Ezek a bennszülöttek lopkodják mind a magán, mind a kincstári tulajdont.

2) Azonnal végrehajtandó: a parancsnok megköveteli, hogy minden bennszülöttet, akit a csapatok elhelyezési körzetében érnek, alaposan elverjenek. A csoport vezérkara jóváhagy minden elbánást, amennyiben az nem vonja maga után a halált.

Grumbles őrnagy parancsa alapján:

Jasper B. Femmer
segédtiszt-hadnagy."

Hivatalos.

Ez az okmány és az amerikai megszálló csapatok garázdálkódása nem szórványos jelenség. Jose Catalina meggyilkolása csak egyike annak a sokszázezer, sokmillió gaztettnek, amelyet az Egyesült Államok hadseregének ilyen elállatiasodott tagjai, imperialista gazdáik „példamutatása" nyomán a Fülöp-szigeteken — és szerte a világban — elkovetnek.

Jose Catalina példája csak rendkívül élesen és világosan mutatja: hogyan, milyen módszerekkel „kormányozzák" ma a Fülop-szigeteket az amerikaiak és helyi csatlósaik.

Fentiekhez hozzátehetjük még, hogy a Fülöp-szigetek „független ország" és az amerikai gyarmatosítók nem győzik hangsúlyozni, hogy a szigetek függetlenségének „biztosításával" milyen ragyogó példáját mutatták a gyarmati népek „felszabadítása békés útjának" ...

A Fülöp-szigetek népe azonban másként vélekedik. A filippinók négyszáz esztendeje harcolnak függetlenségükért, szabadságukért. Először a spanyol, majd az amerikai, azután a japán és ma ismét az amerikai gyarmatosítók igázzák le a Fülöp-szigetek népét, rabolják ki az ország gazdaságát.

2

1519-ben Magellán, egy a spanyol király szolgálatában álló portugál tengerész fedezte fel a Fülöp-szigeteket és a „spanyol király nevében" birtokába vette. A spanyol gyarmatosítók egészen a spanyol-amerikai háborúig (1898) véres terroruralmat gyakoroltak a szigetek népén, és Európába szállították a gazdag ország természeti kincseit.

Ez a gazdagság keltette fel a feltörő amerikai kapitalizmus érdeklődését a Fülöp-szigetek iránt.

A Fülöp-szigetek 299 400 négyzetkilométer kiterjedésű csoportjához, mintegy 7100 sziget tartozik, ezek között a nagyobb szigetek egész sora, mint Luzon, Mindanao, Samar, Cebu, Mindere, Leyte, Negros, Palawan, Panay stb. A szigetcsoport túlnyomóan maláj eredetű, filippinó lakosságának lélekszáma az 1939-es adatok szerint mintegy 17 millió.

A szigetek a spanyol-amerikai háborút befejező, 1898 december 10-én aláírt békeszerződés értelmében kerültek az Egyesült Államok birtokába. A Fülöp-szigetek népe a spanyol gyarmatosítók ellen vívott véres harcokban mutatta meg szabadságszeretetét. Az amerikaiak a filippinó nép szabadságharca „támogatásának" jelszavával indultak harcba, de a háború győzelmes befejezése után hamarosan hozzáláttak a szigetek bekebelezésének megvalósításához.

Azokban a napokban, amikor az amerikai nagytőke nyomására MacKinley elnök hozzájárult a Fülöp-szigetek bekebelezéséhez, megjelent az egyik amerikai lapban az elnök nyilatkozata, amely megállapí-

totta, hogy a Fülöp-szigeteknek az Egyesült Államokhoz való csatolása, egyenesen „isteni sugallatra" történt. MacKinley elnök önéletrajzában így írt erről a „sugallatról": „... nem marad más hátra, mint hogy a szigeteket birtokba vegyük és lakosságukat a keresztény hit számára megtérítsük, hiszen Krisztus a filippinókért is áldozta életét. Amikor éjszakánként hosszasan fel s alá járkáltam a Fehér Házban és egyre csak azon törtem a fejem, hogy mit lehetne a Fülöp-szigetek ügyében tenni, egy alkalommal, amikor térdenállva kértem a mindenhatót, mutatná meg nekem az utat, az úr sugallata hirtelen megvilágította elmémet. Az isteni kinyilvánítás után lefeküdtem és nyomban mélyen elaludtam".

Nos, a filippinók hamarosan meggyőződtek arról, hogyan is fest az ilyen „isteni sugallatra" történő bekebelezés. Az amerikai megszállók első intézkedései megmutatták, hogy az imperialisták falánksága határtalan. 1898-ban, röviddel a szigetek „felszabadítása" után, a filippinók az amerikai uralom ellen fordultak. 1898 júliusában kikiáltották a Fülöp-szigetek függetlenségét, kormányt alakítottak, amely nem ismerte el az amerikai fennhatóságot. A fegyveres harcok 1899 februárjától egészen 1902 közepéig tartottak. A többesztendős véres háború során az amerikaiak több embert vesztettek halottakban, sebesültekben és a pusztító járványok következtében, mint a spanyol háborúban. Győzelmük a Fülöp-szigetek népe fölött csakis úgy vált lehetségessé, hogy a földbirtokosok és a burzsoázia, megrémülve a forradalmi felszabadító mozgalom erejétől, elárulta a Fülöp-szigetek harcoló népét. Ezért az Egyesült Államoktól gazdasági és politikai adományokat s engedményeket kapott. A Fülöp-szigetek az Egyesült Államok „autonóm gyarmatává" („territórium") vált. A népmozgalmat 1902 közepére elfojtották. Carl Shurts amerikai szerző a következőképpen írja le ezt a véres drámát:

„Ennek a kérdésnek a tanulmányozása meggyőzött engem arról, hogy a Fülöp-szigetek meghódítása az ámításnak, a csalásnak, a barátokkal szemben tanúsított kegyetlenségnek, katonáink igazságtalan célokért való embertelen feláldozásának története: bestiális lemészárlása ártatlan emberek tízezreinek. Egyszóval: egy borzalmas, véres, embertelen és igazságtalan háború története."

3

Beszéltünk arról, hogyan szerezte meg az amerikai imperializmus a Fülöp-szigeteket, hogyan igázta le annak lakosságát. Nézzük meg most részletesebben, mi a Fülöp-szigetek stratégiai és gazdasági jelentősége, mit jelentett az Egyesült Államok nagytőkései számára a Fülöp-szigetek bekebelezése?

Walter Lippman, az amerikai nagytőke hírhedt publicistája 1943-ban így írt a Fülöp-szigetek bekebelezésének jelentőségéről:

„Ez lehetővé tette az Egyesült Államok számára egy olyan terület védelmét, amely Kaliforniától 7000 tengeri mérföldre, de a kínai partoktól már csupán 700, Formozától csak 250, Jokohamától 1760 és Szingapurtól kevesebb mint 1500 tengeri mérföldre fekszik. Egy olyan kör, amelynek Manila lenne a középpontja és az átmérője 1500 mérföld volna, felöleli Japán összes iparterületeit, egész Koreát, gyakorlatilag egész Kínát, Francia-Indokínát, Burmát és Malájföldet, valamint a hollandindiai szigeteket. Így tehát a Fülöp-szigetek az Egyesült Államok keletázsiai érdekszférájának földrajzi középpontjába és összeköttetésük stratégiai központjába került."

Lippman idézett cikkében világosan és félreérthetetlenül megvilágította: milyen szerepet szántak az amerikai nagytőkések a Fülöp-szigeteknek. Még nyíltabban beszélt a szigetek kérdéséről Paul McNutt, a

Fülöp-szigetek amerikai főbiztosa, aki a *Collier* című amerikai lap 1946 július 6-i számában ezeket írta: „... a Fülöp-szigetek számára kijelölték a szerepet stratégiai tervünk Manila-Tokio-Sanghai háromszögében. Azzal bíztak meg bennünket, hogy tengeri és légitámaszpontokat tartsunk fenn a szigeteken. Ezeket nem csupán a Fülöp-szigetek védelmére vagy az Egyesült Államok oltalmára szánták. E támaszpontok másodlagos jellegűek lesznek és elősegítik távolkeleti fegyveres erőink ellátását, utánpótlását és hadmozdulataik előkészítését. Mivel következetes ázsiai politikával bíztak meg bennünket, keleti diplomáciánkban nagyobb szerepet szántak a Fülöp-szigeteknek..."

Az azóta eltelt évek eseményei megmutatták, hogy a Paul McNutt által említett tervek terjeszkedési és nem védelmi tervek. Az amerikaiak ázsiai agressziós terveik megvalósításában igen jelentős szerepet szántak a Fülöp-szigeteknek. Elegendő egy pillantást vetni a térképre, hogy lássuk, milyen jelentősége van a Fülöp-szigeteknek az Egyesült Államok csendesóceáni támaszpontrendszerében. Hawaii, Midway, Wake, Guam és a Fülöp-szigetek egy-egy szeme annak a láncnak, melynek segítségével az Egyesült Államok biztosíthatja délkeletázsiai intervenciós csapatai ellátását. A Manilai-öböl, a Cavite-n létesített haditengerészeti támaszponttal és a Corregidor-sziget erődjével együtt az amerikai hajóhad nélkülözhetetlen bázisa. Még jobban aláhúzza a szigetek jelentőségét néhány számadat. A Manilai-öblöt Hongkongtól mindössze 620, Saigontól 900, Nagaszakitól, a fontos japán tengerészeti támaszponttól 1300, Jokohamától 1760 és a Kínai Népköztársaság egyik legfontosabb kikötőjétől, Sanghaitól csupán 1150 tengeri mérföld választja el (1 tengeri mérföld = 1852 méter). Ez annyit jelent, hogy a Fülöp-szigetek birtoka az amerikai imperialisták számára döntően fontos kiindulási és utánpótlási pontot jelentett a Korea és Taivan

(Formoza) kínai sziget elleni, és az ázsiai szárazföld ellen tervezett agresszió céljaira.

Stratégiai fontossága mellett azonban nem kis vonzóerőt gyakorolnak a nagyétkű amerikai tőkésekre a szigetek természeti kincsei sem. És itt nem érdektelen megvilágítani MacArthur, a véreskezű gyilkos szerepét a Fülöp-szigetek történetében. A MacArthur családdal a spanyol-amerikai háború után „ismerkedtek" meg a Fülöp-szigetiek. Azokban az években — 1898 és 1902 között — ugyanis a koreai gyilkos apja (aki ugyancsak tábornok volt és — mily „véletlen" — mint fia, ő is egy bankárleánnyal kötött házasság révén lett az amerikai hadsereg tábornoka) „védte" az amerikai életformát a Fülöp-szigetek népével szemben. A szabadságravágyó filippinók ezreit kínoztatta meg, gyilkoltatta le akkor MacArthur tábornok. Az alma nem esik messze a fájától... A fiú, aki a Morgan-bankház egyik tulajdonosának igen gazdag, de annál csúnyább leányával kötött házasság révén lett tábornok, a második világháború kitörését megelőző években került a Fülöp-szigetekre, azzal a megbízással, hogy fegyverezze fel és vezesse a filippinó csapatok kiképzését. Érdekes történetek keringtek azután ezekben az években Manilában, New Yorkban és Washingtonban egyaránt arról, hogy hová kerültek azok a hadfelszerelési cikkek, melyeket az amerikai adófizetők pénzéből vásároltak a filippinó csapatok felszerelésére. Annyi tény, hogy MacArthur tábornok azokban az években igen jelentős összegeket fizetett be a Morgan-bankháznál vezetett folyószámlájára. Az após pedig igen „ügyesen" leszerelte a kitörni készülő botrányt...

A csendesóceáni háború kitörése után néhány héttel MacArthur tábornok egy sötét éjszakán, cserbenhagyva csapatait, motorcsónakon szökött meg a japán csapatok által ostromolt Corregidor-erődből. MacArthur akkor már a biztos Ausztráliából igérte

meg a fülöpszigetieknek, hogy visszatér... A japánokat kiűzték a Fülöp-szigetekről és MacArthur, bár senki sem hívta, visszatért.

„MacArthur tábornok jelentéseinek nem sok közük van a valódi helyzethez — írták a csendes-óceáni háború éveiben az amerikai tudósítók. — Egy azonban bizonyos — ezt a *New York Herald Tribune* írta 1944 nyarán — a tábornok kitűnő reklámszakember lenne"... Az történt ugyanis, hogy MacArthur utasítására 1945 őszén az amerikai hadsereg propaganda-osztályának nagylétszámú különítményei várták Manilában a „visszatérő" tábornokot. Ekkor a japán csapatok felszámolása már régen befejeződött. Az amerikai filmhiradók azonban gyönyörű képeket közöltek a tábornok „partraszállásáról". A híradófelvételek azt a percet örökítették ugyanis meg, amikor a teljes harci díszbe öltözött tábornok, derékig érő gumicsizmában teszi meg a néhányméteres utat, az őt szállító motorcsónak és a part között. A *Times* című angol lap igen röviden, de annál velősebben kommentált egy ilyen partraszállási felvételt: „Egy kép MacArthur tábornok propagandacirkuszából..."

MacArthur tábornok tehát visszatért és hozzálátott a „rendcsináláshoz". Manilának a japánoktól való megtisztításakor a *New York Times* tudósítója ezeket írta: „Az amerikai és az őket támogató filippinó csapatok első feladata a Manilától északra fekvő internálótáborok szerencsétlen foglyainak felszabadítása volt. Az internáltakat — nagyobb részük asszony és gyermek volt, hiszen a férfiak többsége a partizánok soraiban harcolt — aránylag kisebb harcok árán sikerült kiszabadítani. Más csapatok elfoglalták a manilai Bilibid-fogházat, amelyet a japánok felgyujtottak. A fogházban lévő 1500 hadifoglyot és polgári internáltat az utolsó pillanatban sikerült a tűzhaláltól megmenteni..."

Nos, néhány nappal MacArthur visszatérése után

ugyanez az internálótábor megtelt filippinó hazafiakkal, akik tiltakoztak az amerikaiak visszatérése ellen. A Bilibid-fogházat pedig rövidesen „újjáépítették", már amerikai méretekben és a fogház cellái, kínzókamrái megteltek azokkal a partizánokkal, akik néhány hónappal ezelőtt még együtt harcoltak az amerikai csapatokkal a japán hódítók ellen . . .

A korlátlan hatalommal rendelkező tábornok a „tisztogatási munka" mellett gondolt arra is, hogy teljesítse gazdái utasításait: visszaszerezze és biztosítsa az amerikai nagytőke korlátlan uralmát a Fülöp-szigetek gazdasági élete és természeti kincsei fölött.

Mielőtt azonban rátérnénk annak ismertetésére, hogyan teljesítette MacArthur, a bankártábornok (így nevezték el az amerikaiak a bankárleánnyal kötött házassága és tábornoki kinevezése után) az amerikai nagytőkések parancsait, nézzük meg, hogyan festett a Fülöp-szigetek gazdasági élete a csendesóceáni háború előtt.

4

A 7100 szigetből álló szigetcsoporton igen értékes ásványi kincsek találhatók. Az igen jóminőségű gazdag vasérctelepek 1935-ben 300 ezer, 1936-ban már 600 ezer, az 1938—39-es években pedig évente több mint egymillió tonna vasércet termeltek. Ezt természetesen nem a Fülöp-szigetek iparában használták fel (ilyen ipar lényegében még ma sincs), hanem kiszállították. Luzon szigetén hatalmas krómérctelepek is vannak; 1938-ban például a kibányászott 66 ezer tonna krómércből 60 ezer tonnát szállítottak az Egyesült Államokba. Komoly vonzóerőt jelentettek a Luzon szigetén, Banio és Poracale körzetében lévő gazdag aranybányák. A Fülöp-szigetek aranybányászatának gyors növekedése az első világháborút követő években, kitűnik a következő adatokból:

1925	2	millió dollár
1932	5	„ „
1935	16	„ „
1936	21	„ „
1937	26	„ „
1938	32	„ „
1939	37	„ „

A Fülöp-szigetek gazdasági jelentőségét még csak fokozták az első világháború után felfedezett mangánérc lelőhelyek. A lelőhelyek kiaknázását csak 1934-ben kezdték meg, de 1937-ben már 25 ezer, 1938-ban pedig 50 000 tonna mangánércet bányásztak és szállítottak az Egyesült Államokba. Meg kell jegyezni, hogy éppen króm és mangán az a kétfajta érc, amelylyel az Egyesült Államok nem rendelkezik és éppen ez a két érc játszik lényeges szerepet az amerikai hadügyminisztériumnak az elsőrendű fontosságú stratégiai fémeket tartalmazó listájában. E listán szerepelnek mindazok a különböző fajtájú nyersanyagok, amelyek szükségesek az Egyesült Államok háborús készülődéséhez.

De mindezeken a nyersanyagokon kívül az utóbbi években jelentős mennyiségű rezet és ólmot is bányásztak. Ezenkívül a szigeteken gazdag kőolajforrások, bitumentartalmú palarétegek, bizmut, ezüst, azbeszt, és foszforit lelőhelyek is vannak. A második világháború kitörését megelőző évben, 1938-ban pedig rádiumra, molybdénre, cinkre, platinára, kénre is akadtak. A kőszénbányákat mindezideig csak kis mértékben aknázták ki.

A Fülöp-szigetek azonban nemcsak ásványi kincsekben bővelkedik, hanem igen jelentős mezőgazdasággal is rendelkezik. Megteremnek itt a legkülönbözőbb hasznos növények. A kókuszzsír és kopra mellett a szigetek erdőségeiben a legdrágább fafajták — vasfa, ébenfa, vörösfa — találhatók. A szigetek iparilag felhasználható faállománya mintegy 20 milliárd köblábra tehető.

A harmincas években hozzávetőlegesen kétmillió hektárnyi területen, mintegy 2,5 millió tonna rizst termeltek. A 600 000 hektárnyi terület kókuszpálma ültetvényei 300 000 tonnányi koprát, az 500 000 hektárnyi manilakender ültetvények pedig átlagban 200 000 tonna manilarostot szolgáltattak (egy hektár=1 737 726 katasztrális hold). Nem kevésbbé jelentős a 300 000 hektár területen termesztett cukornád, melyből évente körülbelül egymillió tonna cukrot gyártanak, a 700 000 hektár kukoricaföld évi 600 000 tonna termése, vagy az évi 40 000 tonna dohány sem.

Az amerikai gyarmatosítók és a velük üzleti összeköttetésbe lépett nagybirtokosok és tőkések a klerikális elemek támogatásával a Fülöp-szigetek népét nincstelenségre ítélték és „nadrágszíj" földjeikhez szegezték. A Fülöp-szigetek mintegy 17 millió lakosának legnagyobb része paraszt. Az 1939 évi népszámlálás adatai szerint a falusi lakosság mindössze 40%-ának volt földje, ezek is főként törpebirtokosok voltak. A földbirtoklás helyzetét Luzon-sziget középső részének példájával lehet illusztrálni, ahol a föld egyharmada amerikai társaságok birtokában van, 120 ezer acre a katolikus egyház birtoka, a többi pedig megoszlik a Fülöp-szigetek spanyol nagybirtokosai között. A földéhség arra kényszeríti a parasztokat, hogy robot ellenében földet béreljenek. Ezeket a tenyérnyi földdarabkákat egészen kezdetleges módszerekkel, emberi erővel művelik, vegyi műtrágyákat úgyszólván egyáltalán nem alkalmaznak, öntözési rendszernek pedig nyoma sincs. Nem felesleges megemlíteni, hogy a „felvilágosult" amerikai gyarmatosítók az ültetvényeken végzett rabszolgamunkáért a mezőgazdasági munkásokat tenyérnyi földekkel „fizetik ki", ugyancsak a robot-rendszer alapján. A Fülöp-szigetek parasztsága az éhséggel küzdve tengeti életét, ugyanakkor a földművelésre alkalmas területnek csak töredék része van megművelve. A gyarmatosítóknak érdekében áll fenn-

tartani a földéhséget, mert így a földbérleteket igen drágán fizettethetik meg.

Ugyanilyen gyarmati kizsákmányolás érvényesül a fülöpszigeti vállalatokban, közlekedésben, nyomdákban stb. foglalkoztatott munkások felett is. A Fülöp-szigetek ipara csaknem kizárólag a helyi nyersanyagok egy részét (cukor, rizshántolás, olaj, dohány) dolgozza fel. Textilipara teljesen jelentéktelen (2000 orsó). De ezekben az üzemekben is világosan megmutatkozik a gyarmati kizsákmányolás kegyetlen rendszere. A munkanapot ugyan a törvény 8 órában határozza meg, valójában azonban a munkások 10—12 óráért kapnak néhány fillérnyi, 8 munkaóra alapján kiszámított bért. A parasztság elnyomorodása azt eredményezi, hogy a falusi nép a városokba tódul, amivel a gyarmatosítók a munkanélküliség réme által fenyegetett dolgozókra újabb nyomást gyakorolnak, bérüket még alacsonyabbra szorítják le.

A Fülöp-szigetek feudális és kapitalista köreire támaszkodó amerikai imperialisták a 30-as évek végéig (amerikai adatok szerint) közel 600 millió dolláros beruházással megteremtették gazdasági és politikai egyeduralmuk alapjait. És ezt az egyeduralmat kizárólag a japán imperializmus fenyegette, mely ezekben az években egyre nagyobb mértékben terjeszkedett.

A japánok a csendesóceáni háború első heteiben megszállták a Fülöp-szigeteket. Az amerikaiak jóformán harc nélkül engedték át az országot a japán támadóknak. A fülöpszigeti nagyburzsoázia, a nagybirtokosok rövidesen megegyeztek az új gyarmatosítókkal és a háború befejezéséig hűen szolgálták azok érdekeit. Megegyezett a japánokkal a nagyhatalmú, jelentős földbirtokokkal és ipari tőkével rendelkező katolikus főpapság is. Itt nem érdektelen röviden kitérni a katolikus egyház helyzetére és szerepére a szigeteken.

A katolikus misszionáriusok a spanyol hódítókkal

együtt jelentek meg a Fülöp-szigeteken. A lakosság lelkiéletével való foglalatoskodás helyett azonban inkább nagy földbirtokok szerzésére törekedtek. Az első világháború utáni években az ország egyik legnagyobb hatalmassága (gazdasági és politikai téren egyaránt) a katolikus egyház volt. A legnagyobb földbirtokokkal rendelkező jezsuita-rend, a különböző államférfiaknál és kormányszerveknél elhelyezett „lelki tanácsadói" útján befolyását, a Vatikán politikájának megfelelően, mindenütt érvényesíteni tudta. Ez a befolyás változatlan maradt a japán uralom évei alatt is. A Vatikán és utasítására a fülöpszigeti katolikus főpapság is, igen messzire ment a japán rablók kegyeinek keresésében. A jezsuiták és általában a fülöpszigeti vezető papság mindent megtett annak érdekében, hogy megegyezzék a japánokkal. Hajlandó volt — a Vatikán hozzájárulásával! — még az oly sokat hangoztatott vallási és erkölcsi alapelveit is sutbadobni, gazdasági és politikai befolyása megtartása érdekében. A hívő katolikus tömegek nagy megdöbbenéssel vették tudomásul, hogy főpapjaik és a Vatikán áldását adta arra a japán intézkedésre is, amely szerint a fülöpszigetieknek is el kellett ismerniök a császár, a japán mikádó isteni mivoltát. Jellemző, hogy amíg a katolikus hívek ezreit gyilkolták le, zárták internálótáborokba a japánok, míg például 528 protestáns misszionáriust börtönbe vetettek, addig a katolikus papság nemcsak szabadon járt, de tevékenységüket senki sem gátolta, birtokaik érintetlenül maradtak. Ugyanez a helyzet ma is, amikor a Vatikán, a jezsuiták és egyéb rendbeli katolikus papok és szerzetesek most az amerikai betolakodók népellenes politikáját támogatják.

A nép azonban nem hódolt be sem a japánoknak, sem az amerikaiaknak. A filippin nép, a japán imperializmus megsemmisítése után, nem volt hajlandó ismét amerikai járomba hajtani a fejét. Az amerikai impe-

rialisták, látva a nemzeti felszabadító mozgalom erejét, a látszatfüggetlenség leple alatt próbálták fenntartani uralmukat. Az amerikaiak tehát „függetlenséget" adtak a Fülöp-szigeteknek — „függetlenséget" amerikai módra...

5

„Alacsony, választékos eleganciával öltözködő, behízelgő modorú ember. Kétségtelen azonban az is, hogy több gondot fordít öltözetének tisztaságára, mint hírnevére és becsületére..." — Quirinóról, a Fülöp-szigetek bábkormányának elnökéről írta ezeket a nem túlságosan hízelgő sorokat a *Nation* című amerikai folyóirat 1950 januári számában. A cikk részletesen beszámolt arról, hogy Quirino elnök és közvetlen baráti köre hogyan „tüntette el" a fülöpszigeti kormánynak nyujtott amerikai „segélyt", éppenúgy, mint azt Csang Kai-sek — egyébként Quirino elnök jóbarátja is tette.

A *Nation* cikke nyomán támadt botrány széles hullámokat vert és maga Acheson külügyminiszter is kénytelen volt ebben az ügyben nyilatkozni. Acheson egy „diplomatikus" mondattal intézte el a kérdést: „A Fülöp-szigeteknek nyujtott amerikai kölcsönt nem használták fel olyan okosan, ahogyan azt mi szerettük volna..."

A *New York Herald Tribune* 1950 január 28-i számában újabb részleteket is közölt a korrupciós botrányról. Többek között néhány adatot arról, hogyan növekedtek a Quirino-klikk tagjainak bankbetétjei. Például: Avelino, a fülöpszigeti szenátus elnökének bankbetéte 1946-ban 3000, 1949-ben több mint 500000 dollár volt. Nem volt szégyenlős Quirino úr sem. Az ő bankbetéte ugyanezen idő alatt 0 dollárról az egymillió fölé emelkedett. Az ügyben a legkínosabb az volt, hogy a lopási ügyben az amerikai hadsereg magasrangú tisztjei és az amerikai polgári hatóságok vezető tisztviselői is erősen érdekelve voltak.

Egyetlen példa: 1949 márciusában nagyobb amerikai teherszállítmányt raktak ki a manilai kikötőben. A nagyrészt építési anyagokból álló rakomány rendeltetési helye az amerikaiak legnagyobb fülöpszigeti katonai támaszpontja, Clark-Field volt. A támaszpont közelébe szállított és elraktározott építési anyagokat — nagymennyiségű kábelt, gömbvasat, repülőtéri hangárok építéséhez szükséges cső-vázakat stb. — két nappal odaérkezésük után amerikai katonai teherautók elszállították. Az elszállítási parancsot R. C. Robbins ezredes, a katonai rendőrség egyik vezetője írta alá. Két héttel később ugyanezeket az anyagokat már Manilában, amerikai és fülöpszigeti spekulánsok árusították. És ugyanezekben a napokban több magasrangú amerikai tiszt — közöttük Robbins ezredes — nagyobb dollárösszegeket utaltatott át a Morgan-bankházban vezetett számlájára...

Mindezeket a botrány kipattanásakor kiküldött szenátusi vizsgálóbizottság állapította meg. Az ügyet természetesen eltusolták, hiszen Robbins ezredes urat szoros baráti és nemkevésbbé szoros üzleti kapcsolatok fűzik MacArthur tábornokhoz, a tábornok kapcsolatai az amerikai nagytőke vezető képviselőivel pedig közismertek. És egyik holló nem vájja ki a másik szemét...

Quirinóról pedig még az is kiderült, hogy vezetője egy nagyszabású csempészbandának és hogy nagyarányú feketepiaci hálózatot is mozgat. Ezekután szinte jelentéktelen apróságnak tűnik, hogy az elnok tulajdonában vannak és igen komoly hasznot hajtanak Manila „legelőkelőbb" nyilvánosházai is... Ez tehát Quirino elnök arcképe. Ma ő Délkelet-Ázsiában az amerikai imperializmus egyik „reménysége", ami természetes, ha arra gondolunk, hogy egyik kedvence és ugyanígy reménysége volt még néhány esztendővel ezelőtt a japán fasisztáknak is...

Quirino 1948 tavaszán (Roxas volt elnök halála

után) került az elnöki székbe. Nem egészen két esztendő alatt, amerikai gazdái utasításai szerint, teljes egészében felszámolta a Fülöp-szigetek „függetlenségének" utolsó, látszatmaradványait is. Két esztendő alatt az ország gazdasági, politikai élete teljes egészében az amerikai imperialisták kezébe ment át.

Amikor közel öt esztendővel ezelőtt, 1946 június 4-én, Manilában, szertartásosan bevonták az amerikai lobogót, „nagylelkű" cselekedetük okait Amado Ernandes, a Fülöp-szigetek Szakszervezeti Szövetségének elnöke a következőképp világította meg: „Szükség volt erre a lépésre azért, hogy lecsendesítsék a Fülöp-szigetek népét, amely országa felszabadításáért harcol. Szükség volt erre a lépésre azért is, hogy fenntartsák azt a legendát, mintha az Egyesült Államok boldoggá óhajtaná tenni a tőle függő népeket. Figyelembe vették természetesen azt a csendesóceáni általános helyzetet is, amelyet a nemzeti felszabadító mozgalom hatalmas megerősödése idézett elő... A Fülöp-szigetek munkásai és parasztjai azonban az ilyenfajta «függetlenséget» csak gúnynak tekintik."

Valószínűleg akadtak hiszékeny emberek, akik hittek is a dollárdemokrácia szándékainak tisztaságában. Hamarosan kiderült azonban, hogy az amerikai imperialisták a Fülöp-szigeteknek látszólag „függetlenséget" adtak ugyan, de valójában fokozták ellenőrzésüket a stratégiai és gazdasági szempontból roppant fontos szigetek felett. Az amerikai kongresszus által 1946 áprilisában elfogadott, úgynevezett „Belltörvényjavaslat" teljes cselekvési szabadságot biztosított az amerikai monopóliumoknak. A bábkormány 1948 június 23-i újabb engedményei nyomán pl. a Rockefellerék tulajdonában lévő „Standard Vacuum Oil Co." 2 471 000 acre területen 50 évre megkapott minden jogot a Fülöp-szigetek olajmezőinek kiaknázására. Ugyanakkor valamennyi többi nyersanyag

kitermelése is az amerikai trösztök monopóliuma. A vámmentes árubehozatal a Wall Street monopóliumainak lehetőséget ad arra, hogy uralkodjanak a Fülöp-szigetek külkereskedelmén. Amerikai nagytőkések híznak a semmire sem használható áruk vámmentes behozatalán, a szigetekről pedig olcsó ipari nyersanyagot exportálnak. A Fülöp-szigetek kivitelének túlnyomó részét a kopra és a manilakender alkotja, ugyanakkor a nem amerikai áruk behozatala gyakorlatilag lehetetlen, mivel ezekre, az Egyesült Államokból diktált tarifa alapján, fantasztikusan magas vámot vetnek ki. Az Egyesült Államokból érkező közszükségleti cikkek teszik ki a behozatal több mint 90%-át, évi 500 millió dollárnál is nagyobb összegben. Két jellemző példa: a Fülöp-szigetek körüli vizek rendkívül gazdagok a legkülönfélébb halfajtákban. Ennek ellenére a Fülöp-szigetekre évente közel 30 millió dollár értékű hal érkezik — az Egyesült Államokból. Rendkívül jóminőségű és bőséges dohánytermés ellenére a filippinók évente 24 millió dollárt kötelesek amerikai cigarettára költeni. Ilyen helyzetben nem csodálatos az, hogy a Fülöp-szigetek külkereskedelmi mérlege állandóan rosszabbodik.

A Quirino-klikk minden képzeletet felülmúló korruptsága csak meggyorsította a gazdasági helyzet szétzüllését és természetesen növelte az Egyesült Államoktól való függést. A behozatal az Egyesült Államokból 1946—1949 között a háborúelőttinek közel háromszorosára emelkedett és 1950-ben már elérte az összbehozatal 90 százalékát. A kivitel ezzel szemben a háborúelőttinek csak mintegy 75 százaléka. Az amúgy sem túlságosan jelentős ipar 1950-re katasztrofális helyzetbe került. A cukortermelés 30, a manilakendertermesztés 50, az aranytermelés 61 százalékkal kisebb, mint 1939-ben volt. Ugyanilyen a helyzet a mezőgazdaságban is. Általában a mezőgazdasági termelés csak mintegy 70 százaléka az 1939-esnek. A munkanélküli-

ség hivatalos adatok szerint is igen nagy. A Quirino-kormány 1950-es adatai szerint a munkanélküliek száma 1950 első felében meghaladta a 3,5 milliót. (Ugyancsak az 1950-es adatok szerint a lakosság lélekszáma mintegy 19,5 millió.) A jelentés azonban természetesen nem beszél arról, hogy a még dolgozók 90 százaléka nem keresi meg a létminimumot, nem beszél arról, hogy a munkások béreit hónapokig nem fizetik ki, hogy a feketepiac árai 2—3000-szer nagyobbak a hivatalos áraknál...

Még inkább kitűnik a Fülöp-szigetek „függetlenségének" igazi képe, ha az ország katonai helyzetét nézzük. Elegendő egyetlen példát felhozni. A „katonai segítségre vonatkozó egyezmény" alapján az amerikai fegyveres erőknek 99 évi időtartamra ingyen katonai támaszpontokat bocsátottak rendelkezésére, továbbá annyi katonai bázist, amennyire csak szükség lehet „rendkívüli" körülmények között. 1950 június 15-én pedig (10 nappal az amerikaiak Koreában megkezdett agressziója előtt) Washington „egyezményt" kötött Quirinóval, az Egyesült Államok katonai bázisának további kiszélesítésére.

Ugyanilyen a szigetek politikai életének képe is. Az amerikai imperialisták a Fülöp-szigetek reakciós, feudális, ipari és pénzügyi köreire támaszkodnak. A háború alatt ezek az elemek együttműködtek a japán megszállókkal, most pedig az amerikai szuronyokba kapaszkodnak. A vezető állásokat olyanok töltik be, akik tegnap még a japán fasisztákat szolgálták. A kormányzati apparátust a korrupció, a megvesztegetés rothasztja.

„Kormányzati adminisztrációnk számos szervét — írja a *Manila Chronicle* — megfertőzte a vesztegetés betegsége. A zsarolás, megkörnyékezés, korrupció virágzik országunk legtöbb hivatalában."

Rendkívül jellemzőek a Fülöp-szigetek politikai életére az 1949 végén, az amerikai csapatok „részvé-

telével" megrendezett úgynevezett választások, amelyek rávilágítottak arra a szakadékra, amely a nép és a Wall Street bábjai között tátong. Quirinónak a véres terror ellenére is csak bonyolult okmányhamisítások és csalások segítségével sikerült szavazatokat kapnia, Alfredo Saulo, a Fülöp-szigetek Szakszervezeti Szövetségének titkára, akit a kongresszus tagjának jelöltek, tüntetően visszautasította jelöltségét, miután a helyi hatóságok még azt sem engedték meg neki, hogy saját választókerületébe utazzon, arról pedig szó sem lehetett, hogy akár csak egy választási gyűlést is tarthasson.

A választásokat megelőző öt hét folyamán hat vezető politikus esett gyilkosság áldozatául. Ugyanezen idő alatt az ellenzék 40 vezető tagját vetették börtönbe. A választások első napján pedig közel 200 embert gyilkoltak meg. A páncélosokkal és golyószórókkal ellátott rendőrség rajtaütésszerű razziákat tartott a főváros munkáskerületeiben. Az „Allied Labour News" ügynökség tudósítója jelentette ezekben a napokban, hogy Manilában a választási jegyzékbe felvett lakosok 40%-a nem vehetett részt a szavazásban, mert Quirino emberei a szavazási idő lejárta előtt órákkal elvitték a szavazóurnákat. Azokat a választási felügyelőket, akik becsületesen igyekeztek teljesíteni kötelességüket, megverték, nem egyet közülük a helyszínen agyonlőttek. Vidéken még rosszabb volt a helyzet. A legtöbb helyen 10—12 éves gyerekeket hajszoltak a csendőrök az urnákhoz, és leszavaztatták őket Quirinóra. Lanau megyében pl. az a mondás terjedt el, hogy „a szavazásban résztvettek — még a fák és a madarak is . . ."

Az amerikai imperialisták hívei jól élnek a szigeteken. A Fülöp-szigetek dolgozó népére azonban csak rabságot, éhséget és nyomort hozott az amerikai imperializmus. Reálbér-csökkenés, tömeges munkanélküliség, nehéz lakásviszonyok, betegség és nyomor a la-

kosság osztályrésze. Az ország nemzeti jövedelmének nem kevesebb mint egyharmada a lakosság 1%-ának a zsebébe vándorol. Az Egyesült Nemzetek Szervezetében az Egyesült Államok fülöpszigeti bérencei kenetteljesen szónokolnak „emberi jogokról, demokráciáról" és hasonlókról. De hallgatnak saját országuk rabszolgai munkafeltételeiről, munkásaik és parasztjaik nyomoráról. A munkáskerületekben, a falvakban mindenütt a legsötétebb nyomorban, tudatlanságban tengeti életét a Fülöp-szigetek lakosságának túlnyomó többsége. Mit mondjunk a kulturális színvonalról, amikor még a „hivatalosan kozmetikázott" adatok szerint is a szigetek lakosságának 51,2%-a analfabéta?! A *Manila Chronicle* írja: „Az írástudatlanok száma évről-évre növekszik. Abada, az iskolai ügyosztály igazgatója a fennálló közoktatási rendszert «borzalomnak» nevezi. Az iskolaköteles gyermekeknek még 30%-a sem iratkozik be évente az első osztályba és a beiratkozottak nagy része a második osztály után abbahagyja a tanulást . . ."

A népnek ígért földreform, az úgynevezett „iparosítási program" és a „rizstermelés fejlesztésének 10 éves terve" — papíron maradt. Az utóbbi időben a manilai kormánykörök jobbnak látják nem is beszélni ezekről a kérdésekről. A „gazdasági program"-ot és az ebben előirányzott „importellenőrzés" tervét néhány hónappal ezelőtt, rövid néhány hetes fennállás után az amerikai érdekeltségek tiltakozására visszavonták.

Mindezek után világos, hogy a Wall Street sajtója nyugodtan állíthatta a szigetek helyzetéről: „a Fülöp-szigetek politikusai jól elsajátították az amerikai demokrácia elveit . . ."

Ilyen körülmények között nincs mit csodálkozni azon, hogy az országot a felháborodás hulláma borította el. A nép felkelt az imperialisták ellen. A Kommunista Párt, a szakszervezetek, a parasztszervezetek

és a többi demokratikus szervezet ellen alkalmazott megtorlások ellenére a Fülöp-szigeteken gyorsan terjedt a népfelszabadító, imperialistaellenes mozgalom. A Fülöp-szigetek partizánjai a „Hukbong"-ban (népi felszabadító hadsereg) egyesülve hazájuk felszabadításáért küzdenek. 1949 végén jelentette az *Associated Press* hírügynökség, hogy a partizáncsapatokhoz csatlakozott a négy középső megye lakosságának 60 százaléka. Ezenkívül partizánok tevékenykednek még Luzon-sziget hat megyéjében, Bataan dzsungeleiben és az ország sok más körzetében.

Azóta a partizán-mozgalom tovább erősödött a Fülöp-szigeteken, s egyre szervezettebb jelleget ölt. Erre következtetni lehet az amerikai újságok manilai tudósítóinak jelentéseiből is. Dardin, a *New York Times* tudósítója 1950 június 22-én így írt a fülöpszigeti bábkormány nyugtalanságáról a népi felszabadító mozgalom növekedésével kapcsolatban: „Büntetőosztagok házakat és egész falvakat égetnek fel, de a lakosság továbbra is segíti a partizánokat. Kagajan-tartomány kormányzója (Észak-Luzon) állandóan rendőri erősítéseket sürget, mert szavai szerint a «Hukbong» csapatai ebben a tartományban számos községet elfoglaltak és ott átvették a hatalmat."

Közép-Luzon tele van rombadőlt falvakkal. A falvakat a kormánycsapatok gyujtották fel, ilymódon akarták megsemmisíteni a nép ellenállásának gócpontjait. A népi felszabadító hadsereg csapatai ellen amerikai repülőgépeket, tankokat, aknavetőket és tüzérséget vetnek be.

A lakosság azonban egyre nagyobb támogatásban részesíti a népfelszabadító hadsereget.

„Közép- és Dél-Luzon minden körzetében, ahol katonai hadműveletek folynak — írta nemrég a *Chicago Daily News* tudósítója — a békés lakosság örvendezve, kitárt karokkal fogadja a harcosokat... A «Hukbong» katonáit úgy fogadják, mint hősöket és barátokat."

A manilai rádió nemrég kénytelen volt beismerni: „A Fülöp-szigeteken az amerikaiak és más külföldiek úgy érzik, hogy puskaporos hordón ülnek." Az amerikai gyarmatosítók és cinkosaik lába alatt csakugyan ég a talaj.

A népi hatalom létrejötte Kínában, Korea népének hősi harca az amerikai agresszorok ellen, a demokratikus átalakulás, az agrárreform és a többi demokratikus intézkedés végrehajtása megmutatta a Fülöp-szigetek népének, hogy miért és hogyan kell harcolnia. A Fülöp-szigetek lakóinak egyre nagyobb tömegei ismerik fel, hogy az ország függetlenségét csak az amerikai agresszorok és Quirino amerikabarát klikkjének fegyveres elűzésével tudják kivívni.

A partizán területeken már megvalósították az első demokratikus intézkedéseket. Létrehozták a népi hatalom szerveit, a földet szétosztják a parasztok között, iskolák nyílnak az írástudatlanság felszámolására, a lakosság körében pedig széleskörű felvilágosító munka folyik. A felszabadult kerületekben létesített partizán-iskolákban a dolgozók széles rétegei ismerik meg a partizánháború taktikáját.

A partizánok tevékenysége nagymértékben fokozódott az amerikaiak koreai rablótámadása után. 1950 augusztus hó folyamán a népi felszabadító hadsereg egységei Luzon szigetén egyidőben 12 város ellen indítottak támadást. A legsúlyosabb harcok Manilától 160 kilométerre, Tarlac városánál folytak le. A bábkormány csapatai itt szenvedték a legnagyobb veszteségeket. Az 1950-es év második felében a nemzeti felszabadító hadsereg egységei több alkalommal behatoltak Santa Cruz városába is, amely alig 50 kilométernyire fekszik Manilától északnyugatra.

Ezek a támadások újabb pánikot keltettek az amerikai helytartók és a fülöpszigeti árulók között. A nyugati hírügynökségek tudósítóinak jelentései szerint Manilát katonai egységek gyűrűjével vették kö-

rül. A partizán tevékenység hatalmas méreteit, a népi felszabadító hadsereg erejét mutatja az a tény is, hogy 1950 végén erős partizánegységek több sikeres támadást intéztek olyan városok és falvak helyőrségei ellen, amelyek csak 10—20 kilométerre vannak Clark-Fieldtől, az amerikai hadsereg és légihaderő legerősebb és legfontosabb fülöpszigeti támaszpontjától. Megerősödött a Kommunista Párt vezette népi demokratikus front politikai felvilágosító munkája is, melynek nyomán újabb és újabb tömegek csatlakoznak az amerikai agresszorok és a Quirino-klikk elleni aktív harchoz. A partizánharc fokozásával a Fülöp-szigetek népe megmutatta a szabadságáért és függetlenségéért harcoló koreai nép iránt érzett rokonszenvét.

Az amerikaiak aljas koreai agressziója, a koreai nép hősies küzdelme a forradalmi harc fokozására serkentette a Fülöp-szigetek népét is. 1950 második felében tovább erősödött és szélesedett a Kommunista Párt és a „Hukbong" befolyása. Az amerikai, angol, svájci stb. imperialista lapok beismerései szerint a népi felszabadító hadsereg ma már 50—70 000 jól felszerelt, bátor, kitűnően vezetett harcosból áll. A népi demokratikus fronton belül tovább erősödött a Fülöp-szigetek Szakszervezeti Szövetsége is, amelyben jelentősen megerősödött az imperialistaellenes harcot vezető kommunisták befolyása.

A legutóbbi idők eseményei tehát azt mutatják, hogy a Fülöp-szigetek népi felszabadító mozgalma a fejlődés új szakaszába lépett. Az amerikaiak és bábjaik rémületére jellemző, hogy Quirino, amerikai gazdái utasítására, 1950 decemberében az egész sziget területén kihirdette a „rendkívüli állapotot".

Egy bizonyos: a Fülöp-szigetek népét sem véres terrorral, sem fenyegetésekkel nem lehet megingatni abban a szilárd elhatározásában, hogy kiűzi hazája földjéről az amerikai imperialistákat és csatlósaikat.

III

HARCBAN AZ OLAJMÁGNÁSOKKAL

INDONÉZIA

1

Szaidzsa apjának egyetlen bivalya volt. Ezt kötötte az eke elé, ezzel művelte tenyérnyi földecskéjét. Amikor aztán a parang-kudjangi kerület (Jáva szigetén) főnöke elkobozta a bivalyt, nem csoda, hogy nagyon elszomorodott. Napokig nem szólt senkihez és mert a szántás ideje közeledett, attól tartott, hogy nem tudják megmunkálni a földeket s nem lesz egy szemnyi rizsük sem. Szaidzsa akkor 8 éves volt. Sokmindent látott már, sokmindent nem értett még... Látta, hogy apja szomorú, hogy anyja egész nap sír. Nem lesz rizs a családnak. Aztán ott volt még a kerületi főnök is, aki majd bepanaszolja az alhelytartónál, mert nem tudja kifizetni a földadóját. És ilyenkor, egy ilyen panasz után, mindig furcsa öltözetű katonák jelennek meg a faluban, akik felgyujtják a házakat, meggyilkolják az embereket. Így ölték meg Szaidzsa apjának testvérét is. Ez két évvel azelőtt történt. Szaidzsa akkor még csak hat esztendős volt, de sohasem fogja elfelejteni az égő házakat, az üvöltöző, részeg fehér katonákat, nagybátyja szitává lőtt testét...

Szaidzsa apja elővette hát kis görbe tőrét, a krist. Régóta őrizte már, még az apjától, az meg a nagyapjától örökölte. Szép, ezüstös nyelű, ezüstvégű volt a kris, a jávaiak ősi fegyvere. Szaidzsa apja egyenesen az uzsoráshoz ment vele, aki a főtéren lakott és 24 holland forintot adott a tőrért. Szaidzsa apja új bivalyt

vásárolt. A kisfiú hamar megbarátkozott a hatalmas testű, fekete állattal. Csak éppen az újjával kellett megérintenie, máris jobbra-balra tért az úton. Ahogy a zsíros, fekete jávai földben az ekét húzta, a gyerekhang, mely munkára nógatta, mintha még nagyobb erőt adott volna az állatnak. Szaidzsáék szántóföldje mellett volt Adinda apjának földje is. Adinda volt az a lányka, akit feleségül szántak Szaidzsának. Amikor a két gyerek találkozott a földek mesgyéjén, mosolyogva köszöntötték egymást. Dícsérték bivalyaik szépségét, erejét, hiszen tudták, ez minden vagyonkájuk. Szaidzsa kilenc éves volt, Adinda pedig hat, amikor a parang-kudjangi kerület főnöke adó fejében ezt a bivalyt is elhajtotta Szaidzsáéktól. Szaidzsa apja nem akarta engedni. A kerületi főnökkel azonban katonák is jöttek a faluba, az adóbeszedéshez. Szaidzsa apját és anyját megverték, azután elhurcolták. Szaidzsa nem látta őket soha többé...

Szaidzsa elindult a fővárosba, Batáviába. Csak Adindától búcsúzott el.

— Adinda — mondta neki — ha visszatérek, már elég idősek leszünk, hogy egybekeljünk. És veszünk magunknak két bivalyt is.

— Pompás, Szaidzsa! — felelte a lány. — Szívesen megyek hozzád, ha visszatérsz.

Négy évig élt Szaidzsa Batáviában. Volt riksakuli, kocsis, teherhordó. Inaskodott is a „fehér uraknál". Nehezen kellett dolgoznia, hogy megélhessen. Fillért fillérre rakott, hogy együtt legyen a két bivaly ára. Azután elindult hazafelé. Adindára gondolt, a lány hangját hallotta, amint így szól hozzá:

— Isten hozott, Szaidzsa! Vártam rád!

De nem így történt. Éjszaka ért a faluba. Alig ismert rá. Adindáék háza helyén pedig csak üszkös romokat talált. Azután reggel megtudta, mi is történt.

Amikor a kerületi főnök elhajtatta Adinda apjának bivalyát, anyja belehalt a bánatba. Meghalt

Adinda húga is. Apja pedig, aki a büntetéstől félt, amiért földje után nem tudott adót fizetni — elbujdosott. Magával vitte Adindát is. Útközben elfogták és mert nem volt útlevele, megbotozták. Nem bírta ki a verést, Adinda egyedül maradt. Úgy mesélték, a lebaki kerület tengerparti részének egyik falujában él.

Szaidzsa elindult Lebak felé. A Lampong-tengerparton csatlakozott a holland uralom ellen harcoló maroknyi csoporthoz. A felkelők azonban kevesen voltak. Fegyverük sem volt. Faluról-falura hátráltak a holland katonaság elől. Egy visszavonulás alkalmával bejárta Szaidzsa a falut. Holttesteket látott mindenütt. Megtalálta három meggyilkolt fivére holttestét. Bajonettel ölték meg őket. És kissé odább Adinda feküdt, holtan, meztelen, megcsonkított testtel... Néhány méternyire már közeledtek a holland katonák. Feltüzött szuronnyal kergették az asszonyokat, gyermekeket. Szaidzsa az üldözők elé rohant. Egyedül volt, vele szemben sokan álltak. Amikor már nem bírt velük, elkapta egyikük bajonettjét és saját szívébe szúrta...

A lázadás leverése alkalmából a hollandok örömünnepet rendeztek. A „győzelem" újabb babérral szaporította Holland-India hadseregének koszorúját. A főkormányzó pedig jelenthette: a Lampong-területen ismét helyreállt a rend. Hollandia királynője a felterjesztések alapján ismét sok kitüntetéssel jutalmazhatta hadseregének „hőseit"... Hollandia templomaiban pedig felhangzott az ének:

„Isten, ki bölcsen tud minden rosszat és jót,
Győzelemre vitte a holland lobogót..."

„Egyszerű" történet Szaidzsa története. Vérrel írták, éppúgy, mint a holland gyarmati uralom történetének minden egyes sorát. Szaidzsa Jáva szigetén élt. De története megeshetett volna — és minden bizonnyal meg is esett — Szumatrán, Balin, Celebeszen, Borneón — bárhol Indonéziában.

2

Indonézia gazdag ország. Méltán nevezték el a világ egyik leggazdagabb gyarmatának. Területe Hollandia ötvenhatszorosa, többezer nagy és kisebb szigetből áll. 1 904 000 négyzetkilométernyi területe négy fontosabb szigetcsoportot foglal magába:

a Nagy-Szunda-szigeteket (Szumatra, Jáva, Borneo, Celebesz és számtalan kisebb sziget);

a Kis-Szunda-szigeteket, Jávától keletre (Bali, Lombok, Szumbava, Flores, Timor, Sumba és a Roti-szigetek);

a Molukka-szigetcsoportot, Celebesztől keletre (ez két nagy csoportot alkot. A délit — Buru, Ceram, Amboina és a Vanda-szigetek — és az északit — Obi, Batson, Tidore, Ternate, Halmahera és a Morotai-szigetek);

Új-Guinea nyugati részét.

Borneo szigetének északi része angol gyarmat. Ostimor és a kis Kambing-sziget, az egykor hatalmas csendesóceáni portugál birodalom maradványa. Brit gyarmat Új-Guinea keleti része is.

Néhány szemléltető példa Indonézia nagyságáról: a Nagy-Szunda-szigetek közül a legkisebb, Jáva, a mellette fekvő Madura szigetével 132 174 négyzetkilométer — négyszer akkora, mint Hollandia; vagy Szumatra szigete, a környező kisebb szigetekkel 473 605 négyzetkilométer, ami meghaladja a Brit-szigetek területének nagyságát. Borneo Indonéziához tartozó része, mintegy 550 ezer négyzetkilométer, körülbelül akkora, mint Franciaország.

Közigazgatásilag, a második világháború előtt, az úgynevezett Holland-India teljhatalmú ura a főkormányzó volt. A tisztviselői apparátust a főkormányzó alkalmazta, nevezte ki, helyezte át, a „holland király nevében". Indonézia népei ugyanis „holland alattvalók" voltak; az országban a Hágában hozott törvé-

nyek voltak érvényben; a véres verejtékkel fizetett adó a holland kincstárba folyt be... A főkormányzó mellett ugyan működött egy tanács, ennek azonban a gyakorlatban nem sok szava volt. Az egyes tartományok vagy kerületek kormányzása a holland helytartók feladata volt. Ők képviselték a lakossággal szemben a holland államhatalmat. Egy ilyen helytartóság — volt közöttük olyan is, amely közel egymillió lelket számlált — több kerületre oszlott, amelyek élén az alhelytartók állottak. A hozzájuk beosztott ellenőrök, felügyelők és egy sereg hivatalnok „gondoskodott" azután, a gyarmati hadsereg „segítségével", az adóbehajtásról, a külföldi ültetvényesek „biztonságáról" stb. stb.

Az egyes kerületekben, a holland alhelytartók mellett, egy-egy magasrangú indonéz főnök, a régens is működött. Az ország főnemességéhez tartozó régensek feudális befolyását — akiknek a legtöbb törzsnél vallási befolyásuk is volt — a holland gyarmatosítók igen ügyesen használták ki. A magas állásokba kinevezett „előkelőségek" tekintélyét a hollandok természetesen igen jól meg is fizették. A megállapított havi fizetésen kívül külön „kárpótlást" kaptak a holland közigazgatás számára átengedett jogokért, jutalékot az egyes kerületekben termelt javak után és végül: a jobbágysorban lévő alattvalók munkaereje és tulajdonaik fölött való önkényes rendelkezés, az apáról-fiúra szálló óriási családi birtokokon — hatalmas jövedelmet biztosított a helyi „előkelőségeknek".

Az utóbbi két jövedelemforrásról érdemes még elmondani egyet-mást. Indonézia népe nagy többségében földművelő. A föld azonban, amelyen született és amely olyan bőségesen terem, csak elenyésző részben a parasztoké. Ők legjobban a rizsföldeket ismerik és szeretik. A végtelen rizsföldek ölén nőttek fel; már kisgyermek korukban kimentek apjukkal a földre. Szántani segítettek és ásni, gátat emelni és csatornát épí-

teni a rizsföld öntözéséhez. Éveiket az aratások szerint számították. Azokkal érezték jól magukat, akikkel együtt aratták a hántolatlan rizst, a padijét. Feleségüket a falu lányai közül választották, azok közül, akik esténként vidám dal ütemére táncolva tapossák a rizst. Legfőbb vágyuk egy pár bivaly volt, amit odaköthetnek az ekę elé. Egyszóval az indonéz paraszt mindene a rizs volt, mint ahogy a rajnamenti parasztnak vagy a délfranciának a szőlő.

Egyszerre azután felbukkantak a hódító idegenek. Nyugatról jöttek. A dús földek, a gazdag erdők csábították őket. Olyan cikkek termelését követelték, amelyeket busás haszonnal adhatnak el az európai, az amerikai piacokon. Ehhez persze meg kellett nyerniök a népet. Az idegenek úgy gondolták, elegendő, ha megnyerik a nép vezetőit, mégpedig úgy, hogy nekik ígérik a haszon elenyésző hányadát — a „bennszülött" azután „úgyis" vakon követi főnökeit. És a kísérlet sikerült is — legalábbis egy időre...

Ha számbavesszük az Indonéziában termelt javak szédületes mennyiségét, a rizst, a kávét (a világtermés öt százaléka), a cukornádat (a világtermés 25 százaléka), a borsot (a világtermés 92 százaléka), a gyömbért, vaníliát, gyapotot, indigót, kókuszdiót, banánt, narancsot, citromot, igazgyöngyöt, a nyerskaucsukot (a világtermés 40 százaléka), a koprát (a világtermés 31 százaléka), a kakaót (a világtermés 29 százaléka), a pálmaolajat, a teát (a világtermés 19 százaléka), a dohányt, a gazdag bányák termelését: az ónt (a világtermés 18 százaléka), a bauxitot és még annyi mást, amit Hollandiában kínáltak eladásra, láthatjuk, hogy a hódítás politikája néhány ember számára valóban „célszerű és hasznos", csak éppen emberségesnek nem mondható. A nép nem azt termelte földjén, amire szüksége volt. És amit termelt, a reákényszerített áron volt kénytelen eladni. Ő maga nem sokat kapott az általa termelt javak hatalmas értékéből,

Az európai kereskedelmi társaságok közvetítésével lebonyolított kivitel költségei nagyon magasak. Ezenkívül a különböző feudális nagyuraknak juttatott haszonrészesedést is a népnek kellett kiizzadnia. Ilyen körülmények között azután a parasztnak nem sok maradt a nyereségből. Még annyi sem, hogy éhen ne haljon. A külföldi ültetvényesek egyre nagyobb étvágyukat a parasztok rizsföldjeinek elkobzásával is igyekeztek kielégíteni. Ilyen körülmények között gyakran volt éhínség. Ugyanakkor pedig Batáviában, Szamarangban, Szurabájában büszkén lengtek a zászlók azokon a zsúfolt teherhajókon, amelyek Indonézia földjének kincseit Hollandiába szállították.

Éhínség?! Igen. A gazdag, termékeny, áldott szigeteken gyakran pusztított az éhínség. Évenként egész kerületek pusztultak éhen.

A holland parlamentben azután időnkint egy-egy gyarmati társaság képviselője „rosszalását" fejezte ki az eset fölött. A helytartó pedig utasítást kapott, hogy „az európai piac számára való termelés érdekeit igyekezzék valahogy összhangba hozni a lakosság elemi életszükségleteivel"... Persze változás nem történt... Legfeljebb annyi, hogy újabb misszionáriusok érkeztek a szigetekre, a lakosság „lelki nyomorának enyhítésére"... Nem érdektelen itt idézni egy, a misszionáriusok részére nyomatott „útmutató" tartalmából. Szószerint idézünk:

„Áma kötelességek közül, amelyek a szegény pogányok megsegítésében reánk hárulnak, fölemlítjük a következőket:

1. Adjunk komoly összegeket a Missziótársulatnak.

2. Támogassuk a Biblia-Társulatot, hogy a szigeteken minél több bibliát oszthasson szét.

3. Segítsük a vallási gyakorlatokat, hogy ezzel is anyagi alapokat teremtsünk a gyarmati hittérítő misszió javára.

4. Írjunk prédikációkat és vallásos énekeket, amelyek alkalmasak arra, hogy azokat a katonák és tengerészek a bennszülötteknek fölolvassák és elénekeljék.

5. Alakítsunk befolyásos emberekből egyesületet, amelynek az lesz a feladata, hogy koztiszteletben álló uralkodónkat megkérje, hogy:

a) csak olyan kormányzókat, tiszteket, hivatalnokokat nevezzen ki, akikről föltehető, hogy megingathatatlanok a hitben;

b) tiltsa meg, hogy a csapszékekben bibliákat és vallásos könyveket fogadjanak el fizetség fejében;

c) viszont az ópiumbérlet feltételei közé vegye fel azt a kikötést, hogy a bennszülöttek csak úgy vásárolhassanak ópiumot, ha egyúttal bibliát is vesznek;

d) parancsolja meg, hogy a bennszülött a munka által vezéreltessék istenhez . . ."

Ennyit a misszionáriusok működéséről . . .

3

Indonézia szigeteit az Indiai- és a Csendes-óceán határolja. A szigetvilág mintegy hídként koti ossze Ázsiát és Ausztráliát. Kétezer esztendő óta célpontja a ragyogó szépségű, gazdag szigetekkel teli ország a vándorló népeknek, az ázsiai szárazfold hódító urainak, a szigetek kincseire pályázó ázsiai és afrikai kereskedőknek, míg végülis az imperialista hatalmak vetették ki rá hálójukat.

Az első támadók a hinduk voltak, akik Szumatra és Jáva szigetén alapították meg, közel 2000 esztendővel ezelőtt új birodalmukat. A hindu uralom virágkora a XIV. század idejére esik. A XV. század elején új hódítók jelennek meg: az arabok, akik elsöprik a hindu uralmat és az iszlám nevében fosztogatják a szigetek népeit.

A hinduk, arabok és az ázsiai szárazföld más né-

peinek bevándorlása meghatározta az indonéz szigetvilág népességének és kultúrájának kialakulását. Új nyelvek, új kultúrák keletkeztek. Az ország több mint 70 millió lakosa több mint 200 különböző nyelvet és tájszólást beszél, de ma már az egész lakosság érti és beszéli a „Bahasa Indonesia"-t, „az indonéz nyelvet" is. A szigetek tengerparti területein élő kínai, arab, indiai keveredésű maláj lakosság évezredes, magasszínvonalú népi kultúra birtokosa. Az egyes szigetek belsejének őserdőiben élő nemzetiségek viszont még ma is a kultúrszínvonal legalacsonyabb fokán élik évszázados törzsi életüket.

A holland uralom évei alatt egyre fokozódott a szigetek népeinek kizsákmányolása. A második világháború előtti években már a külföldi ültetvényesek tulajdonában volt a megművelt terület mintegy 80 százaléka. A parasztbirtokok száma egyre csokkent. A parasztok természetesen nem versenyezhettek a külföldiek hatalmas ültetvényeivel és számtalan esetben az ültetvényesek egyszerűen, minden kártérítés nélkül elrabolták a parasztok néhányhektárnyi földdarabkáját is. 1939-ben a paraszti birtokok átlagos területe már nem haladta meg a 0,20 hektárt.

A föld nélkül maradt parasztok egyre nagyobb számban kerültek munkásokként az ültetvényekre. Fizetésük még a napi egy marék rizsre sem volt elegendő. A rabszolgamunkára fogott parasztok gyakorlatilag a külföldi ültetvényesek vagy a különböző hercegek és törzsfőnökök tulajdonát képezték. Azokat, akik az őserdők belsejébe menekülnek, a holland gyarmati csapatok „toborozzák" munkára. Az ellenszegülőket pedig minden további nélkül agyonlövik. A Köztársaság Népi Kormányának 1946. évi jelentése szerint évenként mintegy 300 000 embert hurcoltak el rabszolgamunkára az ültetvényekre. Évenként több mint 60 000 embert gyilkoltak meg és sokszáz falut tettek a földdel egyenlővé. Az ültetvényekre szállított munká-

sokért a holland hadsereg tisztjei és a gyarmati kormányzat tisztviselői, a munkásokat „szállító" hercegek és törzsfőnökök rendszeres sápot húznak az ültetvények tulajdonosaitól.

Nem sokkal jobb a bányákban vagy a néhány ipari üzemben dolgozó munkások helyzete sem. A hetibér nem haladja meg a 18 hollandi forintot, míg a létminimum (a holland gyarmati kormányzat számításai szerint is) mintegy 40 hollandi forint.

A 70 millió lelket számláló ország lakosságának több mint 93 százaléka (holland adatok) analfabéta. A szigetek költségvetésének csak hat százalékát fordítják oktatásra, nem egészen két százalékát egészségügyi célokra. Így például több mint 100 000 lakosra jut egyetlen orvos és az ország összes kórházainak befogadóképessége sem haladja meg a 10 000 férőhelyet...

Éhínség, betegségek, nyomor, tudatlanság: ez a holland gyarmati uralom mérlege Indonéziában.

Az ország gazdag természeti kincsei, egész gazdasági élete a második világháborút megelőző évtizedekben holland-angol társaságok kezében volt. A „Holland-Indiai Társaság", melyben igen jelentős érdekeltségei voltak az angol nagytőkének (személy szerint Churchillnek is), Indonézia természeti kincseinek kirablásával számos területen vezető helyet biztosított a világpiacon Hollandia számára. A gyarmati rablógazdálkodás a fontosabb termékek között is elsősorban a nyerskaucsukra, az ónra, a cukornádra és a teára vetette rá magát. Lényegében kiaknázatlanul maradtak máig is például Celebesz szigetének gazdag vasérctelepei. A gazdag színesfém-, szén- és olajterületek részleges kiaknázását is csak a második világháborút közvetlenül megelőző években kezdték el. Ugyanez volt a helyzet minden olyan nyersanyag kiaknázásánál, ami nagyobb tőkebefektetéseket követelt meg és viszonylag kisebb profitlehetőségekkel kecsegtette a holland-angol nagytőkéseket. A nemzeti ipar minden

eszközzel való elnyomorítása, a holland-angol nagytőke terroruralmának következményeként 1941-ben — a holland gyarmati kormányzat hivatalos adatai szerint — Indonézia nemzeti jövedelmének 65 százaléka az európai gyarmatosítók, 20 százaléka a lakosság három százalékát kitevő nagybirtokosok és helyi burzsoázia zsebébe került. A lakosság 97 százalékának jutott a nemzeti jövedelem fennmaradó 15 százaléka...

A második világháború után a holland-angol nagytőke helyét egyre nagyobb mértékben vették át az amerikaiak. Az amerikai olajtrösztök gazdag kőolajforrásokat szereztek meg Borneo szigetén Balik-Papan és Szamarind körzetében, Új-Guineában és Banka-szigetén. A Rockefeller-cég többszáz kőolajkút és olajfinomító-üzem fölött rendelkezik. Az amerikai Standard Oil Co. Szumatrában két, Jávában három kőolajfinomító-üzemet létesített. Leányvállalata, a Socony Vacuum Co. Szumatrában és Jávában öt kőolajlepároló üzemmel rendelkezik.

Indonéziában már több mint egymillió acre területű nyerskaucsukültetvény került az amerikai monopóliumok kezébe. A Goodrich Robber Co. és még néhány más amerikai társaság hatalmas kaucsukültetvényeket vett birtokába Szumatrában és Jáva szigetén.

Ma már amerikai trösztök ellenőrzik az ón kitermelését Banka és Billiton szigetén, ami azelőtt a holland-angol Dutch Tin Co. monopóliuma volt. Az amerikai acéltröszt megkapta a nikkelércek kiaknázásának monopóliumát Celebesz szigetén. Az amerikai monopóliumok összevásárolják a holland cégektől a szigetek gazdag ólom- és ónbányáit, a cukornád-, kínafa- (a kinin alapanyaga), kakaópálma-, tea- és kávéültetvényeket. A marakodás Indonézia nyersanyagkincseiért tovább folyik az imperialisták között. Az erősebb rabló, ez esetben az Egyesült Államok, azonban

nem sokat törődik a különböző szerződésekkel. Az amerikaiak az elmúlt hónapok során, imperialista „szövetségeseik" megkerülésével, már közvetlenül kényszerítették az „indonéz kormányt" egy szerződés aláírására, melynek értelmében minden kőolajforrás és kaucsukültetvény kiaknázását az amerikai trösztöknek engedik át. Ugyanígy amerikai cégek tették rá a kezüket az ón és a bauxit kiaknázásának monopóliumára is.

Az Egyesült Államok imperialistái Indonéziát egyik délkeletázsiai támaszpontukká akarják átalakítani. Az országban amerikai repülőterek épülnek, a szigetekről légifelvételeket készítenek azzal a céllal, hogy kiaknázhassák az újonnan feltárt nyersanyagforrásokat (urán, kőolaj és nikkel) és hogy hadi-stratégiai támaszpontokat létesítsenek.

Az Indonéziában befektetett mintegy 2,5 milliárd dollárnyi külföldi tőkéből ma már közel 1,5 milliárd dollár az amerikai nagytőke részesedése...

4

Azokban a napokban, amikor a kínai népfelszabadító hadsereg csapatai Peking falain túl Tiencsin és a hadszíntér déli szakaszán Nanking felé törtek előre, 1948 december 19-én éjszaka, angol gépfegyverekkel, két- és négymotoros amerikai bombázógépekkel, amerikai nehéztankokkal felszerelt holland csapatok támadták meg orvul az Indonéz Köztársaságot.

Mialatt Kínában, Sanghaj és Hongkong kikötőjén keresztül riadtan menekültek az imperialisták és minden rendű és rangú ügynökeik, Indonéziában fegyveres orvtámadással, közvetlen intervencióval igyekezett az amerikai imperializmus „biztosítani a nagy ázsiai front déli szárnyát" — mint azt a *News Week* című. szélsőségesen reakciós amerikai hetilap írta.

Az Indonéz Köztársaság ellen megindult hol-

land-angolszász támadásnak az volt a feladata, hogy — olyan történelmi helyzetben, amikor a kínai népfelszabadító hadsereg győzelmei döntően megváltoztatták az ázsiai és egyben az egész nemzetközi helyzetet — egy viszonylag gyengének tartott ponton, egy stratégiailag fontos területen, új, megbízható imperialista bástyát állítson helyre.

Indonéziában ugyanis a japán vereség után, 1945 augusztus 17-én kikiáltották az Indonéz Köztársaságot. Ezt az eseményt a nép hatalmas lelkesedéssel fogadta. Néhány nappal később azonban már angol és holland csapatok, a japán haderők lefegyverzésének ürügye alatt, partraszálltak és azonnal megtámadták az indonéz népi erőket. Ezek a harcok kevés sikert hoztak a beavatkozóknak. Ezért a holland kormány arra törekedett, hogy „független kormányok" létrehozásával egyes területeket elszakítson az Indonéz Köztársaságtól. Az indonéz nép ellenállt a betolakodóknak. Az első hadműveletek sikertelensége után az angol parancsnokság utasítására harcba vetették a Köztársaság csapatai ellen azokat a japán alakulatokat is, amelyeknek lefegyverzése céljából az angol hadsereg állítólag partraszállt...

Az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság küldöttsége az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa elé terjesztette az angol agresszió kérdését. Végülis, 1946 novemberében az angol csapatok kénytelenek voltak kitakarodni Indonéziából. Távozásuk előtt azonban a megszállt területeket nem a köztársasági kormánynak, hanem a holland hatóságoknak adták át. A holland gyarmatosítók két bábállamot létesítettek ezeken a területeken: Kelet-Indonéziát és Borneót. Jáva megszállt részeit pedig felvonulási területként használták fel a Köztársaság és annak létfontosságú központjai elleni támadáshoz. Az Indonéziába érkező holland csapatokat Angliában, Kanadában és az Egyesült Államokban képezték ki és amerikai fegyverekkel szerel-

ték fel. Igy szakították el az Indonéz Köztársaságtól a szigetcsoport keleti és északi részén elterülő hatalmas területet, közel 15 millió lakossal.

A Köztársaság élén álló burzsoá-nacionalista elemek: Szukarno köztársasági elnök, Hatta elnökhelyettes és Sarir miniszterelnök, a jobboldali nacionalista párt és a jobboldali szocialisták vezetői, mindent elkövettek, hogy megkönnyítsék az angol-amerikai-holland imperialisták terveinek megvalósulását. Sem Szukarno, sem Hatta, sem Sarir nem vetette fel az elszakított területek és a Köztársaság egyesítésének kérdését. Sőt, az 1947 március 25-én aláírt, úgynevezett linggadzsati egyezményben* beleegyezésüket is adták ahhoz, hogy a Köztársaságot hozzácsatolják a holland gyarmatosítók által tervezett „Indonéz Egyesült Államok"-hoz.

De a Szukarno—Hatta—Sarir-klikknek nem volt elég ereje ahhoz, hogy a japán hódítók elleni harcban megerősödött népi felszabadító mozgalmat megsemmisítse, munkáját megbénítsa. A holland kormánynak is számolnia kellett az Indonéziában uralkodó tényleges erőviszonyokkal. Ezért, időnyerés céljából elismerte az Indonéz Köztársaság fennhatóságát Jáva, Szumatra és Madura szigetein. A csapatösszevonások befejeztével pedig elhatározta, hogy döntő csapást mér a Köztársaságra. 1947 május 27-én ultimátumban követelte a feltételnélküli megadást, az indonéz függetlenség likvidálását. A holland imperialisták követeléseit az Egyesült Államok és Nagybritannia kormányai támogatták ...

* A linggadzsati egyezményt a jobboldali szocialista Szután Sarir és a holland imperialisták között, brit ügynökök közvetítésével lefolyt tárgyalások eredményeként hozták létre. Az egyezmény első szakaszában a hollandok de facto elismerték ugyan a Köztársaságot, valamennyi többi pont azonban lényegében nem volt más, mint az Indonézia fölötti holland gyarmati uralom új megfogalmazása. Az egyezmény pontjai olyan jogokat biztosítottak a hollandoknak, melyek teljes politikai és gazdasági függésbe hozták a Köztársaságot Hollandiától.

Szukarno, Hatta és a jobboldali szocialista Sarir — aki a holland gyarmatosítók határozott kívánságára lett miniszterelnök — javasolta a Köztársaság ideiglenes parlamentjének az ultimátum követeléseinek teljesítését. Az ideiglenes parlamentben és annak munkásbizottságában azonban a nép igazi képviselői voltak többségben. A súlyos gazdasági és katonai helyzet ellenére a parlament a Kommunista Párt javaslatát fogadta el és visszautasította a holland ultimátumot. Sarir kormánya megbukott, az új kormányt az ellenállási mozgalom egyik vezetője, Amir Sarifudin, a Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja alakította meg. Ennek a kormánynak azonban már nem volt ideje helyrehozni azt a kárt, amit az előző kormány okozott.

1947 július 20-án egy 120 000 főből álló, angol és amerikai fegyverekkel, repülőgépekkel, tankokkal és hadihajókkal felszerelt holland hadsereg támadta meg a Köztársaságot. Az indonéz nép bátran védte hazáját. Az Egyesült Nemzetek Szervezetében pedig a Szovjetunió képviselői követelték a holland csapatok visszavonását Indonéziából.

A hatalmas katonai túlerő visszaszorította az indonéz csapatokat Jáva területének kétharmadrészéből, Madura és Szumatra szigetek fontosabb körzeteiből.

A Biztonsági Tanács az amerikai „szavazógép" támogatásával „tüzet szüntess!" parancsot adott ki ugyan, de elvetette azt a szovjet javaslatot, mely követelte, hogy a holland csapatokat haladéktalanul vonják vissza „azokba az állásokba, melyeket az indonéz hadműveletek megkezdése előtt foglaltak el".

A Köztársaság gazdaságilag legfontosabb területei a megszállók kezébe kerültek. Az óriási nehézségek arra kényszerítették a Sarifudin-kormányt, hogy elfogadja a fegyverszüneti szerződést, melyet 1948 január 17-én írtak alá a „Renville" amerikai hadihajó fedélzetén. A szerződés szerint holland ellenőrzés alá ke-

rültek az ország döntően fontos területei. A Köztársaság azonban mégis fennmaradt. Olyan kormány állt az élén, mely a nép bizalmát élvezte, és amelyet nem a Wall Street urai irányítottak.

Ekkor nyiltan is a színpadra lépett az Egyesült Államok. Az amerikai trösztök képviselői már hosszabb idő óta tárgyaltak az indonéziai nagytőkével, miközben az amerikai külügyi hivatal a Marshall-terv révén gyakorolt nyomást a holland kormányra. Az újabb amerikai sakkhúzást az Egyesült Nemzetek Szervezete felhasználásával szentesítették. Az amerikai javaslatra felállított „egyeztető bizottság" új egyezményt csikart ki Indonéziától, ismét függetlensége rovására. A Sarifudin-kormány lemondott, az új miniszterelnök Hatta, az amerikaiak ügynöke lett.

Hatta, hogy amerikai gazdái kedvében járjon, irtóhadjáratot indított az indonéz hazafiak, elsősorban a kommunisták ellen. Szabadonbocsátotta Tan Malakka trockista vezért, aki nyomban bekapcsolódott a népi demokratikus front szétzúzására irányuló kísérletekbe.

Mindez azonban nem változtatott azon a tényen, hogy az indonéz nép változatlanul támogatta a Kommunista Párt vezette népi demokratikus frontot. Ehhez a fronthoz tartoztak: a szocialista és a munkáspárt, a Szocialista Ifjúsági Szövetség, a Szakszervezetek Általános Szövetsége és más demokratikus szervezetek. 1948 májusában megalakult a Nemzeti Front, mely még szélesebb tömegeket mozgósított a Hatta-kormány politikája elleni harcra.

Az amerikai imperialisták utasítására a hollandok és a Hatta-klikk újabb összeesküvést szőtt a Köztársaság ellen. A holland kormány rövid idő alatt 150 000 főre emelte az Indonéziában állomásozó gyarmati hadsereg létszámát. Az erősítések főképpen német SS-alakulatokból és az egyes szigetcsoportok legelmaradottabb helyi törzseiből — például a Borneo szigetén élő dajak fejvadászokból — állottak.

A Szukarno—Hatta-klikk, a trockista Malakka bevonásával, hozzálátott az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa által kiküldött „egyeztető bizottság" amerikai tagja, Ogburne tervének megvalósításához.

Hatta — a Reichstag felgyujtását utánozva — Madiunban felkelést provokált ki. A „felkelés" leverésének ürügyével 1948 december 17-ről 18-ára virradó éjszaka, mintegy 15 000 indonéz hazafit tartóztattak le, vetettek börtönbe és végeztek ki. A Kommunista Párt vezetőit — Muszot, Szuripnót, Harijonót, Daruszmant — elfogták és Hatta utasítására agyonlőtték. Ugyancsak az ő parancsára lőtték agyon Amir Sarifudint, a volt miniszterelnököt, a népi demokratikus front vezérét, a Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagját.

Mind a madiuni provokáció előkészítésében, mind az Indonéz Köztársaság függetlensége felszámolásának és a gyarmati rendszer visszaállításának előkészítésében és megvalósításában jelentős részt vállaltak a jobboldali szocialisták. A japán betolakodók kiűzése után a holland gyarmati kormányzat megkezdte a holland uralom visszaállítására irányuló előkészületeit. Az első brit-holland támadás után, 1946 novemberében, megerősödött az indonéz munkásmozgalom egysége, megalakult a „Szakszervezetek Össz-Indonéz Központi Szervezete", melynek függetlenségi politikáját teljes egységben támogatta az indonéz munkásosztály. Ekkor lépett a porondra a jobboldali szocialista kormányelnök, Szutár Sarir, aki azt tartotta, hogy „a politikai győzelem fegyveres harc nélkül, tárgyalások és békés megegyezés útján is kivívható". Miközben a holland-angol katonai támadás szünet nélkül folyt, a Sarir-kormány ragaszkodott a „jóakarat" és „jóhiszeműség" politikájához és nemcsak folytatta a tárgyalásokat, de hozzálátott a Köztársaság fegyveres erejének leszereléséhez. Világos, hogy Sarir, aki a holland gyarmatosítók követelésére lett miniszterelnök-külügyminiszter,

tudatosan elárulta az Indonéz Köztársaság függetlenségének ügyét. Politikája a nemzeti szabadságmozgalom szétzúzására irányult és annak ideiglenes felszámolását eredményezte. A további események azután még világosabban igazolták a jobboldali szocialisták árulását.

Ezek voltak az 1948 december 19-i újabb imperialista orvtámadás előzményei. A szörnyű madiuni provokáció (melyet 24 órával az imperialista támadás előtt robbantottak ki és amelyet a Hatta-klikk Ogburne, amerikai „tanácsadó" tervei alapján készített elő) súlyos csapást mért az indonéz népi felszabadító mozgalomra: megfosztotta vezetőitől a Nemzeti Frontot. A helyzetet a Holland Kommunista Párt Központi Bizottságának 1948 december 27-i határozata így jellemezte:

„Az Indonéziában lejátszódó események sorozata arról tanúskodik, hogy az indonéz nép ellen indított támadást hosszú időn át és nagy gonddal készítették elő: *a)* a holland csapatok támadnak; *b)* Hatta és cinkosai önként megadják magukat és szabaddá teszik az utat a holland csapatok előtt; *c)* Amerika a Biztonsági Tanácsban azt a látszatot kelti, mintha védelmezné az Indonéz Köztársaságot, de Angliával és Franciaországgal megegyezve úgy intézi az ügyet, hogy a szembenálló feleket felhívják a harc megszüntetésére, ami nagyon előnyös a holland kormánynak . . ."

Így osztották fel a szerepeket az indonéz függetlenség megsemmisítésére irányuló összeesküvés részvevői. És miközben a jobboldali szocialista vezérek, a nemzeti burzsoázia vezetői Szumatra szigetének luxusszállodáiban üdültek, addig a gyarmatosítók tovább folytatták a vérengzést.

Néhány példa:

A délcelebeszi mészárlás során 40 000 férfit, nőt és gyermeket gyilkoltak le;

46 indonéz politikai foglyot pusztítottak el, akiket légmentesen lezárt kocsikban szállítottak élelem és víz nélkül Bondowozsóból a keletjávai Szurabajába;

Tas-ikmalájában (Nyugat-Jáva) 30 000 férfit, nőt és gyermeket gyilkoltak meg;

Dzsakartában és Dzsodzsakartában a holland rendőrség sortüze 1300 indonéz fiatalt ölt meg;

Szumatrán 213, Jáván 17 holland katonát végeztek ki, akik megtagadták a harcot az indonézek ellen;

60 indonéz diákot villanyárammal öltek meg a hollandok a Dzsodzsakarta elleni partizántámadás megtorlásaként...

Ez csak néhány eset. A felsorolást hosszú oldalakon keresztül folytathatnánk...

Az indonéz nép ellenségeinek számítása azonban ismét csődöt mondott. A nemzeti függetlenségért vívott harc tovább folyt. A Kommunista Párt a szörnyű madiuni vérveszteség után hamarosan magához tért és ismét élére állt a népfelszabadító háborúnak. A Köztársaság hadseregének mintegy 300 000 harcosa a hegyekbe és az őserdőbe vonult és áttérve a partizánháború taktikájára, nap-nap után súlyos veszteségeket okoz a holland gyarmati csapatoknak. Az események nem úgy alakultak, ahogyan azt a holland-angolszász imperialisták és Indonézia reakciós politikusai szerették volna.

5

1950 augusztus 17-én a Szukarno-Hatta kormány, Cochrane amerikai követ utasítására, nagyszabású hivatalos ünnepségeket rendezett az „Egységes Indonéz Állam" megalakulása alkalmából. A kormány és amerikai gazdái megindították egész propagandagépezetüket, hogy az ünnepségeket „felejthetetlenné" tegyék. Ez sikerült is — de nem egészen elképzeléseik

szerint... A kormány hivatalos ünnepségein ugyanis összesen nem jelentek meg ötezren. Az indonéz nép viszont Dzsakartában, Dzsodzsakartában, Bandungban, Medanában és más nagyvárosokban hatalmas tüntetésekkel válaszolt. Milliós tömegek követelték az 1945 augusztus 17-én kikiáltott Indonéz Köztársaság demokratikus vívmányainak visszaállítását, a nép árulóinak eltávolítását, az imperialista gyarmatosítók kiűzését, Indonézia igazi függetlenségét. A tüntetéseken a dolgozók forradalmi jelszavakkal, Marx, Engels, Lenin és Sztálin arcképeivel vonultak fel. Nyugati hírügynökségek tudósítóinak jelentései szerint ezeken a tüntetéseken több mint ötmillió ember vett részt. Érthető tehát az amerikaiak dühe, amelyet ezek a tüntetések, a nép erejének e megnyilvánulásai kiváltottak. Ők nyilván azt szerették volna, ha az indonéz dolgozók Truman arcképével vonulnak ki...

Az indonéz nép azonban ma már meg tudja különböztetni, ki a barát és ki az ellenség. Az újra megerősödött és a nemzeti felszabadító mozgalom élére állott Indonéz Kommunista Párt, az „Indonéziai Szakszervezetek Általános Központi Szervezete" és más demokratikus szervezetek le tudták rántani a leplet az imperialisták és helyi burzsoá-nacionalista és jobboldali szocialista lakájaiknak mesterkedéseiről, amelyek az úgynevezett „Egységes Indonéz Állam" létrehozására irányultak.

Világos, hogy az Egységes Indonéz Állam megteremtése az 1945 augusztus 17-i vívmányok megsemmisítését és egy amerikai vezetés alatt álló bábállam létrehozását célozza. Mutatja ezt a fővárosban, Dzsakartában összetákolt, úgynevezett parlament létrejötte is. A parlament tagjait ugyanis az amerikai titkos szolgálat jóváhagyásával, Szukarno és Hatta utasítására az indonéz burzsoázia szélsőjobboldali elemeiből nevezték ki...

Az 1950 augusztus 17-i „kormányrendezvény" súlyos kudarca világossá tette az amerikaiak előtt, hogy a Szukarno-Hatta klikk imperialista kapcsolatai túlságosan közismertek ahhoz, hogy biztosítani tudnák a maguk számára az indonéz dolgozók támogatását. Így azt „tanácsolták" a leszerepelt ügynököknek, hogy adják át helyüket és távozzanak a politikai küzdőtérről. 1950 szeptember elején megalakult az új kormány, a jobboldali szocialisták egyik vezére, Mohamed Natszir vezetésével. Az új kormány tagjai kivétel nélkül az amerikai, holland és angol nagytőke ügynökei. Egy példa: a *Kenbo* című dzsodzsakartai (az Indonéz Köztársaság volt fővárosa) lap közölte, hogy Szumitro kereskedelmi és gazdasági miniszter, aki hosszú ideig élt az Egyesült Államokban, szoros kapcsolatot tart fenn az amerikai monopolisták indonéziai megbízottaival. A lap közölte azt is, hogy Szumitro hosszú ideig a Rockefeller cég indonéz szakértője volt és mint ilyen, egészen a legutóbbi időkig rendszeres fizetést húzott szolgálataiért . . .

Natszir miniszterelnök hamarosan nyilvánosságra hozta kormánya programját. 1950 októberében tartott parlamenti beszédében nyiltan kijelentette, hogy „kormánya igen nagy jelentőséget tulajdonít az Indonézia gazdaságába történő fokozottabb külföldi tőkebefektetéseknek". És hozzátette: „. . . tudjuk, ilyen befektetésekre ma elsősorban az amerikai tőke részéről számíthatunk . . . Készek vagyunk arra, hogy az amerikai bankároknak és gyárosoknak megfelelő biztosítékokat nyujtsunk . . ."

Alig néhány nappal a beszéd után százával érkeztek Dzsakartába az amerikai ügynökök, „szakértők" és technikai „tanácsadók", akik rövidesen újabb koncessziókat biztosítottak gazdáik számára az ország nyersanyagforrásainak kiaknázására.

Az indonéz nép azonban tovább folytatja harcát

hazája függetlenségéért. A harc a Kommunista Párt vezetésével több formában és több fronton folyik. Jáván, Szumatrán, Borneón, Celebeszen és a Molukka-szigeteken a népi felszabadító hadsereg egységei súlyos harcokban okoznak nagy veszteségeket a holland gyarmati csapatoknak és a kormány csapatainak. A partizáncsapatok több alkalommal betörtek Szurabaja haditengerészeti támaszpontjára is. A szigetek belsejében számos körzetet szabadítottak fel. Ezeken a területeken megválasztották a népi hatalom szerveit. A kormánycsapatok egyes alakulatai megtagadják az engedelmességet és átállnak a partizánokhoz. Rendőrök és az ültetvények őrei százával és ezrével szöknek át a partizánokhoz és magukkal viszik fegyvereiket is.

A harc azonban más formákban is folyik tovább. 1950 decemberében 800 000 mezőgazdasági munkás lépett sztrájkba, hogy tiltakozzék jogfosztottsága és a gyarmati rendszer ellen. A munkások követelték, hogy napi bérüket 1 holland forintról 3-ra emeljék, léptessék életbe az Amir Sarifudin-kormány által hozott munkavédelmi törvényeket, államosítsák a legfontosabb iparágakat és ültetvényeket. A sztrájk másfél hónapig tartott. A Kommunista Párt Központi Bizottsága kiáltványa a sztrájk befejezése után megállapította, hogy „a sztrájk idején világosan megmutatkozott a Natszir-kormány reakciós jellege. A munkásoknak csak akkor sikerült munkabéremelést elérniök, amikor a szakszervezet központi vezetősége ultimátumszerűen figyelmeztette a vállalkozókat és a kormányt arra, hogy ha nem teljesítik a mezőgazdasági munkások követeléseit, egész Indonéziában kihirdetik az általános sztrájkot". A Kommunista Párt kiáltványa megállapította azt is, hogy a Natszir-kormány, „mely a sztrájk idején a legteljesebb közönyt tanúsította a munkások érdekeivel szemben, a sztrájk befejezése után sem tett semmit annak érdekében, hogy a parlament útján biztosítsák

az indonéz dolgozók elemi szabadságjogainak törvénybeiktatását".

A sztrájk napjaiban egyébként Indonéziába látogattak az amerikai szakszervezetek jobboldali vezetőinek képviselői is és kísérletet tettek az indonéz szakszervezetek egységének megbontására, a szakszervezeti vezetők megvesztegetésére. Kísérletüket azonban leleplezték, terveikkel csúfos kudarcot vallottak.

Indonéziában jelenleg a politikai erők éles elhatárolódása figyelhető meg. A kínai nép történelmi győzelme nyomán az indonéz dolgozók nagy tömegei felsorakoznak az Indonéz Kommunista Párt vezette felszabadító mozgalom soraiba. A burzsoá és feudális körök viszont nyiltan az amerikai monopóliumok oldalára állnak, elárulják hazájukat, népük érdekeit.

A nép azonban harcol. A harcban tevékenyen résztvesznek a Kommunista Ifjúsági Liga, a Szocialista Ifjúság Szervezete, a szakszervezetek, a különböző demokratikus paraszt-szervezetek. Igaz, ezek a szervezetek még nincsenek egymással elég szoros kapcsolatban — a különböző szigetek és vidékek szerint szétszórva működnek. Ebben rejlik ma még a felszabadító mozgalom fogyatékossága. Ennek ellenére Jáva, Szumatra és Celebesz szigetének számos hegyvidéki területén ténylegesen megvalósult a népi hatalom. A Dzsakartában székelő „kormány" a valóságban semmiféle ellenőrzést sem gyakorol e vidékek felett.

A demokratikus szervezetek körében most az egész szigetvilágra kiterjedő egységbizottság által vezetett Indonéziai Egységes Demokratikus Nemzeti Front megteremtésének eszméje érlelődik. Fokozódik a demokratikus erők tömörülése. Így pl. a közelmultban egyesült a Kommunista Ifjúsági Liga és a Szocialista Ifjúság Szervezete. Közös nyilatkozatuk hangsúlyozza: „az indonéz ifjúság a béke, a demokrácia és a szocializmus Szovjetunió vezette táborával együtt

harcol az imperialista tábor ellen. Az ifjúság harcol jövőjéért, tevékenységét és taktikáját a marxizmus-leninizmus elveire építi fel."

Ilymódon a demokratikus szervezetek minden terror és provokáció ellenére is átcsoportosítják erőiket és készülnek az eljövendő döntő harcokra.

IV

A „FEHÉR ELEFÁNT" ORSZÁGA

SZIÁM

1

Az előtérben hatalmas fehér elefánt és a jellegzetes, csúcsos tetejű templom, lenge fátylakba oltozött táncosnők és a dzsungel mélyzöld színei kápráztatják a kapitalista országok utazási irodáinak látogatóit. És rajtuk a felirat: „Utazzon Sziámba, a fehér elefánt országába! Töltse szabadságát a világ egyik legszebb országában. Megtalálja a gazdag trópusok minden szépségét, a civilizáció minden áldását. Utazzon Sziámba, látogassa meg a világ egyik legboldogabb, legmegelégedettebb népét... Amerikai állampolgároknak vízum nélkül is szabad beutazás!..."

Valóban idillikus sorok. Gazdag trópusi világ, civilizáció, boldog, megelégedett lakosság, melynek „egyetlen gondja", hogy 200 000 buddhista szerzetes és pap útmutatásai szerint tisztelje és kiszolgálja az oly sokat reklámozott „fehér elefántot" — vagy inkább a szerzetesek és papok mögött álló királyi ház tagjait, a reakció minden rendű és rangú nagyurait!? És az idillikus plakátok utolsó sorai: „Amerikai állampolgároknak vízum nélkül is szabad beutazás"? Elgondolkoztató, sokat sejtető szavak... És mi van mögöttük?

Egy bizonyos: Sziám valóban gazdag, gyönyörű ország, valóban „földi paradicsom". De ma elsősorban a beutazási vízum nélkul utazgató amerikaiak paradicsoma. A Menam-folyó deltájánál, a Sziámi-öböl part-

ján fekvő főváros, Bangkok központjában modern, ragyogó palotákban élnek azok, akik ma irányítják ennek az országnak az életét. Közvetlenül a sziámi külügyminisztérium épülete mellett, hatalmas, hófehér palota ormán lobog az Amerikai Egyesült Államok zászlaja. Itt székel a mai Sziám korlátlan ura és parancsolója, az Egyesült Államok követe. Az amerikai követség épülete körül helyezkednek el a kisebb-nagyobb imperialista hatalmak követségei, a királyi palota és a káprázatos főúri udvartartás épülettömbjei, a minisztériumok, kormányzati szervek központjai.

Innen valóban gyönyörű a kilátás. Köröskörül az óceán világoskék hullámai fodroznak. A belső kerületeket hatalmas, aszfaltozott körutak fogják gyűrűbe. Éjszaka kigyulladnak a belváros gyönyörű éttermeinek, mulatóinak fényei. Az aszfalton a legújabb típusú amerikai kocsik szaladnak, nagyrészt idegen, elsősorban amerikai rendszámtáblákkal. A követségek, az amerikai „turisták" kocsijai...

Néhány percnyi autóút után már megpillantja az utas a fővárost hatalmas félkörben körülfogó rizs- és kaucsukültetvényeket. Azután már az őserdő világa következik. A főváros közvetlen környékén is állandó harc folyik az őserdővel. Itt minden elképesztő gyorsasággal nő. A vasútvonalak tisztántartásáért a vasúti munkások nap-nap után megküzdenek a természettel.

A belváros éttermeiben 12 amerikai dollár egy vacsora. Esténként ezerdolláros tételekben folyik a szerencsejáték. Közel kétmillió dollárért vásárolt lakberendezési tárgyakat Sziám királya új palotája berendezésére 1950-ben. A sziámi kormány, a hercegek, a buddhista főpapok, nagybirtokosok gyermekei a legelőkelőbb amerikai egyetemeken készülnek fel az amerikai gazda kiszolgálására. Songgram miniszterelnök Amerikában tanuló fiának közvetlenül a General Electric Co. newyorki központjában fizetik ki a tanulmá-

nyaihoz szükséges amerikai dollárokat. Kifizetődik — mondogatják a General nagyhatalmú urai. És valóban Songgram úr „hálás" — a sziámi nép vérével, verítékével, az ország gazdagságával fizet...

Az utazási irodák rikító plakátjai „boldog, megelégedett lakosságról" beszélnek. A prospektusok azonban csak a főúri paloták kertjeit, az őserdők színeit, a buddhista papok „fehér elefántját" mutogatják. A nép azonban nem a plakátokról ismeri hazája életét, a maga nyomorúságát. A főváros belső kerületeitől, a hatalmas palotáktól, az aszfaltozott utcáktól alig néhányszáz méterre kezdődik a valódi Sziám — a nyomor, a tudatlanság országa.

A főváros lakóinak nagy többsége két amerikai dollárt sem keres havonta. A létminimum pedig ennek legalább tizenötszöröse. És Sziámban sok a gyermek, sok a családos ember. Egy-egy éhes száj pedig havonta újabb és újabb 20—30 amerikai dollár keresetet tenne szükségessé...

— Bármennyit is dolgozunk, a család sohasem lakhat jól, — sokezer bangkoki családfő panasza ez. Az élet egyre elviselhetetlenebbé válik.

Sziám valóban gazdag ország és ebben az országban, melynek gazdag természeti kincsei, elsőrangú szántóföldjei vannak — évente sokezer férfi és nő, csecsemő és öreg hal éhen. A sziámi kormány hivatalos, jól „kozmetikázott" jelentése szerint is egyedül a fővárosban közel 8000 ember halt meg 1948-ban „elégtelen táplálkozás következményeként"...

Bangkokban igen sok a rizsmalom. A rizst Sziámban fehér aranynak nevezik. A fehér aranyat feldolgozó rizsmalmokban pedig, fojtó porban, gőzben, ablaktalan, sötét helyiségekben, állati körülmények között hántolják, tisztítják a rizst az amerikai nagytőkések gazdagítására a munkások ezrei, akiknek több mint kétharmada asszony és 14 éven aluli gyermek. Az asszonyok és gyermekek a férfimunkások éhbérének is

csak egyharmadrészéért dolgoznak. És a rizsmalmok munkásai 4—5 esztendő után nagy többségükben súlyos tüdőbajjal kerülnek az utcára. A rizsmalmokban semmiféle egészségvédelmi berendezés nincs. A szabadon szálló, fojtó rizspor pedig ideális talaja a legpusztítóbb sziámi betegségnek, a tüdőbajnak.

A belváros palotáiból ragyogó kilátás nyílik a tengerre. A kikötőben csak a hatalmas teherhajók, a luxusyachtok, a pompás személyszállító gőzösök fehér teste válik el a tenger kék habjaitól. De néhányszáz méterrel feljebb, a Menam-folyón és a folyó csatornáin már más a kép. Itt lakik Bangkok lakosságának közel egytizedrésze. Rozoga „úszó házak", deszkabódék adnak hajlékot a főváros dolgozóinak. Az „úszó" Bangkok a nyomornak szinte elképzelhetetlen képét mutatja. Gyakran látni itt éhségtől legyöngült, támolygó embereket. Aszott testüket alig fedik be nyomorúságos rongyaik. A legborzalmasabb a sok-sok ferdecsontú, csont és bőr gyermek. Hályogos szemük, kiütésekkel teli apró testük eleven bizonyítéka a sziámi kormány minden alávaló bűnének. Az úszó házak körül a moszkitók milliárdjai terjesztik a legkülönbözőbb trópusi betegségeket. A koldusok százai és ezrei nyujtogatják kezüket az arrajáró „turisták", az „egzotikumot" kereső milliomosok felé . . .

A belváros üzletei zsúfolva vannak áruval. Amerikai árucikkekkel. Az üzletek túlnyomó többsége amerikai tulajdonban van. Az amerikai nagytőke nemcsak kirabolja az ország természeti kincseit, de használhatatlan áruk szállításával újabb és újabb csapásokat is mér Sziám gazdasági életére. Egy példa: a második világháborút megelőző években Sziám egyik legfontosabb kiviteli cikke a krokodilbőr volt. Ma a bangkoki üzletek zsúfolva vannak krokodilbőr-utánzatokkal. Amerikai gyártmányokkal . . . És a helyzet a fővárosban, az egész országban egyre súlyosbodik. Súlyos ár-

nyék, az amerikai nagytőke és a sziámi reakció árnyéka nehezedik a fővárosra, az országra.

És Bangkok lakosságának élete a falvak és kisvárosok lakosságának életéhez képest még elfogadhatónak mondható.

Bangkok fővárosában nemrégen sziámi filmet mutattak be. A film Sziám történetéről szólt, és — Hollywoodban készült. A film semmiben sem különbözött az utazási irodák plakátjainak ragyogó képeitől. A valóság azonban egészen más. Ismerkedjünk meg hát a főváros után az ország, a nép életével...

2

A mai sziámiak ősei, a Lao-Thai törzs tagjai, (az országot Thai-földnek is nevezik), a VII. és VIII. században Dél-Kínában, Jünnan tartományban éltek. Az északkínai törzsek nyomására a Lao-Thai törzs déli irányba vándorolt és a XIV. században költözött a mai Sziám területére. Az ország történetében a buddhista vallás papjai vezető szerepet játszottak és ma is döntő szavuk van Sziám életének irányításában. Így pl. 1938-as adatok szerint, az országban több mint 18 000 buddhista templom és közel 200 000 szerzetes volt. Ugyancsak hivatalos adatok szerint minden ezer lakosra egy templom és 10 szerzetes jutott. Arról természetesen szó sincs, hogy a lakosság iskolázására vagy az egészségügyi kérdések megoldására akár távolról is olyan gondot fordítottak volna, olyan hatalmas összegeket költöttek volna, mint a buddhista kolostorok, templomok fenntartására. Az ország népe nyomorban, tudatlanságban él, annak ellenére, hogy Sziám nyersanyagforrásai igen gazdagok. A wolfram, arany, ezüst, vas és más fémlelőhelyek, a hatalmas erdőségek, kaucsukültetvények és végeláthatatlan rizsföldek — az imperialista rablóknak biztosítanak óriási zsákmányt.

Az ország, amely az indokínai félsziget középső

részén fekszik, az imperialista nagyhatalmak délkelet-ázsiai gyarmatbirodálmai közé van beszorítva. Területe 518 300 négyzetkilométer (Magyarország területének mintegy öt és félszerese), lakosainak száma azonban nem több 18 milliónál.

A 30-as évekig Nagybritannia döntő befolyást gyakorolt Sziám gazdasági és politikai életére. Az angol nagytőkések hatalmas erdő- és ón-koncessziókat biztosítottak a maguk számára és magukhoz ragadták az ország egész külkereskedelmét. Ezekben az években Sziám exportjának közel 80%-a irányult Angliába és a brit gyarmatbirodalom országaiba, az ország bevitelének 67%-a pedig brit területekről származott.

A 30-as években Nagybritannia imperialista ellenfelei — az Egyesült Államok és Japán — özönlöttek be tőkéikkel az országba. Ezekben az években fejlődött ki a sziámi nemzeti burzsoázia és született meg a proletariátus. Megalakult a polgári „néppárt". A párt politikája sikerei nyomán 1932-ben lemondott az angolok bábja, Prajadhipok király. Ettől az időponttól számítható a sziámi-japán kapcsolatok szorosabbra fűződése.

Japán ezekben az esztendőkben már megtette első kísérleteit az Ázsia feletti uralom biztosítására. Japánnak sikerült a maga oldalára állítania Sziám nacionalista pártját és az ország miniszterelnökét, a nacionalista párt egyik vezető tagját, Pibul Songgramot is. Az angol és francia „tanácsadók" helyébe japánok léptek, Sziám és Japán között megélénkültek a kereskedelmi kapcsolatok.

Japán részvétele a sziámi importban az 1925. évi 3,5%-ról 1937-re 30%-ra emelkedett. Így például Japán fedezte 80%-ban Sziám pamutáru szükségletét. Japán számára Sziám fontos felvonulási területet és stratégiai bázist jelentett egy Brit-Malájföld, Brit-Burma és India elleni esetleges támadás céljaira. 1941 decemberében, a japánok Pearl Harbor-i orvtámadása után, a

sziámi kormány „kölcsönös segélynyujtási és megnemtámadási szerződés"-t kötött Japánnal, majd 1942-ben hadat is üzent az Egyesült Államoknak és Nagybritanniának.

Sziámnak a háborúban való részvételével kapcsolatban más volt az angolok és más az amerikaiak álláspontja. Ez logikus következménye volt a sziámi angol-amerikai ellentétnek. Nagybritannia Sziámot mint ellenséges államot kezelte, hogy a háború befejeztével keményebb megadási feltételeket diktálhasson. Az Egyesült Államok abban a reményben pártfogolta Sziámot, hogy a háború után elfoglalhatja Japán és Nagybritannia pozícióit az országban. Jellemző az amerikaiak politikájára, hogy a sziámi hadüzenet után Sziám washingtoni követe, mintha mi sem történt volna, továbbra is fenntartotta kapcsolatait az Egyesült Államok kormányával.

1945-ben, Japán kapitulációja előtt, Lord Mountbatten, a délkeletázsiai brit haderők akkori főparancsnoka meglepetésszerűen ultimátumot nyujtott át a sziámi kormánynak. Az ultimátum 21 pontot tartalmazott. Nagybritannia többek között monopolisztikus jogokat követelt a sziámi ón, olaj, kaucsuk és az erdőségek kiaknázására, követelte, hogy angol csapatok állomásozhassanak az országban, hogy az angolok által meghatározott kikötőkben tengerészeti támaszpontokat létesíthessenek, hogy Nagybritannia kizárólagos joggal ellenőrizhesse a sziámi hajózást.

Az amerikai nagytőke nyomására az amerikai kormány tiltakozott Londonban az ultimátum ellen. Anglia kénytelen volt engedni. Az ultimátumot „békeszerződéssel" cserélték fel. A szerződés biztosította Anglia számára a háború előtt Sziámban élvezett jogait, az Egyesült Államok viszont megszerezte Sziám legfontosabb kiviteli cikkei — a rizs, az ón, a kaucsuk, a kopra stb. — felett az ellenőrzést. E célra egy mind

a mai napig működő amerikai-angol bizottság alakult — Washingtonban . . .

Külön érdekessége és jellemzője a szerződésnek a 7. pont, melynek értelmében Sziám kötelezte magát arra, hogy „az Egyesült Királyság hozzájárulása nélkül nem létesít csatornát az Istmus és a Kra folyók között". Meg kell jegyezni, hogy egy ilyen csatorna több mint 2000 kilométerrel rövidítené meg az utat az Indiai-óceán és a Csendes-óceán között. Ilymódon az angol nagytőkések óriási összegeket kitevő vámbevételektől esnének el. Jelenleg ugyanis az angol ellenőrzés alatt álló Malakkai-tengerszoroson keresztül haladnak az Indiai-óceánból a Csendes-óceán kikötőibe irányított szállítmányok.

A szerződés értelmében Sziámban angol-amerikai „rizs-bizottság" alakult, a „rizstermelés szabályozására". A reakciós sziámi kormány emellett állami rizsmonopóliumot is létesített, mely egyedül jogosult az országban rizs vételére és eladására, ami viszont — a jelenlegi kormány politikája mellett — évenként megismétlődő éhínséghez vezet.

Sziám mezőgazdaságában félfeudális állapotok uralkodnak. A földeket a legprimitívebb módszerekkel művelik meg. Saját földdel rendelkező paraszt igen kevés van az országban. A leggazdagabb rizsföldek az angol-amerikai imperialisták, a királyi ház tagjai és a helyi nagybirtokosok tulajdonában vannak, akik földjük legnagyobb részét bérbeadják. Az ország középső területein, ahol az export-rizs 60%-a terem, a termőföld 0,9 részét bérlő parasztok művelik meg. Bérleti díj fejében a földtulajdonosok a termés háromnegyed részét kapják . . .

Az ország gazdasági élete a második világháború óta teljesen kaotikus állapotba jutott. A mezőgazdasági termelés a háború előttinek csak az 50%-át éri el. Így például a háborút megelőző években Sziám rizskivitele évenként átlagosan meghaladta az 1 600 000

tonnát. 1947-ben a rizskivitel még a 450 000 tonnát sem érte el és 1949-ben sem volt több, mint 800 000 tonna.

Nem jobb a helyzet az ónbányászat területén sem. 1938-ban az ónérc az egész kivitel 23 százalékát tette ki. 1947-ben pedig a kivitel alig haladta meg az 1400 tonnát és 1948-ban sem emelkedett a 4500 tonna fölé.

A legfontosabb ónlelőhelyek legnagyobb része — Délsziámban, Puket körzetében — angol társaságok kezében van és a háború előtt működő 38 bányából ma csak mintegy nyolcban folyik termelés.

A brit nagytőke a magas világpiaci árak fenntartása érdekében elsősorban a brit-maláji ónbányák termelésére helyezett súlyt és miután a kapitalista világban ónmonopóliummal rendelkezett, nem állt érdekében, hogy az Egyesült Államoknak alacsony áron adjon el ebből a fontos ércből. Ezenkívül a háború után Anglia igen magas összegű követeléseket is támasztott a sziámi kormánnyal szemben azokért az állítólagos károkért, amelyeket az angol tulajdonban lévő ónbányák a japán megszállás évei alatt szenvedtek. A koncessziók tulajdonosai közölték a sziámi kormánnyal, hogy követeléseik kiegyenlítéséig a bányák nagyrészében nem indítják meg a munkát.

Sziámnak önálló ónfeldolgozó ipara nincs. Az egyetlen ónérc-feldolgozó üzemet, melyet a japánok a második világháború éveiben építettek, az angolok mint „hadizsákmányt" leszerelték és Malájföldre szállították.

3

Az amerikai tőke behatolása az országba nagymértékben aláásta az angol imperialisták befolyását. Különösen megerősödött az amerikai befolyás a Songgram-kormány megalakulása után. (Songgram azelőtt a japánok, ma az amerikaiak bábminiszterelnöke, 1947 novemberében, amerikai támogatással szervezett kato-

nai puccs után került hatalomra.) Ez megmutatkozott Sziám és az Egyesült Államok kereskedelmi kapcsolatainak felélénkülésében is. A két ország közötti kereskedelmi forgalom a háború előtti évekhez viszonyítva ötszörösére emelkedett. Néhány példa:

A „General Electric Co." nagy amerikai monopolcég jogot kapott arra, hogy az ország vizierejének kihasználására 30—50 millió dollár értékű beruházással vizierőműveket építhessen. A második világháború után, az amerikaiak javaslatára Sziámot felvették a „Nemzetközi Bank" tagjai sorába is. Ugyanakkor a sziámi kormány engedélyt adott arra, hogy egy amerikai bank az ország fővárosában, Bangkokban, 500 millió dollár tőkével leányvállalatot alapítson. Ez az összeg meghaladja valamennyi egyéb külföldi bank sziámi össztőkéjének összegét.

A második világháború előtt Sziámban csupán egyetlen nagy amerikai vállalatnak, az „International Engineering Co."-nak volt jelentősebb tőkebefektetése. Ma viszont nagy amerikai cégek tucatjai működnek az országban.

Hasonló képet nyujt Sziám politikai élete is. A sziámi külügyminisztériumban ott ül az amerikai „tanácsadó", Patton úr, aki már négy esztendeje irányítja a „sziámi" külpolitikát.

Az 1947 november 9-én uralomra került fasiszta Songgram-kormány hű kiszolgálója, csatlósa Washingtonnak. Ez a kormány támogatja az amerikai-angol gyarmatosítók harcát a nemzeti felszabadító mozgalom ellen nemcsak Sziámban, de a szomszédos, szabadságukért és nemzeti függetlenségükért harcoló délkelet-ázsiai országokban, Malájföldön, Burmában, Vietnamban és Indonéziában is. 1948 decemberében a sziámi kormány, amerikai utasításra, megegyezést írt alá a brit kormánnyal, melyben kötelezettséget vállalt arra, hogy sziámi csapatokat bocsát az angol gyarmatosítók rendelkezésére a Malájföldön és Burmában harcoló

népi hadseregek elleni harchoz. Ugyancsak amerikai utasításra hasonló megegyezést kötött a sziámi kormány az indokínai francia hatóságokkal, támogatja a francia gyarmatosítók „szennyes háborúját" a vietnami szabadságharcosok ellen.

1948 végén Délkelet-Ázsia brit birtokainak angol főkormányzója, MacDonald és G. Malone amerikai szenátor látogatást tettek Sziámban. A két „előkelő" látogató útjának célja „a délkeletázsiai demokratikus erők elleni harc egységesítése" volt. A miniszterelnök, Pibul Songgram személyes vezetésével Sziámban is megalakult egy úgynevezett „Biztonsági Hivatal", amelynek feladata „a kommunizmus megsemmisítése" lenne. Ennek a biztonsági szervnek, a sziámi Gestapónak, ma már az ország valamennyi tartományában vannak megbízottai és — internálótáborai. Ugyancsak a látogatás alatt döntöttek arról, hogy az Egyesült Államokban lefolytatott „megbízhatósági vizsgálathoz" hasonlóan Sziámban is felülvizsgálják valamennyi kormányhivatalnok, állami tisztviselő „államhűségét". A *Sziám Nikorn* című lap 1948 október 12-i jelentése szerint valamennyi hatóság vezetőjét bizalmas körlevélben felszólították arra, hogy adjon részletes jelentést hivatala minden olyan beosztottjáról, aki „kommunistabarát érzelmekkel" gyanúsítható. A sziámi hadsereget is megtisztították a reakció számára megbízhatatlan tisztektől. Egyidejűleg nagyszabású terrorhadjárat indult meg valamennyi demokratikus elem, elsősorban a Sziámban élő kínai kisebbség ellen.

4

Az ország gazdasági életének az angol-amerikai gyarmatosítók és az őket kiszolgáló fasiszta katonai klikk által történt elnyomorítása, a kormány demokrácia-ellenes, népellenes intézkedéseinek végrehajtása azonban éppen az ellenkező célt érte el. A politikai

helyzet egyre súlyosabbá vált. A háború befejezése óta Sziámban nyolc alkalommal volt súlyos kormányválság, a királyt meggyilkolták, az ország történetében addig páratlan méretű sztrájkmozgalmak bontakoztak ki és egy alkalommal általános sztrájk tört ki, amelynek során komoly összeütközésekre is sor került. A Songgram-féle katonai diktatúra politikája tovább mélyítette az ellentéteket, még súlyosabbá tette az ország gazdasági és politikai helyzetét. A reakció, az angol-amerikai imperialistákra támaszkodva, a terror eszközeivel próbálja a sziámi nép ellenállását megtörni. A demokratikus szervezetek szétverése, vezető demokratikus politikusok meggyilkolása és letartóztatása, demokratikus ujságok betiltása, csendőri, rendőri és katonai intézkedések — ezek a jelenlegi sziámi kormány politikájának „pillérei".

Az 1949 júniusi választás minden terror, a katonai és rendőri alakulatok felhasználása ellenére is kudarccal végződött a kormány számára és megmutatta, hogy ez a fasiszta katonai klikk semmiféle tömegbázissal sem rendelkezik. A lakosság egyszerűen bojkottálta az úgynevezett választásokat: az urnáknál a szavazásra jogosultaknak csak mintegy 12—15 százaléka jelent meg.

A minden politikai és gazdasági jogtól megfosztott tömegek ellenállása egyre nagyobb mértékben növekszik. A külföldi és belföldi tőkések által kizsákmányolt sziámi munkásosztály állati sorban él, de egyre öntudatosabban lép fel politikai és gazdasági jogaiért, egyre nagyobbszabású harcban küzd a gyarmatosítók és belföldi csatlósaik ellen.

A munkásszervezetek már a japán hódítók kiűzése után harcba indultak a munkafeltételek megjavításáért és a demokratikus szabadságjogokért. A sztrájkmozgalom nagymértékben kiszélesedett. Hivatalos jelentések szerint 1947-ben 67 nagy sztrájk közül 57 a munkások győzelmével végződött. Még nagyobb lendületet vett

a sztrájkmozgalom 1948-ban és 1949-ben, amikor is a sztrájkok száma megnégyszereződött, illetőleg megtízszereződött.

Ezek az eredmények annál is jelentősebbek, mert a számbelileg sem túlságosan nagy sziámi munkásosztály — 250—300 ezer munkás — csak 1944-ben alakította meg első szervezetét, a „Bangkoki Általános Szakszervezeti Szövetség"-et. A munkásosztály és általában a demokratikus erők tömörülése azonban már a japán megszállók elleni harcok során megkezdődött és az azóta eltelt évek alatt tovább szélesedett és megszilárdult. Ez tette lehetővé 1947 januárjában a „Sziámi Általános Szakszervezeti Szövetség" megalakulását. A Szakszervezeti Szövetség 1949 óta tagja a Szakszervezeti Világszövetségnek is és 1950 végén már több mint 60 ezer aktív tagja harcolt a sziámi nép demokratikus jogaiért.

A Songgram-klikk, megrémülve a demokratikus erők tömörülésétől, a nagyarányú sztrájkmozgalmaktól, a vietnami néphadsereg, a maláji szabadságharcosok győzelmeitől, 1950 október 17-én újabb katonai egyezményt írt alá az Egyesült Államok kormányával. Pibul Songgram katonai fasiszta klikkje kötelezte magát, hogy „nem tanusít ellenállást abban az esetben, ha az amerikaiak szükségesnek tartják Sziám amerikai megszállását". A sziámi kormány ugyanakkor kötelezte magát arra is, hogy élelmiszert és hadászati nyersanyagokat szállít az Ázsiában állomásozó amerikai csapatok számára.

A maga egészében felmérhetjük ennek az egyezménynek a jelentőségét, ha figyelembe vesszük az amerikai imperialisták Ázsia népei ellen irányuló támadó terveit, ha figyelembe vesszük azt a véres agressziót, amelyet az Egyesült Államok a koreai nép ellen folytat. Elegendő rátekinteni a térképre, hogy megértsük, milyen szerepet szántak terveikben a washingtoni agresszorok Sziámnak.

Az ország a szárazföldön Malájfölddel, Burmával, Vietnammal és a Kínai Népköztársasággal határos. Az amerikai-sziámi egyezmény Sziámot teljes egészében ezen országok elleni amerikai stratégiai támaszponttá változtatja.

Másrészt ez az egyezmény véglegesen leleplezi Songgramot, mint Washington hű kiszolgálóját, a Csang Kai-sekhez, Li Szin Manhoz és Quirinóhoz hasonló árulót, aki az imperialistáknak eladta országát, eladta népe érdekeit.

A fasiszta kormány — amely látja, hogy az amerikai agresszorokkal folytatott áruló mesterkedése a nép körében fokozott ellenállást vált ki — előkészületeket tesz, hogy az országban ostromállapotot léptessen életbe. Az utóbbi időben tömegesen tartóztatták le a haladó politikai személyeket, tanítókat, neves ujságírókat. Különösen azokat üldözik, akik aláírták a stockholmi felhívást.

Nem érdektelen rámutatni, hogy a béke hívei elleni megtorlás a sziámi amerikai követ parancsára kezdődött...

A második világháborút megelőző hónapokban alakult meg a Sziámi Kommunista Párt, amely azóta vezeti a harcot Sziám függetlenségéért.

1950 október 29-én a Párt Központi Bizottsága felhívással fordult a néphez, hogy alakítson egységes demokratikus nemzeti frontot az amerikai imperialisták és a belső reakció elleni harcra. A felhívás rámutat: „Komoly veszély fenyegeti az országot azzal, hogy Pibul Songgram kormánya gazdasági és katonai egyezményt kötött az amerikai imperialistákkal és ezzel országunkat Ázsiában az amerikai agresszió gyarmatává és katonai támaszpontjává változtatta. Sziám népének harcolnia kell függetlenségéért és a demokráciáért, erőit egyesíteni kell az egész világ tartós békéjéért vívott harcra."

A felhívás leleplezi, hogy 1950 augusztus 26-án J.

F. Melby, az amerikai külügyminisztérium képviselője és G. B. Erskine vezérőrnagy, amerikai katonai küldöttséget vezetett Bangkokba, ahol megtekintették a kikotőket, repülőtereket, kaszárnyákat és egyéb katonai intézményeket. Az amerikaiak megkapták az ország katonai térképeit és stratégiai műutak építését követelték, északon Vietnam és Burma határa, délen pedig Szingapur felé. Az egyezmények értelmében Sziám amerikai hadianyagokat kap, amiért cserében egyrészt átadja az Egyesült Államoknak az ország külkereskedelmi monopóliumát, másrészt pedig katonákat küld Koreába. Az előirányzott kétezer sziámi katonából 1950 november 7-én ezerkétszáz már meg is érkezett Koreába.

A felhívás végül kifejti, hogy az Egyesült Államok „katonai tanácsadói" révén, akiknek első csoportja 1950 október 10-én érkezett Bangkokba, valósággal gyarmatosítja az országot. Az amerikai beavatkozás ellen az ország népének nemzeti demokratikus egységfrontban kell egyesülnie, valamennyi nemzetiség és minden demokratikus szervezet bevonásával.

Sziám népe a Kommunista Párt felhívására a nemzeti függetlenségért vívott harc fokozásával válaszolt. Nem kétséges, hogy az ország dolgozói, akik élükön a munkásosztállyal és a Kommunista Párttal az első lépéseket teszik a valóban független és demokratikus Sziám megteremtéséért vívott harc útján, sikerrel vívják meg ezt a harcot szebb, boldogabb jövendőjükért.

V

GYARMATI „FELSZABADÍTÁS": ANGOL MÓDRA

BURMA

1

1946 februárjában az angol alsóház ülésén Woodrow Wyatt „munkáspárti" képviselő felszólalásában az angol gyarmatosítók burmai helyzetéről is beszélt. „Burma Antifasiszta Népi Felszabadító Ligája — mondotta — kétségkívül élvezi az egész nép támogatását. Figyelembe kell vennünk, hogy a burmaiaknak jelentős mennyiségű fegyver is rendelkezésükre áll. A fegyvereket a japánok elleni harcban a burmai csapatok vették el az ellenségtől. Burmában vulkánon ülünk. Ha az Antifasiszta Népi Felszabadító Liga fegyverhez akar nyulni, hogy visszatérésünket megakadályozza, akkor, a mai helyzetben, nem találkozik különösebb nehézségekkel... Szükséges, hogy burmai politikánkat alapvetően megváltoztassuk..."

Az uralomra került „munkáspárti" kormány tisztában volt azzal, hogy a második világháború évei alatt, a japánok elleni súlyos harcokban öntudatra ébredt és fegyveres erőkkel rendelkező burmai népre nem tudja ismét rákényszeríteni a nyilt gyarmati uralmat. Ez túl nagy feladat lett volna a nagymértékben meggyengült angol imperializmus számára. A brit gyarmatosítók tehát különféle kerülő utakon próbálkoztak.

Burma népe a japán megszállás négy esztendeje alatt súlyos erőfeszítésekkel harcolt a japán betolakodók ellen és komoly eredményeket ért el. A burmai

nép harcát az „Antifasiszta Népi Felszabadító Liga" vezette.

Az Antifasiszta Népi Felszabadító Liga a japán hódítók kiűzése után, az 1944—46-os években soraiba tömörített valamennyi demokratikus pártot, politikai csoportot és tömegszervezetet. A Liga vezetőereje a Kommunista Párt volt. Ezekben az években támogatta a Liga politikáját a szocialista párt, a „Mjotsit" párt, a „Burma a burmaiaké" elnevezésű nacionalista párt, a burmai parasztszövetség, a fiatalok és a nők demokratikus tömegszervezetei stb.

A Liga fegyveres erejét elsősorban a Kommunista Párt és a baloldali szocialisták vezetése alatt álló munkás- és parasztkötelékek képezték. A demokratikus erők tömörülésében jelentős szerepet játszottak a burmai szakszervezetek is.

A brit kormány a japán kapituláció után legfőbb feladatként azt tűzte a gyarmati adminisztráció elé, hogy ellentétet szítson az Antifasiszta Népi Felszabadító Ligában, aláássa a haladó elemek, elsősorban a kommunisták befolyását, amelyek Burma teljes függetlenségének megvalósítására törekedtek.

Ez volt az Antifasiszta Liga első komoly politikai próbatétele. Az angol „munkáspárt" gyorsan megtalálta a kapcsolatokat az Antifasiszta Liga jobboldali vezetőivel, akik a néptömegek forradalmi lendületétől megrémülve siettek támogatni az angol gyarmatosítók célkitűzéseit. A jobboldali vezetők, élükön a trockistákkal és a jobboldali szociáldemokratákkal, valamint a burzsoá pártok vezetőivel, szakadást idéztek elő az Antifasiszta Ligában, elérték a Kommunista Párt kizárását. Ezzel természetesen megfosztották a Ligát a nép tömegeinek támogatásától és egyidejűleg a brit imperializmus engedelmes eszközévé tették, majd teljesen felszámolták. 1946 decemberében új, jobboldali blokkot alakítottak, melynek egyik vezetője U-Sav, az angol kémszolgálat két évtizede beszervezett tagja lett...

1947 januárjában burmai küldöttség érkezett Londonba. A küldöttség vezetője, Aung-San, akkori miniszterelnök, londoni sajtófogadásán kijelentette: „Célunk a gyarmatosítás baráti alapon történő megszüntetése . . ." Ilyen előzmények után nem csodálatos, hogy az angol-burmai tárgyalások „eredményesen" végződtek. Az 1947 október 17-én megkötött szerződés értelmében Anglia „elismerte" Burma függetlenségét, visszavonta csapatait az országból és „örök időre lemondott minden Burmával szemben támasztott igényéről".

Indiával és Pakisztánnal szemben Burmának megengedték, hogy ne dominiummá alakuljon át, hanem megszakítsa azokat a kötelékeket, amelyek formailag a brit államszövetséghez kötötték. A brit kormány nevében Bevin ünnepélyesen megígérte, hogy mindenben segítségére lesz Burmának függetlensége megerősítésében. Csak néhány „szerény" kötelezettséget róttak Burmára: ismerje el régi adósságait Angliával és Indiával szemben 100 millió fontsterling értékben; fizessen „méltányos kárpótlást" az államosított angol tulajdonokért és az új burmai hadsereg kiképzésére vonatkozólag csak Anglia ajánlatát fogadja el.

„Technikai megbeszélések" címén egy katonai misszió maradt vissza a fővárosban, Rangoonban. A szerződés értelmében, ha az angol csapatoknak „bizonyos körülmények" között a Commonwealth valamely államának segítséget kell nyujtania, számíthatnak Burma támogatására; ezenkívül az angol csapatoknak joguk van burmai területre bevonulni és igénybevenni Burma kikötőit és repülőtereit.

A „munkáspárti" vezetők azt magyarázgatták, hogy Burmát ők adták ajándékként a népnek. Cripps a következő kijelentést tette:

„Teljes joggal lehetünk büszkék ezekre a vívmányokra és a békés átadásra, amellyel példát mutattunk a nyugtalan világnak."

Közvetlenül ezután megkezdődtek a Burma „láthatatlan" leigázására irányuló hadműveletek.

Az angol politika irányítói természetesen egy pillanatra sem mondtak le ennek a hatalmas gyarmatnak az uralmáról, amelynek területe csaknem akkora, mint Anglia és Franciaország területe együttvéve. Az angol vezérkar egyik titkos háborúutáni tervében, amely az Attlee—Bevin-féle külpolitika egyik vezérfonalává vált, Burma elszakíthatatlan része az „Indiai-óceán nagy stratégiai háromszögének". Ennek a „háromszögnek" az egyik oldala a Délafrikai Uniótól Afrika angol gyarmatain, Szudánon, Egyiptomon, az arab félszigeten és az egész Közelkeleten át Indiáig nyúlik. A másik, keleti oldalát Burma, Sziám, Malájföld, Indonézia és Ausztrália alkotja. A *Daily Mail,* a konzervatívok szélső jobbszárnya és a katonai körök lapja, 1948 június 16-án a burmai eseményekkel kapcsolatban kiemelte, hogy az „indiaióceáni háromszögnek és a hozzátartozó országoknak igen nagy jelentősége van Anglia számára" és így folytatta:

„Egyik bázis a másiktól függ. Ha az egyik kiesik, az egész rendszer veszélyben forog."

De Burmának az angol imperializmus számára más különleges jelentősége is van. Az utolsó három évtizedben ez az ország hatalmas és jórészt még érintetlen természeti kincsei révén szinte Eldorádója lett az imperialistáknak. Bár az angolok tőkebefektetései Burmában sokkal kisebbek, mint például Indiában vagy a szomszédos Malájföldön, beruházásaik profitja igen magas.

A nagy kapitalista vállalatok számára úgyszólván szabállyá vált, hogy tőkéjüket egy-két év, de néha hónapok alatt visszanyerjék. Így pl. a Steel Brothers Co. hat év alatt, befektetett tőkéjének közel 450 százalékát zsebelte be. Az Angol—Burma Tin Company öt évvel alapítása után 130%-os osztalékot fizetett. A Burma Oil Company (az angol-burmai olajtársaság) 1931 és 1935

között 113% osztalékot fizetett részvényeseinek: 1947-ben megháromszorozta jövedelmét. A Mawahi Mines Ltd., amely Dél-Burma wolfram- és cinkbányáit aknázza ki, öt év alatt (1936—40) 472%-ot fizetett ki részvényeseinek, vagyis minden évben megkettőzte a beruházott tőkét.

Ilyen arányú nyereségek még a gyarmati rablók világában is csúcsteljesítménynek számítanak. Az angol cégek számára Burma valóságos aranybánya volt, amely a világ többi államai előtt le volt zárva. Minden különösebb költekezés vagy technikai megerőltetés nélkül milliókat préseltek ki az országból. Éppen ezért az angol monopolistáknak egy kis köre, a legfelső vezetők klikkje, fenntartotta magának a jogot Burma kizsákmányolására. Csak a City leghatalmasabb és legbefolyásosabb üzletembereit és politikai képviselőket engedték be Burmába.

Ez a helyzet a mai napig sem változott. Burma ma is öt angol vállalat tulajdona, amelyek felosztották maguk között az ország természeti kincseit, szállítóeszközeit, kereskedelmét és pénzügyeit. Az angol tőke 50 millió font értékű burmai befektetése csaknem kizárólag e között az öt cég között oszlik meg. Minden jelentősebb ipari vállalkozás ellenőrzésüknek van alávetve. Burma kapitalista gazdasága tehát alapjában véve a szóbanforgó öt vállalat tulajdonosainak magántulajdona, akikkel szemben mintegy 17 millió teljesen jogtalan burmai áll.

A szerződés aláírása után, a már idézett Wyatt úr „nyugodtan" állapíthatta meg:

„Jóllehet a szerződés Burmát kivonja a brit államközösség kötelékéből, a gyakorlatban ténylegesen bennfogja, szoros szövetségben tartja a birodalommal. Különleges kapcsolatban állunk Burmával, amilyenre más külföldi hatalommal nincs példa. Az a megállapodás, mely szerint csak a mi katonai misszióinkat fogadják és más országét nem, alapjában véve katonai szó-

vetséget jelent. Ugyanígy a többi kikötés is, melyek szerint Burmának az angolok rendelkezésére kell bocsátania mindazokat a katonai kellékeket, amelyekre az adott esetben szükség van, hogy a birodalom egyéb részeinek segítségére siethessünk. A védelmi egyezményben foglalt kölcsönös támogatási kötelezettség ... biztosíthatja, hogy a birodalmi védelmi hálózatban ténylegesen ne legyen hézag ..."

2

Érthető az angol nagytőke „ragaszkodása" Burmához. A közel 605 000 négyzetkilométer területű ország igen gazdag nyersanyagkészletekkel rendelkezik. Wolframbányászata második a világon, az országban gazdag olaj-, ón-, ólom-, horgany- és ezenfelül — az atomenergia előállításához szükséges — urán- és tóriumlelőhelyek vannak. Jelentős az ország mezőgazdasága is. Burma a világ legnagyobb rizsexportálói közé tartozik.

Az őslakosság nagy többsége, mintegy 80%-a, földműves. A legjelentősebb mezőgazdasági területek az ország középső és déli részében vannak. Itt termelik az export-rizst, ami a háború előtti években Burma egész kivitelének több mint 40%-át jelentette. Egyébként az egész megművelt terület 60%-án rizst termelnek.

A második világháború előtt, hivatalos adatok szerint, a megművelt terület 50%-a a lakosság nem egészen 3%-ának kezében volt. Ez a helyzet lényegében ma is változatlan. A megfizethetetlen adók, földbérek, az uzsora, az egyébként rendkívül gazdag vidéken tízezreket ítél évenként éhhalálra.

Burma ipara nem jelentős. Az országban összesen mintegy ezer üzem van, elsősorban olaj- és fafeldolgozó üzemek. Ezekben mintegy százezer ember dolgo-

zik. További 200—250 ezer munkás pedig az ültetvényeken végez rabszolgamunkát.

És ezek felett a gazdag természeti kincsek felett öt angol vállalat rendelkezik . . .

A londoni Steel Brothers Co. kezében tartja Burma fő jövedelmi forrását, a rizskereskedelmet. Ettől függ a parasztság túlnyomó részének léte. Burma a világ egyik legnagyobb rizsexportálója: rizstermelése kb. egyharmaddal nagyobb, mint Indiáé. A burmai export értékének csaknem fele a rizsből adódik. India legszegényebb néprétegei nagyrészben Burmából behozott rizsen élnek.

A Steel Brothers Co. a burmai parasztok és az indiai munkások kíméletlen kizsákmányolása következtében Anglia egyik legjövedelmezőbb vállalata lett. 1943-ban résztvett abban a rizs-spekulációban, amely a bengáliai szörnyű éhínséget előidézte és amelynek többmillió áldozata volt. Ugyanennek a cégnek Burmában gyapotüzemei, malmai, fa-koncessziói és kaucsukültetvényei is vannak. A cég egyik igazgatója, Sir John Tait, a burmai kereskedelmi kamara elnöke, jelentős politikai szerepet játszott, mint a burmai szenátus tagja és a jelenlegi rendszer egyik titkos irányítója.

A Bombay-Burma Trading Corporation, amely a Wallace Brothers Co. londoni kereskedelmi cég tulajdonában van, kezében tartja a burmai fakitermelést. Ennek az értékes burmai anyagnak az exportját kétharmadrészben a Bombay-Burma Trading Corporation és a Steel Brothers bonyolítja le. Az ország egyes kerületeinek a Trading Corporation ügynökei a tényleges urai.

Burma közlekedésének egyik fő ütőere az Iravadi folyó, amely az országot észak-déli irányban szeli át és 1440 kilométer hosszúságban hajózható. A rizs- és faexportot csaknem teljesen viziúton bonyolítják le. Maga a folyó is egy angol cég, az Irrawaddy Flotilla Company tulajdona.

A vállalatnak 600 hajója van. Ezeken a háború előtt évente hatmillió embert szállított. Az Irrawaddy Flotilla Company a mult évszázadban közvetlenül is résztvett Burma meghódításában. A cég hajóin érkeztek Burmába az angol csapatok, amelyek azután leigázták a burmai népet. A társaságnak tengeri és légi közlekedési útvonalak is vannak birtokában. Az Irrawaddy Flotilla Company 1865 óta következetesen arra használta ki közlekedési monopóliumát, hogy a gyarmatosítók érdekében megfojtsa Burma gazdasági életét.

Burmában különösen gazdag ón-, ezüst-, ólom-, horgany-, ezüst-, wolfram-, rézlelőhelyek vannak. Csaknem valamennyi ásványi kincsre egy másik angol vállalat: a Burma Corporation Ltd. tette rá a kezét. Az a 11 000 munkás, aki a társaság tulajdonában lévő Bawdwini (Észak-Burma) ércbányában dolgozik, félig rabszolgasorban él. A Burma Corporation más brit cégeknek a szomszédos Malájföldön lévő koncessziója segítségével biztosította Angliának a vezető szerepet egy sor fontos nyersanyag nemzetközi kartelljében.

Az ország olajforrásai a Burmah Oil Companynak, annak a hatalmas angol gyarmati konszernek a tulajdonában vannak, amely már 60 éve uralkodik ebben az iparágban. Azóta az ország olajtermelése a 130-szorosára nőtt és ugyanilyen mértékben nőtt a részvényesek nyeresége is. A Burmah Oil Company ma az ország egyik legnagyobb vállalkozása. Indiában és Burmában 45 000 munkása, alkalmazottja és kereskedelmi ügynöke van. Indiában a Burmah Oil Company szerződést kötött a Tata monopolista csoporttal, amely testestüllelkestül az angol gyarmati uralom szolgálatára áll és amely egyik oszlopa a Nehru-kormánynak. Az angol hatóságok nem adnak ki egyetlen politikai, gazdasági vagy katonai rendelkezést sem Burmában a Burmah Oil Company jóváhagyása nélkül. A vállalatnak a gyarmati hatalom minden ágában ott vannak a maga bizalmi emberei.

Ez az öt nagy angol cég — kis szövetségeseiket nem számítva — kénye-kedve szerint uralkodik Burmában és közel egy évszázad óta az ország jogfosztott népességéből kifacsar mindent, amit csak lehet. Emögött az öt cég mögött Angliában ott áll az egész angol nagyburzsoázia, amelynek szava minden angol kormány számára törvény.

A Wallace Brothers Co., amely a Bombay-Burma Trading Corporationt ellenőrzi, szoros összekottetésben van a Guest-családdal. Ez a család az angol nehéziparban irányító szerepet tölt be és a konzervatív párt finanszírozói közé tartozik. Ehhez a klikkhez tartozott Churchill elődje, Neville Chamberlain is. Ugyanez a cég jelentős szerepet játszik az angol imperializmus indiai gépezetében.

A burmai olaj felett ugyanazok a pénzmágnások rendelkeznek, akik a Közelkelet erőforrásait is kezükbe kerítették, és akik meghatározzák az angol politikát a világ legkülönbözőbb részein. A Burmah Oil Company igazgatója és az Anglo-Iranian Oil Company elnöke, Sir William Frazer, a hírhedt Deterding utóda, egyben az angol hadügyminisztérium tanácsadója olaj-kérdésekben.

Az Irrawaddy Flotilla Company ugyancsak össze van fonódva a Guest-dinasztiával és az angol hajóépítés vezető konszernjeivel. Sir Joseph P. Maclay, az elnökük, liberális párti képviselő és a brit hajózási kamara elnöke; apja a hajózási ügyek minisztere volt. A Steel Brothers Co. hatalmas angol-indiai pénzügyi köröket képvisel, amelyeknek befolyását a legkevésbbé sem csökkentette az a körülmény, hogy India látszatfüggetlenséget kapott. K. Michie, a társaság elnöke egyidejűleg az Indiai Nemzeti Bank vezérigazgatója.

A Burma Corporation Ltd. mögött, amely az ország ásványi kincseit monopolizálja, Anglia legnevesebb politikusainak és üzletembereinek az a tömörülése áll, amely Afrikában, Ázsiában, Ausztráliában és

Latinamerikában koncessziók százai fölött rendelkezik. Így a Burma Corporationnal szövetkezett Union Corporation Ltd. elnöke Brondan Bracken, Churchill volt titkára, aki minden angol politikusnál közelebb állt hozzá és a háború alatt tájékoztatásügyi miniszter is volt. Ugyanennek a konszernnek a vezetőségében foglal helyet Lord Leathers, a Churchill-kormány hadiszállítási minisztere és Baron Harlech, volt gyarmatügyi miniszter és angol főmegbízott a Délafrikai Unióban. Lyttelton, volt konzervatív miniszter, aki az angol reakció táborának egyik legtevékenyebb vezetője, a háború alatt Churchill teljhatalmú megbízottja volt a Közelkeleten.

Burma az angol nagytőke meggazdagodásának egyik jelentős forrása volt. A City számára felmérhetetlen veszteség lenne, ha elvesztené uralmát Burma fölött.

3

1948 január 4-én díszes külsőségek között ünnepelték Burmában a „Függetlenség napját". A Burmai Szövetséget a brit gyarmatosítók „független köztársaságnak" nyilvánították; Burma kilépett a brit népek „baráti közösségéből". Ugyanezen a napon azonban, a burmai parlament ülésén, beiktatták az 1947 október 17-én Londonban Attlee és Thakin-Nu burmai miniszterelnök között megkötött angol-burmai szerződést. A szerződés jóváhagyása ellen csak a hét kommunista képviselő szavazott. A Burmai Kommunista Párt vezetője, Ihan-Tun, az Indiai Kommunista Párt Kalkuttában megtartott második kongresszusán, 1948 márciusában, kijelentette: „A Burma számára felajánlott függetlenség csak komédia. Az angol-burmai szerződés nem egyéb, mint a burmai nép nagy tömegeinek elárulása a külföldi kapitalisták javára..."

Az események teljes egészében igazolták Ihan-Tun megállapításait.

A burmai burzsoá-nacionalisták, trockisták, szocdemek mint más országokban is, a leplezetlen imperialista ügynök szégyenteljes szerepére vállalkoztak. Elárulták a népet és hazájuk függetlenségét. De az angol imperialistáknak és burmai bábjaiknak nem sikerült elfojtani a nép függetlenségi harcát. 1948 márciusában a burmai angol olajmezők 25000 munkása sztrájkba lépett. Ez a kimondottan politikai jellegű sztrájk a nemzeti felszabadító mozgalom új, fellendülő korszakát nyitotta meg. A mozgalom élén a munkásosztály és annak élcsapata, a Burmai Kommunista Párt halad.

A veszély láttán az angol gyarmati urak újabb fogáshoz folyamodtak.

1948 februárjában az angol kémszolgálat, az Intelligence Service keletázsiai osztálya egy csoport különlegesen kiképzett ügynököt küldött Burmába. Egy részüket, a több mint 100 tisztviselőt foglalkoztató, rangooni hivatalos angol katonai misszióba építették be. Ezek a kémek szoros kapcsolatba léptek a burmai kormányhadsereg vezetőivel. Ebben a hadseregben a gyökeresen reakciós és népellenes beállítottságukról közismert karén, san és kacsi törzsek tisztjei játsszák a főszerepet. A burmai hadsereg fővezére, Smith Dun vezérőrnagy, karén törzsfőnök volt, aki régebben William J. Slim angol tábornokkal és Mountbatten tengernaggyal dolgozott együtt.

Ugyanakkor az Intelligence Service más, a szabotázsok végrehajtásában szakértő ügynököket is küldött titokban a délburmai Karén tartományba. Az ügynökök egyike a háborús kémszolgálat egyik hírhedt tagja, John C. Tulloch őrnagy volt, aki a háború alatt karén csapatokat szervezett. Alexander Campbell újságíró, aki Tulloch vezetése alatt szolgált ezekben az osztagokban, a londoni *Daily Mail* különleges tudósí-

tójaként érkezett Rangoonba, hogy Tullochhal fenntartsa az összeköttetést.

A burmai kormány a néptömegek nyomására 1948 június 1-én jóváhagyta az Irrawaddy Flotilla Company államosításáról szóló törvényt. Június 17-én Bevin, „munkáspárti" külügyminiszter beszédet tartott az alsóházban, amelyben félreérthetetlenül megfenyegette Burmát „az angol politika megváltoztatásával".

Néhány héttel később tört ki Burmában a karének fegyveres felkelése...

Az angol kémek határozott utasításokkal látták el a karén törzsek főnökeit: fegyvereiket rögtön a burmai központi kormány ellen fordítsák, indítsanak rögtön offenzívát Rangoon ellen és követeljék a „független" karén államot, amely Burma egész délkeleti részét magában foglalná. A karéneknek Londonból fegyvert, lőszert és pénzt ígértek. A fegyverek légi és tengeri szállítását Tulloch őrnagy és Campbell „ujságíró" irányította. Utóbbi rendszeresen közlekedett repülőgépen Rangoon és Kalkutta között. Ugyanakkor Londonban a felkelés pénzügyi és politikai vezetésére „a hegyilakók barátai" néven titkos bizottságot alakítottak.

A szervezet élére Burma volt főkormányzója, Dorman-Smith állt. Dorman-Smith az angol parlament konzervatív képviselője, a háborúelőtti években a burmai hazafiak könyörtelen üldözésével szerzett hírnevet. Dorman-Smith az angol ujságok hasábjain úgy nyilatkozott, hogy a karének „Ázsiában az antikommunizmus legállhatatosabb harcosai". „A hegyilakók barátai" titkos bizottságába lépett Hutton tábornok is, a burmai angol csapatok volt főparancsnoka, az angol-indiai vezérkar főnöke, továbbá Frank Owon, a szélsőségesen reakciós *Daily Mail* szerkesztője, aki a háború alatt ugyancsak az angol csapatok burmai főhadiszállásán működött és Lord Mountbatten barátja. Mindezek az emberek szoros kapcsolatban állnak az angol birodalmi vezérkarral.

A karén felkelés szemmellátható központja az az ércbányavidék volt, amely az angol Mawahi Minest Ltd. társaság birtokában van. A karén főnökök az angol ügyvivő utasítására kijelentették, hogy „a rangooni központi kormány képtelen megbirkózni a kommunista veszéllyel". Az imperialisták és lakájaik köztudomás szerint így nevezik azt a népi felszabadítási mozgalmat, amely magával ragadja a dolgozók széles tömegeit. A karén főnökök kijelentették, hogy erősebb kezű kormányra van szükség, amely Anglia támogatását és barátságát élvezné. A karéneknek megígérték, hogy amennyiben új kormányt alakítanak, azt London azonnal elismeri.

Az angolok szelet vetettek és — Burmában is — vihart arattak. A karének felkelése másként alakult, mint ahogy azt az angolok tervezték. A karén dolgozók számos területen előzték angol szolgálatban álló vezetőiket, csatlakoztak a népi felszabadítási mozgalom erőihez és Délkelet-Burma jelentős területeit felszabadítva, népi hatalmat létesítettek. Ezekben a körzetekben a Thakin-Nu kormány angol vezetés alatt álló, angol és amerikai fegyverekkel felszerelt csapatai a mai napig sem tudták megtörni a keményen harcoló karén és népi felszabadító mozgalom csapatainak ellenállását.

A „munkáspárti" gyarmatosítók offenzívája azonban nemcsak Burma feldarabolására és az államhatalom aláásására irányult. Ugyanezzel a módszerrel a londoni körök elérték azt, hogy végleg hatalmukba kerítették a burmai központi kormányt. A jobboldali szocialista Thakin-Nu kormány, amely kezdetben puffogó antiimperialista, sőt még álmarxista nyilatkozatokat is tett, odáig züllött, hogy nyiltan elismerte Anglia gyámságát. A háború előtti angol gyarmati uralom és a jelenlegi rendszer között a gyakorlatban igen kevés különbség van.

A Thakin-Nu kormánynak semmi tényleges ha-

talma nincs az országban. A burmai gazdasági életet Anglia bilincsekbe verte. A hadseregben és a rendőrségben a vezető szerep az angolbarát elemeké. A nagybirtokosoknak, uzsorásoknak és közvetítő kereskedőknek az angolokkal szövetséges befolyásos rétegei, melyek a háború után a népi mozgalom hatalmas lendülete következtében visszavonulásra kényszerültek, újra erőt gyüjtenek és már ma Thakin Ba Sein új „Burmai Demokrata Párt"-jába tömörülnek, mely még szorosabb kapcsolatokat kíván Angliával kiépíteni.

De döntő jelentősége van egy másik ténynek is. Burma jobboldali szocialista vezetői, akik görcsösen ragaszkodnak a hatalomhoz, páni félelmet éreznek a kommunisták vezetése alatt álló munkások és parasztok hatalmas és állandóan erősödő mozgalma miatt, amely az ország valódi politikai és gazdasági felszabadulását követeli. Burma népe az a tényező, amely a japán támadók elleni felszabadító harc ideje óta döntő szerepet játszik a politikai életben. Ez ellen a tényező ellen irányul tulajdonképpen az angol imperialisták hadjárata. Azok a munkások és parasztok, akiket becsapott Thakin-Nu, az angol „munkáspárti" politika burmai válfajának dicstelen képviselője, a külföldi kizsákmányolók azonnali elűzését, valóságos demokratikus politikát követelnek.

A rangooni kormány már 1947 vége felé megindította a polgárháborút a demokratikus tábor ellen. Számos terrorrendszabályt foganatosított: betiltotta a Kommunista Pártot, büntető expedíciókat küldött ki, tömeges letartóztatásokat eszközölt, szétzúzta a szakszervezeteket és más haladó szervezeteket. Ennek eredményeként még jobban fellendült a nemzeti felszabadító mozgalom.

Burma munkásai és parasztjai a haladó tábor köré tömörülnek. A sztrájkhullám nem hagy alább. 1949 január 26-án a Kormányalkalmazottak Burmai Szövetsége, tiltakozásul a kormány politikája ellen, amely a

drágasági pótlékokat akarta csökkenteni, elhatározta, hogy február 7-én az egész ország területén sztrájkba lép. A szövetség koalíciós kormány megalakítását követelte, amelyben a kommunisták és a többi haladó szervezet is résztvenne. A Burmai Szakszervezeti Szövetség kijelentette, hogy támogatja a Kormányalkalmazottak Szövetségét és felhívta a dolgozókat: „szegüljenek szembe a kizsákmányolók bércsökkentési kísérleteivel".

A parasztok megtagadják az uzsorásoknak a haszonbér, a kormánynak a tűrhetetlenül magas adók fizetését.

Partizánosztagok működnek majdnem az egész ország területén és 1949-ben az ország több kerületében megalakították a népi hatalmi szerveket. Egyre mélyebb a szakadék a Thakin-Nu vezetése alatt álló koalícióban is.

A népi önkéntes alakulatok jelentős része — amelyek élenjártak a japán támadók elleni felszabadító háborúban — a haladó tábor mellé állt. Zendülések törnek ki olyan kormánycsapatok között is, amelyeket büntetőexpedíciókként küldenek a nép közé. 1949 augusztusában a kormánysereg burmaiakból álló öt zászlóalja közül kettőben zendülés tört ki.

Thakin-Nu kormányát véglegesen megbénította a saját népétől való félelem. Az angol-burmai szerződés aláírása óta a kormány teljesen a rangooni angol katonai missziótól függ. A népi mozgalom elleni katonai terveket angol tisztek vezetésével dolgozzák ki. Az angol ügynökök rábírják a kormányt, hogy növelje a fegyver- és lőszerrendeléseket, amelyeket természetesen Anglia bonyolít le. Angliát bízzák meg azzal, hogy a burmai repülőtereket újjáépítse. És Burma jelenlegi kormánya mindezért még politikai árat is fizet.

Thakin-Nu, a jobboldali szocialista miniszterelnök 1948 november 25-én beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy „baloldali politikára törekszik", de ki-

emelte azt is, hogy ezt a politikát nem szabad „túl elhamarkodottan" megvalósítani, mert „annak a nép valaná kárát". Az angol trösztök államosítását bizonytalan időpontra halasztják és kormánykörökben egyre gyakrabban beszélik, hogy új külföldi tőkét, új külföldi szakembereket kellene Burmába csalogatni.

Közben az amerikai tőke, amely egész Délkelet-Ázsia marshallizálásáról ábrándozik, Burma felé kezdi nyujtogatni a csápjait. A szorult helyzetben lévő angol gyarmatosítók, akik mindenáron meg akarják erősíteni hatalmukat Burmában, készek arra, hogy profitjuk egy részét átengedjék az amerikai terjeszkedőknek. Az említett Burma Corporation Ltd. részvényeinek egy része máris amerikai kezekben van.

Thakin-Nu 1949 január közepén mégegyszer bejelentette a rangooni kormány feltétel nélküli kapitulációját. Mikor a burmai jobboldali szocialisták vezére Delhibe érkezett, hogy ott résztvegyen az ázsiai és közelkeleti államok zárt konferenciáján, az indiai sajtóban egy cikksorozatot tett közzé a burmai „kommunista veszélyről", amelyben az új angol-burmai szövetséget és az Angliával szembeni gyarmati adósságok megfizetését olyan lépéseknek tüntette fel, mint amelyek megfelelnek Burma „nemzeti érdekeinek".

De a tábornokokból, reakciósokból és jobboldali szocialistákból álló kormánycsoport behódolása nem jelenti azt, hogy a burmai nép megadja magát. A burmai dolgozók demokratikus mozgalmának növekedését nem lehet sem fenyegetésekkel, sem megtorló rendszabályokkal feltartóztatni. A burmai dolgozók kibontották a gyarmati kizsákmányolók elleni küzdelem győzelmes lobogóját.

VI

ANGLIA KINCSESBÁNYÁJA: MALÁJFÖLD

1

Szingapur egyik főterén hatalmas bronzszobor áll. Rajta a felirat: „A Malájföld hálás brit lakói Johore szultánjának..." Annak a szultánnak állították „a hálás britek" ezt a szobrot, aki 1819-ben Sir Stanford Rafflesnek négymillió dollárért eladta Szingapurt... A szobor mögött kétemeletes, szürke épület: a „Malájföldi Történelmi és Tájkutatási Múzeum". Hatalmas márványtermeiben Malájföld történelmét „mutatják be" az angolok, a — malájiaknak... A szingapuri iskolák tanrendjében kötelező tantárgy a múzeum rendszeres látogatása, ami — mint azt a brit tankönyvek megállapítják — nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a malájiak megértsék, „mit köszönhetnek az angoloknak, akik elhozták a civilizáció minden áldását az országba..."

A múzeum előcsarnokában Brit-Malájföld angol főkormányzóinak és biztosainak képeit állították ki. A termekben régi maláji pénzek, öltözékek, görbe kalózkardok, lándzsák. Másutt a Maláj-félsziget gazdag trópusi növényzete és gyümölcsei, tengeri és ásványi kincsei, a hatalmas ültetvények tájképei, Malájföld népeinek és falvainak fényképei „tanítják" a történelmet...

A múzeum vezetője azonban nem dicsekedhet sok látogatóval. A maláji tanítók általában nem ebben a múzeumban tanítják Malájföld történelmét. A maláji

nép jobban ismeri hazáját, mint ahogyan azt az angol gyarmatosítók a múzeumban mutogatják. Malájföld népe pontosan tudja, mit rejtenek az angol múzeum vezetői a tájképek és az orchideák színes falitáblái mögé. Malájföld népe nagyon is jól ismeri országát, hazája történetét, a gyarmatosítás 130 esztendejének keserves, kínokkal és megaláztatásokkal teli napjait.

Egyetlen múzeumi felirat sem mondja el, hogyan szerezték meg az angol imperialisták Penang szigetét Kedach szultánjától, évi 6000 dollár „bérleti díjat" fizetve érte ennek a keleti kényúrnak. Egyetlen múzeumi felirat sem beszél arról, hogyan terjesztette ki Anglia 1895-ben protektorátusát négy maláji hercegségre, a „föderáció" leple alatt rákényszerítve a szultánokra a gyakorlatban mindenható angol kormányzókat...

„Malájföld az első helyen áll a világ nyersgumi termelésében" — büszkélkednek a múzeum plakátjai. A malájföldiek tudják mi van a büszke felirat mögött: az amerikai és angol ültetvényesek milliárdos nyereségei, a fényűző, hűtőberendezésekkel ellátott luxusvillák — az ültetvények „fehér urai" részére; földbevájt barlangok, sokezer, rabszolgaszerződésekkel helyhez kötött maláji, jávai és tamil munkás, a felügyelők előtt görnyedező meztelen, éhes, beteg munkások tíz- és százezrei. A festői ültetvény-képek nem beszélnek arról sem, hogy Malájföld tartományaiban SS-ekből, japán fasisztákból szervezett toborzók cirkálnak, akik a „szultán nevében" szereznek rabszolgákat az ültetvényekre. Annak a szultánnak pedig, aki több munkáskezet szállít, az angol cég biztosan megszerzi a „Királyi Csapatok Ezredesének" címét vagy a „Brit Együttműködés Barátja" kitüntetését...

„A világ óntermelésének 30 százalékát Malájföld adja" — mondják az ónércminták felett elhelyezett feliratok. De nem beszélnek arról, hogy az ország ónbányáit két angol ipari monopólium aknázza ki: a British

Tin Investment Corporation és a London Tin Corporation. Arról sem találunk adatokat ebben a múzeumban, hogy milyen körülmények között élnek az ónbányák munkásai Kuala Lumpurban és más bányákban, hogyan pusztulnak el az éhségtől, a felügyelők ütlegeitől naponta kínaiak, malájok, négerek és bengálok százai, hogyan „temetik" el ezeket a csontváz-hullákat ott helyben, az ónérc hulladékai alatt...

„Nagybritannia és a gyarmatok szövetségre léptek, hogy felszámolják a tudatlanságot, a nyomort és a betegséget" — idézik a múzeumi feliratok a „munkáspárti" szónokok „bölcseségeit". És a feliratok alatt elhelyezett idillikus tájképek kókuszpálma-ültetvényei semmit sem árulnak el abból, hogy a gyarmatosítók nagyobb hasznot hajtó kókuszültetvényeket létesítettek a hatalmas rizsültetvények helyett, nem törődve azzal, hogy Malájföld lakóinak legfontosabb tápláléka a rizs, s hogy a rizshiány évről-évre sokezernyi maláj asszony, gyermek és férfi éhhalálát okozza... Ahol tegnap még az életet jelentő rizsföldek húzódtak, ma új ananász-, kókuszpálma-, olajpálma-ültetvények terülnek el. A rizsföldekről pedig egyszerűen előzik a maláj parasztokat...

„A pálmák az árnyékon kívül semmit sem nyujtanak nekünk" — mondják a malájiak.

„Az ananász édes, de a rizzsel jobban jól lehet lakni" — panaszolják az éhhalállal küzdők ezrei.

Az angol gyógyárugyárak tulajdonosai milliárdokat keresnek azon, hogy a soktízezer hektárnyi ingoványt maláriafészekké tette az ország hatalmas területeit, pusztítja a lakosságot. A malária — szintén üzlet. Kinin kell hozzá. És az angol és amerikai cégek tonnányi tételekben adják el a kinint Malájföldön.

„Malájföld gazdagszik... A Munkáspárt gyarmatfejlesztési és népjóléti tervei hatalmas lökést adtak a társadalmi és gazdasági haladásnak..." — üvöltik a londoni lapok, idézik a múzeumi feliratok. És a felira-

tok alatt Izrahin szultán új palotájának fényképe, amely fügefalevélként igyekszik eltakarni a bambuszkunyhók és a roskatag cölöpviskók százezreit, melyek lakói még a petróleumlámpát sem ismerik...

„Malájföld gazdag ország" — hirdetik a plakátok. És ez igaz. De kié ez a hatalmas gazdagság? Ki hízik a gumiültetvények, az ónbányák, az ónfeldolgozó-ipar, a kókuszpálmák kincsein? Malájföld gazdag ország. De ez a gazdagság mind a brit gyarmatosítók kezében van.

A fügefalevél — a Malájföldi Történelmi és Tájkutatási Múzeum — nem tudja eltakarni a meztelen igazságot...

2

A *Daily Worker* 1950 december 14-i számában különtudósítójának jelentését közölte Kuala Lumpurból (Malájföld fővárosa):

„December 12-én az angol csapatok egy részlege 24 fegyvertelen kínai munkást lőtt agyon a Kuala Kubu Baruban fekvő kaucsukültetvényen. Ezzel egyidőben tankokkal megerősített angol csapatok körülzárták az ültetvény mellett elterülő falucskát is. A falu lakóit kivétel nélkül kihajtották a szomszédos mezőre. Az angol csapatok parancsnoka választ követelt tőlük arra, hogy „láttak-e kommunistát a környéken". A tiszt nem akarta elhinni, hogy senkit sem láttak. Kijelentette, hogy a falu valamennyi férfilakóját agyonlöveti, ha megtagadják a választ. Ezután a férfiakat különválasztotta a nőktől és gyermekektől. Valamennyiüket, külön csoportokban, egész éjjel őrizet alatt tartották. Az éjszaka folyamán az angol katonák erőszakoskodtak a nőkkel, sőt 12—14 éves kislányokkal is.

Másnap hajnalban a tiszt parancsára a nőkkel kihordatták holmijaikat a házakból, majd a házakat felgyujtották. A nőket és gyerekeket ezután őrizet alatt

az ültetvényre szállították. A falu férfiait pedig a tankok géppuskáival lekaszabolták..."

Eddig a tudósítás. Egyetlen eset a számtalan közül. Ilyen körülmények között él azonban közel hatmillió ember, Malájföld egész lakossága: az ültetvények, az ónbányák munkásai. A kualakububarui kaucsukültetvény éppenúgy angol tulajdonban van, mint a kualalumpuri ónbányák, vagy az ananász- és kókuszpálmaültetvények százai, az ónércfeldolgozóipar telepei.

Ón és kaucsuk... A gazdag ország két legjelentősebb terméke. Nyilvánvaló, hogy mit jelent Malájföld gazdasági szempontból Nagybritanniának, ha figyelembe vesszük, hogy az angol tőkebefektetések csak azokon a maláji kaucsukültetvényeken, melyeket 61 kaucsuktársaság birtokol, elérték a 200 millió fontsterlinget.

Malájföld nyugati részein, a tengerpart hosszában végighúzódó kaucsukültetvények a második világháborút megelőző években már hárommillió acre területet foglaltak el, az ország egész megművelt területének mintegy 65 százalékát. Malájföld 50 esztendő alatt (a kaucsukot szolgáltató braziliai hevea fa magja 1876-ban került el Malájföldre) a nyerskaucsuk legnagyobb szállítója lett. Az ország nyerskaucsuk-kivitele 1940-ben már meghaladta az 530 000 tonnát.

A második világháború utáni években a volt angol monopólium a kaucsuktermelés terén erősen megrendült, elsősorban az Egyesült Államok emelkedő műgumitermelése következtében. Az amerikai műgumi azonban jóval drágább volt, mint a természetes gumi. Az amerikai nagytőkések tehát, hosszas angol-amerikai megbeszélések eredményeképpen, már 1946-ban ismét rátértek a malájföldi kaucsuk vásárlására. Az Egyesült Államok egyedül 1947-ben közel 500 000 tonna kaucsukot importált Malájföldről.

Lényegében ugyanez a helyzet Malájföld második legfontosabb kiviteli cikkénél, az ónnál is. A maláji

ónérc nem fekszik mélyen a föld színe alatt, ami a kiaknázást nagymértékben megkönnyíti. És emellett a páratlan bőségű ónérclelőhelyek végighúzódnak az egész Maláj-félszigeten. A már említett két angol mammutvállalat — a British Tin Investment Corporation és a London Tin Corporation — kezében tartja az ország valamennyi ónbányáját és ónércfeldolgozó üzemét. Malájföld 1947-ben egyedül az Egyesült Államokba több mint 20 000 tonna ónt importált.

Ha csak Malájföld ón- és kaucsuktermelését és kivitelét nézzük, láthatjuk, hogy 1947-ben az ország Egyesült Államokba irányuló kivitele elérte a 346 millió dollárt, ami 166 millió dollárral több mint Angliának az Egyesült Államokba irányuló 1947. évi kivitele. Az angol sajtónak tehát minden alapja megvolt arra, hogy Malájföldet Anglia „dollártárházának" nevezze.

Ugyanerről a kérdésről a *Daily Telegraph and Morning Post* című angol lap 1949 március 8-i számában ezt írta:

„Az a veszély, amely gyarmatbirodalmunkat az ázsiai nemzeti mozgalmak előrenyomulása következtében veszélyezteti... nem korlátozódik kizárólag Malájföldre. Azonban figyelembe kell vennünk azt a tényt, hogy ez az ország adja a világ óntermelésének 30, kaucsuktermelésének pedig 35 százalékát, így azután... világosan láthatjuk, hogy magának Angliának és a sterlingövezetnek gazdasági érdekei aligha foroghatnának valahol is olyan fenyegető veszélyben, mint éppen itt..."

És tegyük még hozzá fentiekhez, hogy Malájföld az ón és a kaucsuk mellett még más, rendkívül értékes nyersanyagokkal is rendelkezik. Nem kis hasznot biztosítanak a brit gyarmatosítóknak a kókuszpálmaültetvények, a mangán-, bauxit-, foszfát-, vasércbányák termékei, a hatalmas erdőségek értékes faanyaga, a lakosságtól elrabolt és Indiának eladott rizs óriási tételei sem.

Az *Economist*, az angol nagytőkés körökhöz igen közelálló lap, 1949 november 12-i számában a következőket írta: „Csak a malájok, kínaiak és hinduk közötti faji harc teszi lehetővé az angolok számára, hogy hosszabb ideig gyakorolhassanak uralmat Malájföld felett, mint a franciák vagy hollandok az országgal szomszédos gyarmatokon..."

Az *Economist* beismerése természetesen nem újdonság. A hatmillió lakosú Malájföldön a lakosság nemzetiségi összetétele igen nagy lehetőséget nyujt nemzetiségi ellentétek szítására és kihasználására. 1946-os adatok szerint ugyanis Brit-Malájföldön a lakosságnak csupán 41,5 százaléka maláj, 43 százaléka kínai, 13,5 százalék hindu, 2 százalékot pedig az indonéziai szigetekről, Japánból, Afganisztánból, Afrikából stb. bevándoroltak teszik ki. De ezen túlmenően egyes területeken a malájok száma még a fentinél is jóval alacsonyabb. Így például Szingapur lakosságának több mint 70 százaléka kínai.

Az angolok, különösen a második világháború előtti évekig, sikeresen alkalmazták az „oszd meg és uralkodj" elvét Malájföldön. Megpróbálták folytatni ezt a politikát a második világháború után is. A fajelmélet imperialista hívei a malájföldi népek ellen folyó irtóháborújukat úgy próbálták szépítgetni, hogy azt híresztelték: a háború Malájföldön csak egy „maroknyi kínai" ellen folyik, maláj részvevők nélkül, tehát szó sincs a maláji nép felszabadító harcáról. Egyidejűleg propagandájukban az országban uralkodó nyomor okául azt igyekeztek feltüntetni, hogy a „kínai felforgatók kis banditacsoportjai lehetetlenné teszik a nép életszínvonalának emelését..." Természetesen nincs semmi csodálkozni való azon, hogy a lakosság többségét kitevő kínaiak többségben vannak a nemzeti felszabadító mozgalomban is. De ezenkívül: a kínai lakosság többsége munkás, a maláj lakosság pedig nagyrészt paraszt. A nemzeti mozgalom fő harci ereje

pedig a munkásosztály, mind a japán uralom elleni harcban, mind pedig ma az angol-amerikai imperializmus elleni felszabadító háborúban. A partizánok legjobb csapatai a kínai lakosság soraiból kikerült munkásokból állanak, mely csapatokat azonban a maláji lakosság, a maláji parasztok segítik élelemmel és fegyverrel. Még így is kénytelenek voltak az angolok elismerni, hogy a brit kémszolgálat adatai szerint a partizánok több mint 30 százaléka maláji (*Sunday Times* 1949 május 15-i szám). Végül figyelemreméltó és az angol propaganda hiábavaló erőlködéseit bizonyítja, hogy az angol repülőgépekről ledobott röpcédulák maláji nyelven, Lau Yew és más maláj vezérek felkoncolt tetemeinek fényképeivel „alátámasztva" fenyegetik kegyetlen megtorlással mindazokat, akik a brit uralom ellen „lázongani" merészelnek.

Igazat mondott William Slim tábornok, az angol birodalmi vezérkar főnöke akkor, amikor 1949 novemberi, délkeletázsiai szemleútja után tett nyilatkozatában kijelentette, hogy „a maláji felkelők csak azért folytatják harcukat, mert felbátorítva érzik magukat a kínai kommunisták sikereitől és azok támogatását remélik. A kínai kommunisták sikere általában felbátorítja Ázsia valamennyi országának felkelőit..." Nem is kétséges, Slim tábornok úr ez esetben igazat mondott. Mindezt csupán azzal kell kiegészíteni, hogy a gyarmati népek harcaiban része van annak a kíméletlen elnyomásnak is, amelyet az imperialista hódítók és közöttük Slim tábornok úr csapatai gyakorolnak a gyarmati országok népei felett.

Malájfold népeinek kizsákmányolása, kíméletlen elnyomása pedig, különösen a második világháború után minden addiginál nagyobb mértékben fokozódott. Az angol gumitársaságok jövedelme például az 1948—1949. években, az elmúlt esztendők évi átlagosan 900 000 fontsterlingjéről közel 1,5 millió fontsterlingre emelkedett. Ugyanakkor a lakosság leg-

fontosabb táplálékának, a rizsnek kiskereskedelmi ára, a háború előtti színvonalhoz képest 650 százalékkal magasabb. A kenyér ára 1950 szeptember 1-től 1950 október 15-ig 25 százalékkal emelkedett, ami azt jelentette, hogy a kenyér ára a háború előttinek több mint 500 százaléka. Ugyanilyen mértékben emelkedett valamennyi közszükségleti cikk ára is. A munkabérek pedig, amelyeket 1948 októberében rögzítettek, egyetlen területen, még az ónércfeldolgozó ipar legjobban fizetett szakmunkásainál sem mutatnak 100 százaléknál nagyobb emelkedést a háború előtti színvonalhoz képest.

Még az angol parlament egyik vitájában — 1946 november 5-én — is kiderült, hogy a malájföldi rizsfejadag egynegyed résszel kevesebb, mint az indiai, egyhatod résszel kevesebb, mint a rangooni és egyharmad résszel kevesebb, mint a japáni fejadag. Az angol katonai közigazgatás védelme alatt, az elmúlt években óriási mértékben felvirágzott a feketepiac is. A *New Statesman and Nation* című angol folyóiratban közölt levél szerint „Malájföldön jelenleg éhínség, betegség és nyugtalanság uralkodik. A feketepiac hihetetlen mértékben virágzik. Az angol katonai közigazgatást pedig méltán nevezték el a «feketepiac szövetségesének». A feketepiacon az egyébként is drága rizs ára 2300 százalékkal magasabb a hivatalos árnál..."

Világos, hogy az angoloknak van mit védelmezniök Malájföldön. De világos az is, hogy az elviselhetetlen életviszonyok, a teljes politikai jogfosztottság miért lendítette előre a japánok ellen is hősiesen harcoló malájföldi nép nemzeti felszabadító mozgalmát. A gazdasági helyzet kiéleződése, a politikai jogokért vívott harc elsősorban a malájföldi munkásosztályt állította csatasorba. A tiltakozó mozgalmakat a szingapuri munkások vezették. Így a háborúutáni első nagyobb megmozdulás alkalmával, 1946 júniusában Szingapur-

ban 30000 munkás sztrájkolt, közöttük a kikötőmunkások, a rakodómunkások, a posta, a távirda és a haditengerészeti támaszpontok dolgozói. Az év második felében már összesen 2000 sztrájk zajlott le Malájföldön. A tiltakozás vihara, az angol rabszolgatartók és hajcsárjaik ellen egyre nagyobb méretű, országos népi megmozdulássá nőtt. A japán leigázók elleni harcban megerősödött nemzeti felszabadítási mozgalom egyre nagyobb erővé vált. Malájföld népei, az elkergetett japán hódítók helyébe nem kívánták vissza a hivatlan vendégeket: az angol gyarmatosítókat, felügyelőikkel, rendőreikkel, faji elnyomásukkal, kizsákmányolásukkal. A nép demokratikus reformokat követelt! A nép szabadságot, független köztársaságot akart saját hazájában!

A gyarmatosítók „ravaszkodásokkal" feleltek.

3

A második világháború kezdetéig Malájföld három főrészből állott:

1. a Straits Settlements keretébe tartozó gyarmatok (Szingapur, Henang, Malakka, Labuan);

2. a szövetségbe tömörült malájföldi államok („Malájföldi Föderáció" — Perak, Selangor, Negri-Sembilan, Pahang);

3. a szövetségen kívül álló malájföldi államok (Johore, Kedach, Perlis, Kelantan és Trenganu).

1946 januárjában az angol kormány „Fehér könyv"-et tett közzé, melyben a malájföldi közigazgatás teljes átszervezését jelentette be. A terv szerint a fenti három területet egyetlen angol gyarmattá egyesítik „Malájföldi Szövetség" néven. Nem tartozik a Szövetséghez Szingapur, mely külön gyarmatot képez. Mindkét gyarmat élére angol főkormányzót állítanak. Ugyanez év márciusában Malájföld haladó szervezetei, a Malájföldi Kommunista Párt kezdeményezésére,

Kuala Lumpurban megalkották az Összmalájföldi Szövetséget. A Szövetség felhívására Malájföld népei egyöntetűen állást foglaltak az angol javaslattal szemben. Az angol javaslat ellen még a hűbéri uralkodó osztály, élén a kilenc szultánnal, a különböző nacionalista, földesúri és burzsoá reakciós pártok is állást foglaltak. Az angol javaslat ugyanis nagymértékben csökkentette a szultánok befolyását, de megnyírbálta — az angol nagytőke érdekében — a malájföldi nagyburzsoázia profitlehetőségeit is.

A belpolitikai helyzet kiéleződése világosan bebizonyította a helyi angol gyarmati szervek előtt, hogy az angol kormány lebecsülte az ország nemzeti szabadságmozgalmának erejét. Világossá vált, hogy az új közigazgatási rendszer bevezetése komoly ellenállásra talál nemcsak a haladó erők részéről, de a jogaikat, profitjukat féltő reakciós erők részéről is. Az angol kormány tehát változtatott álláspontján, szövetséget kötött a reakciós erőkkel és lemondva a „Malájföldi Szövetség" tervéről, „simulékonyabb" formát keresett céljai megvalósítására. A reakció erőivel kötött megegyezés alapján született meg a „Maláj Államszövetség", mely érintetlenül meghagyta a gyarmati rendszert, de ezen belül részben visszaadta a szultánok jogait, részben pedig profitlehetőséget biztosított a malájföldi burzsoázia részére is.

Az angol gyarmatosítók és a malájföldi reakció azonban gazda nélkül csinálta számításait. Malájföld népe világosan látta, hogy az 1948-ban „kinyilatkoztatott" Maláj Államszövetségi Alkotmány a demokráciának még csak a látszatát sem adja meg. Az alkotmány ugyan az önkényuralmat gyakorló brit helytartó mellé odaállította a 75 tagból álló „Törvényhozó Testületet", tanácsadói minőségben. Hányat választottak azonban ezek közül valamilyen választójog alapján? Egyet sem. Tizennégy hivatalnok, tizenegy a bább-

szultánok, vagy a brit települések ügynökei, a többi ötvenet pedig a brit helytartó nevezi ki.

Malájföld népeinek igazi képviselői ellen ugyanakkor irtóhadjáratot indított a gyarmati kormányzat. A Kommunista Pártot, a közel 400 000 szervezett munkástaggal (a munkásosztálynak közel 80 százaléka!) rendelkező Összmalájföldi Szakszervezeti Szövetséget, a Maláj Demokratikus Ifjak Egyesületét, a Maláj Nemzeti Pártot stb. betiltották. A haladó szervezetek vezetőit bebörtönözték vagy meggyilkolták. Az angol kormány képviselőjének 1948 szeptember 15-én, az angol parlamentben tett kijelentése szerint abban az időpontban 7000 ember sínylődött koncentrációs táborokban és 183 kommunista és szakszervezeti vezető a börtönökben. A letartóztatottak, elhurcoltak tényleges száma azonban ennél jóval magasabb volt.

Az angolok terrorhullámára a nép az ellenállás fokozásával válaszolt. 1948 június elején Perak tartományban a malájföldi japánellenes néphadsereg volt harcosaiból megalakultak az első partizánalakulatok, melyek egy csapással szétverték a tartomány földbirtokosai által szervezett „munkástoborzó osztagokat". Az angol sajtó azonnal rágalomhadjáratot indított, „kommunista kegyetlenkedésekről" rikoltozott. Londonban pedig a Malájföldön különösen érdekelt angol nagytőkések képviselői felkeresték Creech Jones gyarmatügyi minisztert és követelték „rendkívüli rendszabályok alkalmazását . . ."

A háború elkezdődött. Az angol imperialisták kísérletet tettek arra, hogy leszámoljanak Malájföld Kommunista Pártjával, minden haladó szellemű erejével. Az 1948 júniusában kirobbantott provokáció azonban már nem találta készületlenül Malájföld népét. A Perak tartományban megalakult első partizáncsapat nyomában országszerte létrejöttek a népi felszabadító hadsereg alakulatai és felvették a harcot a gyarmatosítók ellen.

Közel három esztendő múlt el azóta és a „munkáspárti" angol kormánynak mind nagyobb erőket kell Malájföldön harcbadobnia. Jelenleg már több mint 130 000, korszerű tüzérséggel és légierővel rendelkező angol katona harcol a népi felszabadító hadsereg ellen. A brit „munkáskormány" nehéztüzérséggel, bombavető-repülőgépekkel és lángszórókkal válaszolt a maláji nép követeléseire. Az angol bombázók állati dühvel támadják a malájföldi falvakat, géppuskázzák a földeken dolgozó parasztokat, asszonyokat és gyermekeket. Az országban terroruralmat vezettek be. Jellemzésül az angol gyarmati hatóságok módszereire, hadd idézzük az angol nagytőke egyik lapja, az *Observer* tudósítójának, 1948 szeptember 19-i jelentését:

„Nem volt siránkozás vagy konyorgés. Kaptak néhány percet, hogy összeszedjék, amit hamarjában tudnak... A kunyhó lassan lángragyúlt és a család köröskörül szétszórt holmijával ott állt és nézte. Egy gyerek felsikoltott, mikor apját az angol osztag puskacsövei elé állították. A többiek azonban csak álltak, márványhideg arccal. A kunyhósor végén egy öregasszony várt a már égő kunyhó ajtajánál. A kunyhóból fia kúszott ki, lábai és karjai mint a csirkecombok, a tüdősorvadás végső stádiumában. Még egy perc és a fiú utolsókat vonaglott az angol katonaság sortüze nyomán..."

Az angol alsóházban a szociáldemokrata gyarmatügyi miniszter ezeket a módszereket „puszta biztonsági rendszabályoknak" minősítette, mint ahogy eleinte úgy állította be a malájföldi eseményeket is, mintha lényegtelen hadműveletekről lenne szó. A nemzeti felszabadító mozgalmat úgy mutatták be, mint egy kis „bandita-csapat" műveleteit, saját rablóháborújukat pedig mint a „rend és a törvényesség visszaállítására" irányuló rendszabályokat. Később, amikor a mozgalom népi felszabadító jellegét többé már nem lehetett titokban tartani, az angol miniszterek hozzáfogtak

annak bizonygatásához, hogy a mozgalmat hamarosan szétzúzzák és a „rendet" helyreállítják.

Az események azonban másként alakultak. Ma már az angol imperialisták kénytelenek kudarcukat beismerni. „Ez komoly háború — jelentette ki az angol gyarmatügyi miniszter 1950 júniusában. — Ezt a háborút kíméletlenül folytatjuk és nem hagyjuk abba mindaddig, amíg nem győzünk."

„A helyzet ma sokkal rosszabb, mint a hadműveletek megkezdésekor" — írta a konzervatív *Daily Mail.*

Angol vezető körökben a Malájföldön elszenvedett vereségek páratlan riadalmat idéztek elő. Az angol ültetvényesek és bányatulajdonosok minden erejükkel ragaszkodnak „tulajdonukhoz". A gyarmati háború legfőbb zászlóvivői az ültetvényesek és Londonban székelő gazdáik. A konzervatívpárti Feltcher kaucsukmágnás még az alsóházban is felhívta a kormányt: „... jelentse ki félreérthetetlenül, hogy az angolok a legközelebbi 10 év folyamán nem hajlandók eltávozni Malájföldről".

Nagyrészt ennek tulajdonítható, hogy az utóbbi három hónap folyamán a malájföldi angol csapatok még az eddiginél is nagyobb erőfeszítéseket tettek. Az elmúlt év folyamán az angol légierő Malájföldön 2754 támadást hajtott végre.

1950 februárjában az angol hatóságok kihirdették a „banditizmus elleni harc hónapját", arra számítva, hogy a helyi burzsoázia bizonyos részét felhasználják majd a népi felszabadító mozgalom ellen. A „hónap" kudarcot vallott. Mint Gray, a Maláji Szövetség rendőri biztosa kijelentette, „e hónap nem hozta meg Malájföldön a partizánok elleni harc eredményeinek általános feljavulását".

Erre azután előrángatták Briggs tábornokot, a gyarmati rablás nyugalmazott „bajnokát" és őt bízták meg a hadműveletek vezetésével. Briggs 1950 május

végén indította el nagy támadását és úgy számított, hogy délről északra haladva, „átfésüli" az egész Malájföldet. Az egyvonalba felállított hadsereg elindult és — semilyen eredményt sem ért el. A felszabadító hadsereg csapategységei felhasználták a partizánháborúk taktikáját, és miközben elkerülték a nyílt összecsapást, fokozták partizántevékenységüket. Ma már a sajtó teljesen elhallgatott Briggs támadásáról.

Briggs tervének másik része kimondottan a lakossággal való leszámolásra irányult. Halálbüntetéssel sujtja mindazokat, akik szállást vagy élelmet adnak a partizánoknak és ugyanakkor bombázások útján teljesen megsemmisíti a falvakat. Az angol „munkáspárti" kormány a hazafiak ezreit végezteti ki, vagy veti börtönbe.

A maláji népi felszabadító hadsereg azonban — minden terror és fenyegetés ellenére — egyre nagyobb sikereket ér el. Most már nemcsak a falvakban, hanem a városokban is folynak a harcok és az angol hatóságok ma már a legnagyobb városokban sem érezhetik biztonságban magukat. A Malájföldi Kommunista Párt által vezetett Egységes Nemzeti Frontnak hatalmas tömegbázisa van.

Ezt bizonyítják Griffiths és Strachey „munkáspárti" miniszterek is, akik nemrég tértek vissza Malájföldről és akik követelték, hogy a veszedelmes helyzetre való tekintettel jelentősen növeljék a malájföldi háborúra kiutalt pénzösszegeket, bár a háború már eddig is közel 30 millió fontjába került Angliának.

Minthogy az angol hadsereg nyilvánvaló kudarcot szenved, a „munkáspárti" kormány az ázsiai országokban igyekszik zsoldosokat toborozni a maláji háború céljaira. A legutóbbi jelentések szerint ezen túlmenően tárgyalások indultak meg Anglia és az Egyesült Államok között a Malájföldön harcoló angol csapatok felfegyverzése kérdésében.

Angliában is egyre komolyabb méreteket ölt a ma-

lájföldi háború ellen indított mozgalom. A dolgozók népgyűléseken, tüntetéseken követelik a hadműveletek beszüntetését és tiltakoznak az angol csapatok kiküldetése ellen. 1950 decemberében Cate Gibbons, egy angol katona anyja, nyilt levelet írt Strachey hadügyminiszternek. Ez az angol nő többek között így ír:

„A kormány kész több mint ezer fontot költeni arra, hogy megtanítsa fiamat olyan «banditák» legyilkolására, mint például az a lángszórós harckocsival agyonégetett tízéves fiú, akinek a holttestét megtalálták. Mi mindent lehetne elérni, ha fiamat ebből az ezer fontsterlingből építésznek taníttatnák ki?... Vajjon nekem, angol anyának, meg kell-e engednem, hogy fiamat elvezényeljék a maláji anyák fiai ellen folytatott igazságtalan háborúba? Nem, fiam nem kiviteli cikk!"

Az angol nép nagyon jól látja, hogy a maláji népi felszabadító mozgalom része annak a harcnak, amelyet a gyarmati népek együttesen folytatnak függetlenségükért.

Az angol csapatok elleni háborút ma már nem különálló partizánkötelékek folytatják, hanem jól felfegyverzett népi felszabadító hadsereg, amely a Malájföldi Kommunista Párt vezetésével jött létre. Amint az *Observer* című lap írja, „Malájföldön egyre rosszabbodik a helyzet és a népi harcosok még aktívabbak lettek, még mesteribben harcolnak, mint azelőtt, még nagyobb támogatásban részesülnek a lakosság jelentős többsége részéről".

A Malájföldi Kommunista Párt Központi Bizottsága és a maláji népi felszabadító hadsereg főhadiszállása 1950 júniusában együttes közleményt adott ki az angol gyarmatosítók ellen vívott felszabadító háború második évfordulója alkalmából. A közlemény kiemeli, hogy az angolok Malájföldön 130 000 főnyi katonaságot és fegyveres csendőrséget mozgósítottak már 1949 végére és óriási összegeket költöttek a hadműveletekre. Ennek ellenére nemcsak kudarcot val-

lottak katonai műveleteikkel, hanem 12 000 embert vesztettek. Maguk is kénytelenek voltak bevallani, hogy erőfeszítésük sikertelen volt.

A malájföldi népi felszabadító mozgalom — állapította meg a közlemény — ma erősebb, mint valaha. A britek mindjobban elszigetelődnek és mind súlyosabb nehézségekkel küzdenek. Ebben a helyzetben Amerika nyiltan támogatja az angolok gyarmati háborúját a malájföldi néppel szemben. Az imperialistáknak ez a kalandja azonban semmi másra nem vezet, mint saját pusztulásukra, ugyanúgy, mint ahogy Kínában történt és Vietnamban történik.

A malájföldi népi felszabadító mozgalom nagy győzelmeit elsősorban annak köszönheti, hogy mindjobban megszilárdul a Kommunista Párt körül tömörülő különböző nemzetiségű malájföldi munkások és parasztok egysége és mindjobban megerősödik harci szellemük.

A győzelmek másik fontos tényezője, hogy a Kommunista Párt vezetése alatt egész Malájföldön a tömeges gerillahadviselés bevált stratégiáját alkalmazzák. Ugyanúgy fontos tényezője a sikereknek a Szovjetunió vezetése alatt álló demokratikus béketábor ereje és a kínai forradalom nagy győzelme.

A közlemény felhívta a malájföldi népi felszabadító hadsereg valamennyi tisztjét és katonáját, lépjenek fel továbbra is kezdeményezően a küzdelem megszervezésében, sujtsanak le az ellenségre, ragadják el fegyvereiket, építsenek ki minél több hadműveleti támaszpontot. A közlemény felhívta továbbá a különböző nemzetiségi csoportokat, hogy egységesen támogassák a malájföldi népi felszabadító hadsereget.

„Harcunk célja — fejezte be a felhívás, — a teljes függetlenségen, a nemzeti egyenlőségen és a népi demokrácián alapuló Maláji Népi Demokratikus Köztársaság megalakítása."

Azóta, mint azt a *Daily Telegraph* külön tudósítója

1950 decemberében beismerte, a maláji népi felszabadító hadsereg megállította Briggs tábornok új, általános offenzíváját. A népi hadsereg ellentámadásainak száma — írta a tudósító — 1949 szeptemberében nyolcvankettő volt. 1950 márciusában már kétszázkilencven, október havában pedig ötszázharmincnyolc.

Az angol támadás az egész országban határozott ellenállásba ütközött. A népi felszabadító harcosok nem elégedtek meg azzal, hogy szilárdan helytálltak, hanem kezdeményezően léptek fel és szakadatlan egymásutánban ellentámadásokat intéztek az imperialista hadsereg ellen. A *Daily Telegraph* 1951 januárjában beismerte, hogy az az angol és gurka csapatokból álló hat zászlóalj, amelyet öt hónappal korábban egyetlen állam — Johore — megtisztításával bíztak meg, képtelen volt megbirkózni a népi felszabadító hadsereg mozgékony taktikájával.

A lap panaszkodik, hogy a „terroristák" messze betörnek az angolok megerősített területeire és ezek az összetűzések is egyre gyakoribbak. A Johore államból kiágazó országutakat és vasúti vonalakat állandóan támadják. A lakosság messzemenő támogatásban részesíti a harcosokat.

Az angolok megtorlásul még eszeveszettebb dühvel bombázzák az őserdőben lévő falvakat. 1950 november végéig az angol repülőgépek már ezer repülést hajtottak végre a maláji falvak fölött, de nem értek el semmiféle katonai eredményt. Bár ezek a légivállalkozások nemcsak eredménytelenek, hanem költségesek is, mégsem hagynak fel velük, mert ilyen terrorbombázásokkal akarják „meggyőzni" a lakosokat az imperialista Anglia hatalmáról. Ám ez az erőlködésük kudarcra van ítélve. A polgári lakosságot sem sikerül megfélemlíteniök. Ezek még nagyobb elszántsággal fordulnak az angolok ellen és méginkább fokozzák a felszabadító hadseregnek juttatott anyagi segítségüket.

4

Szingapurból indultunk el. Térjünk most vissza az „Oroszlán-város"-ba, a Brit Birodalom valaha oly rettegett „leghatalmasabb erődítményébe".

„Szingapur: katonai támaszpont, egyike a leghatalmasabbaknak a Brit Birodalomban. A világ legjobban kiépített erődítménye, a Birodalom *bevehetetlen támaszpontja,* a hajóraj, és a légierő erős bázisa, mely biztosítja uralmukat Délkelet-Ázsia legfontosabb hadászati és gazdasági területein" — fentieket az 1940-ben megjelent angol lexikonokból idéztük. Igaz, ezt a „bevehetetlen" erődítményt 15 esztendeig, 20 millió fontsterling költséggel építették az angolok. És az eredmény?!... 1942 február 15-én az angolok. És az jelentéktelen veszteségek árán, bevették Szingapur szigetét, erődítményeit, Szingapur városát. Két héttel az első japán erők megjelenése után a helyőrség letette a fegyvert a Maláj-félszigeten...

Miután a Szovjet Hadsereg a Távolkeleten szétzúzta Japán legerősebb hadseregét, a Kvantung-hadsereget, miután a malájföldi japánellenes népi hadsereg megtisztította a félsziget legnagyobb részét a japán megszállóktól — az angol hadsereg visszatért Szingapurba is. És a városban ma újra angol csapatok tartózkodnak, az angol hajóraj és légierő egységei szállták meg az erődítményeket, a támaszpontokat.

A város maga óriási épületeivel, zajos, forgalmas utcáival is lehangoló képet nyujt. A megszállók monumentális épületei rendkívül ízléstelenek, nem impozánsak, hanem nevetségesek a jóízlésű látogató szemében.

A nagyforgalmú utcák reggeltől éjszakáig a riksakulik kiáltásaitól hangosak. Ez a városban a legolcsóbb közlekedési eszköz. Riksakuli csak fiatal van — ezt a munkát 3—4 évnél tovább még a legerősebb fizikumúak sem birják. És ha már kidőltek, ott ődön-

genek, koldulnak, tengetik nyomorúságos életüket a külvárosi utcák nyomortelepein.

A belső városrészek „előkelő" utcáit sokszáz maláji munkás tartja tisztán. A virágágyak rendbentartásán 10—12 éves fiúk és lányok dolgoznak naponta egy tál vizes levesért. És mindenütt rendőrök, katonai őrjáratok, páncélos-kocsik, besúgók... A Brit Birodalom urai Szingapurt délkeletázsiai gyarmatbirodalmuk legfontosabb őrhelyének tekintik. Itt van Délkelet-Ázsia brit főkormányzójának székhelye és hivatalai. Egy 1948-ban megjelent rendelet értelmében „Szingapur város és gyarmat" és az egész Malakkafélsziget valamennyi lakója köteles az angol rendőri hatóságoknál igazolványt kiváltani. Az igazolványon minden jelentkező ujjlenyomata is rajta van... A rendelkezés be nem tartásáért pedig 3 évi börtönt és 100 000 szingapuri dollár bírságot szabnak ki az angol hatóságok.

A terror, a nagy katonai és rendőri alakulatok jelenléte ellenére a városban nyugtalanság uralkodik. A megszállók úgy érzik magukat, mintha vulkán tetején ülnének, a börtönök zsúfoltak. Egy példa: a Szingapurban megjelenő *Malaya Tribune* 1949 november 4-i számában jelentette, hogy Szingapur 1950. évi költségvetésében börtönök építésére és fenntartására 2,5 millió szingapuri dollárt fordítanak... Közel annyit, mint a közoktatás- és közegészségügy céljaira összesen.

Ez természetesen meglátszik a város képén is. Elképesztően raffinált fényűzés és embertelen nyomor; luxusvillák és az indiai nyomornegyedeket is felülmúló városrészek: ez Szingapur mai arculata. A gyarmati és katonai kormányzat tisztviselői és tisztjei, az angol nagytőkés vállalatok vezető tisztviselői óriási luxusvillákban, pazar pompában élnek. A legkisebb beosztású angol tisztviselőnek is jogában áll 3—5 főnyi személyzetet tartani, de nem ritkák az olyan tisztvi-

selőcsaládok sem, akiknek kényelmét 12—15 „szolga" biztosítja. A magyarázat egyszerű: Szingapurban semmi sem olyan olcsó, mint a munkaerő...

A brit gyarmatosítók az elővárosok villanegyedeiben laknak. Gyönyörű virágágyak, majd minden villa kertjében nagy úszómedence, sportpályák, művízesések, árnyékos, évszázados fákkal ovezett, gondosan ápolt fasorok és mindez a gyarmatosítók rendelkezésére. A hatalmas luxusvillák bejáratánál pedig mindenütt a felirat: „Malájiak számára tilos a belépés"...

Néhányezer méterrel odébb a kínai negyed terül el. Itt lakik a 700 000-res város lakosainak 70 százaléka. Autón mindössze 10 perc az út a kínai negyedig. Ez már a valódi Szingapur. Keskeny, hihetetlenül bűzös és piszkos sikátorok, kibírhatatlan levegőjű „éttermek", körülöttük sovány, meztelen kínai gyerekek százai kutatnak a szemétben ételmaradék után. Sűrűn egymáshoz tapadó alacsony kínai házak, mindegyiken a nyomor, az éhség, a betegség pecsétje. Az ittlakók egyetlen gondja: hogyan biztosíthatnák gyermekeik, családjuk számára a naponta egyszeri étkezést. De még ez is elérhetetlen álomnak tűnik nagyrészük számára. A kínai munkások keresete nem haladja meg a havi 30 szingapuri dollárt. És az árak? Egy kis csésze rizs 1 dollárba kerül. Ez pedig még egy gyermeknek sem elegendő egyszeri étkezésre...

Az „Oroszlán-városban" csend van. De ez a csend csak látszólagos. Az őrjáratokat a Kínai Népköztársaság kikiáltása óta szinte naponta erősítik. Új és új börtönök és koncentrációs táborok telnek meg szingapuri hazafiakkal. Nap-nap után új csapaterősítések érkeznek a városba. Egyre szaporodnak a rendőrség épületein a ráccsal körülvett hirdetőtáblákon elhelyezett deszkák. Rajtuk malájok és kínaiak fényképei. Felül a nagybetűs felirat: „Ki akar pénzt keresni?" A járókelők némán, megvetően fordulnak el ezektől a falapoktól...

A gyarmatosítók egyre idegesebbek. A *Malaya Tribune* hírei pedig éppenséggel nem nyugtatják meg felzaklatott idegeiket. 1950 decemberében jelentette például a lap, hogy „az év folyamán a malájföldi banditák (értsd: a népi felszabadító hadsereg katonái) 240 alkalommal robbantották fel a városba vezető vasútvonalakat, 47 alkalommal hajtottak végre rajtaütéseket a város közvetlen környékén és 14 kisebb-nagyobb hidat robbantottak fel..."

„Ha Anglia elveszíti Malájföldet és Szingapurt — mi marad a délkeletázsiai gyarmatbirodalomból?" — sóhajtoznak az angolok és reszketnek délkeletázsiai gyarmatbirodalmuk bástyájáért. A malájföldi szabadságharcosok sikerei pedig egyre reménytelenebbé teszik a gyarmatosítók helyzetét Szingapurban is. A bányászok és gumitermelők országában, a nyomorba és megalázottságba kényszerített ország fölött új nap van kelőben. A szabadság napja, amely a felszabadító háború lángjaiban születik...

VII

HARCBAN A SZABADSÁGÉRT...

„Biztos vagyok abban, hogy erkolcsi szempontból éppen most érkezett el a legkedvezőbb pillanat támadó intézkedések megtételére... El kell űznünk Kim Ir Szen embereit a hegyek közé, pusztuljanak el ott az éhségtől és a hidegtől. Akkor aztán védelmi vonalunkat a Tumen és a Jalu folyó mellett, Kína határán kell kiépítenünk..."*

Egy levél néhány sorát idéztük. A levelet Li Szin Man, az amerikai imperialisták délkoreai bábja írta. Címzettje dr. Robert Oliver, a délkoreai bábállam amerikai „tanácsadója" volt. A levél 1949 szeptember 30-án kelt... Li Szin Man jól ismerte gazdái terveit: az amerikai támogatás nem maradt el. Kim I Szek, a liszinmanista kormány volt belügyminisztere, aki a koreai néphadsereg fogságába került, elmondta, hogy Sebald, MacArthur tábornok politikai tanácsadója „kedvezően reagált Li Szin Man terveire" és 1950 januárjában biztosította őt arról, hogy ha megindul a hadjárat Észak ellen, a Japánban állomásozó amerikai flotta és légierő tevékeny segítséget fog nyujtani a délkoreai csapatoknak. Az események ezután már gyorsan követték egymást. 1950 június első napjaiban Johnson, az Egyesült Államok hadügyminisztere, Bradley tábornok, a vezérkarok egyesített csoportjának el-

* Idézett leveleket a koreai néphadsereg Szöul felszabadításakor zsákmányolta a Li Szin Man-kormány titkos levéltárának anyagából.

nóke és Dulles, az amerikai külügyminisztérium „tanácsadója", látogatást tett Távolkeleten és titkos megbeszéléseket folytatott MacArthur tábornokkal. Dulles, a hírhedt háborús uszító, külon látogatást is tett Dél-Koreában és személyesen vizsgálta meg a 38. szélességi fok körzetét. 1950 június 20-án, Li Szin Mannak írt búcsúlevelében ezt olvashatjuk: „Nagy jelentőséget tulajdonítok annak a döntő szerepnek, amelyet az Ön országa játszhat majd a most kibontakozó nagy drámában" ...

A „nagy dráma" öt nappal később elkezdődött: a délkoreai bábkormány csapatai 1950 június 25-én orvul megtámadták a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságot...

A néphadsereg megsemmisítő csapásokat mért az Észak-Koreába betört Li Szin Man-féle zsoldoscsapatokra. Ekkor az Egyesült Államok segítségére sietett Li Szin Man csapatainak, nyílt fegyveres intervenciót kezdett Koreában és vadállatias kegyetlenséggel kezdte pusztítani a koreai népet, megsemmisíteni a koreai városokat és falvakat.

Az álnok támadás szándékosságára vonatkozóan minden kétséget kizáró bizonyítékok állanak rendelkezésre. Még egy ilyen bizonyíték: a *Réalités* című szélsőjobboldali francia lap 1949 januári számában, Betty és Arthur Reef tollából cikket közölt Koreáról, melynek befejező mondatai a következőképpen hangzottak: „Ha majd kitör az Észak elleni végzetes háború, lehet, hogy a déliek amerikai támogatásban részesülnek. Így lesz, ha hihetünk MacArthur tábornok októberben (1948 októberében!) tett nyilatkozatának, aki a következőket közölte régi barátjával, Li Szin Man-nal:

— Meg fogom védeni Koreát, mintha saját hazámról, Kaliforniáról lenne szó...

Ha kitör ez a háború — hosszú és véres lesz..."

A régi barátság mellett azonban más okok is köz-

rejátszottak az amerikai imperialisták rablótámadásában... MacArthur, amellett, hogy személyesen is érdekelve volt a Korea meghódításáért folyó háborúban, elsősorban nagytőkés gazdái utasításait követte.

Az amerikai nagytőke — és tegyük hozzá: MacArthur személyszerint is — éppenúgy érdekelve volt Korea meghódításában, mint a kínai Taivan (Formoza) szigete, vagy a Fülop-szigetek leigázásában. A taivani és a koreai bauxit például az amerikai United States Reynolds Metal Co. monopóliumot érdekli, a Reynolds családdal pedig MacArthurnak közismerten jó kapcsolatai vannak. A Fulóp-szigetek egyik legnagyobb kapitalistája maga MacArthur. A szigetek ültetvényein kívül jelentős érdekeltségei vannak a volt japán „alcsászárnak" a fülöpszigeti aranybányákban is. Észak-Koreában emellett még igen jelentős króm-, arany- és egyéb bányák vannak. Az Egyesült Államok nagy acél-, vegyi- és hadiipari trösztjei — vagyis MacArthur és az amerikai minisztériumokban ülő cinkostársaik — tehát már a háború előkészítése során is jelentős profitot vágtak zsebre. A részvények árfolyama 1950 június második felében — napokkal a koreai orvtámadás előtt — nagymértékben emelkedett. Június 30-án pedig Johnson, a Marshall-terv igazgatója még azt is kijelentette, hogy „az Egyesült Államoknak jelentős érdeke fűződik Koreához, mint számottevő wolframlelőhelyhez".

Az amerikaiak egyrészt tehát Észak-Korea nyersanyagkincseire áhítoztak. Ez azonban a kérdésnek csak egyik oldala — és nem a jelentősebb. A koreai agresszió csak első lépésként szerepelt az amerikai imperializmus világhódító terveiben. Az amerikaiak Észak-Korea kincseinek megszerzésére törekedtek, de ugyanakkor ki akarták terjeszteni ezt a háborút egész Ázsiára, sőt ha lehetséges, az egész világra. Az amerikaiaknak „hű" csatlósaik vannak Délkelet-Ázsiában: Quirino és Romulo a Fülöp-szigeteken, Hatta és

Mohamed Natszir Indonéziában, Bao-Daj Vietnamban, Csang Kai-sek Taivan szigetén és Li Szin Man Koreában. Korea pedig, stratégiai helyzeténél fogva, a leginkább látszott alkalmasnak arra, hogy az országot hídfővé változtassa a Kínai Népköztársaság és a Szovjetunió ellen irányuló támadó háborúhoz... Koreában könnyű diadalt reméltek aratni az amerikaiak és ez fontos volt számukra azért is, hogy megfélemlítsék az egyre erősödő délkeletázsiai nemzeti felszabadító mozgalmakat és a koreai nép leigázásával hatást gyakoroljanak az imperializmus ellen harcoló délkeletázsiai népekre.

Az amerikai imperialisták, amikor Koreában megkezdték nyílt fegyveres beavatkozásukat, arra számítottak, hogy tömeges bombázással és szörnyű vadállati cselekedeteikkel sikerül megfélemlíteniök és térdre kényszeríteniök a hős koreai népet. Arra számítottak, hogy a koreai nép felett aratott győzelmükkel megfélemlítik a szabadságukért harcoló délkeletázsiai népeket, hogy biztos támaszpontot szereznek a Kínai Népköztársaság ellen tervezett agressziós kalandjukhoz. Az események azonban egészen másként alakultak.

Az amerikai támadók — óriási technikai fölényük, hatalmas tengeri és légierők, jóformán az egész rendelkezésre álló távolkeleti erőik mozgósítása ellenére — példátlan katonai vereséget szenvedtek Koreában. Most jónéhányan gondolkodóba estek azok közül, akik nemrégiben még az amerikai imperializmust és hadseregét a „leghatalmasabbnak", sőt „legyőzhetetlennek" tartották. Az Egyesült Államok katonai tekintélye sok európai és ázsiai ember szemében nagymértékben megingott. Másfelől: az amerikaiak, a hitleristákat is felülmúló kannibáli politikája, amelynek nyomán az „amerikai életforma" képviselői Korea városait és falvait sivataggá változtatják, izzó

gyűlöletet váltott ki minden becsületes emberből, különösen Ázsia elnyomott népeiből.

Az amerikaiak koreai beavatkozása minden ember számára világossá tette az amerikai bankárok és gyárosok igazi délkeletázsiai céljait. MacArthur tábornok, ez az azóta elcsapott közismert fecsegő, többízben „kifejtette", hogyan szeretnék az amerikai imperialisták gigászi repülőgépanyahajóvá változtatni Taivan szigetét, tengeralattjáró-támaszponttá a Fülöp-szigeteket, a Csendes-óceánt pedig — nemes egyszerűséggel — Amerika „tavává" tenni. Ez az amerikai program méreteiben messze túlszárnyalja a japán militaristák vérgőzös terveit is. Módszereiben pedig annál is sokkal kegyetlenebb. Az amerikaiak tűzzel-vassal igyekeznek megvalósítani ezt a programot. Ezért gyilkolják tízezrével a koreai asszonyokat és gyermekeket, ezért szabadítanak SS-banditákat az indonéz hazafiakra, ezért mészárolják le a burmai és sziámi falvak békés lakosait, ezért kínozzák halálra a fülöpszigeti hazafiakat. Ezért követi a „jó tanítvány" — az angol „munkáspárti" kormány amerikai gazdái példáját Malájföldön.

Attlee és Bevin urak és elvbarátaik a Malájföld lakosainak tömeges legyilkoltatása mellett, „finomabb" eszközökhöz is nyúltak. Mikor már a harckocsik, repülőgépek, a dajak fejvadászok, a 130000 főnyi gyarmati hadsereg, az égő falvak, a maláji polgárok tömegmészárlása, a börtönök és koncentrációs táborok segítségével sem tudták leigázni Malájföld harcoló népét, akkor az angol „szocialisták" a vesztegetéshez folyamodtak. „Ki mint él, úgy ítél" — Attlee és társai, akik jópénzért eladták magukat a City és a Wall Street pénzeszsákjainak, azt hiszik, hogy Malájföldön sikerül majd magukhoz hasonló aljas embereket találniok. 7000 fontsterlingre becsülik Malájföld Kommunista Pártja főtitkárának életét, 6000-re a Párt Politikai Irodájának tagjait, 5000-re a Központi Vezetőség minden

egyes tagját, 350-re egy-egy pártcsoportvezető és 200-ra egy-egy párttag életét.

A „munkáspárti" árulók hiába igérgetnek vérdíjat a malájföldi nép vezetőinek elárulásáért, éppenúgy hiába, mint ahogy amerikai gazdáiknak a náci-fasisztákat is megszégyenítő kegyetlensége is éppen az ellenkező hatást érte el. Délkelet-Ázsia népei tanultak a nagy kínai nép példájából és tanulnak a szabadságáért harcoló koreai nép hősiességéből is. A koreai amerikai agresszió megindulása óta eltelt időszakban tovább fokozódott a délkeletázsiai népek szabadságharcának ereje. Számtalan példa mutatja: a délkeletázsiai népek egyre nagyobb tömegei látják, hogy nemzeti függetlenségükért, szabadságukért vívott harcuk biztosíthatja egyedül sorsuk jobbrafordulását. Világosan látják, hogy csakis a munkásosztály és élcsapatai, a kommunista pártok tudják a nemzeti felszabadító mozgalmat sikerre vezetni. Világosan látják, hogy erejük és legyőzhetetlenségük abban gyökerezik, hogy a nemzeti felszabadító mozgalom szerves része a Szovjetunió vezette nemzetközi békevédelmi mozgalomnak. Délkelet-Ázsia népei maguk akarnak dönteni sorsuk felett — szabadságot és békét akarnak!

Egészen természetes, hogy a délkeletázsiai népek fejlődő nemzeti felszabadító mozgalmainak eredményei, fejlettségi foka más és más, függően az egyes országokban uralkodó állapotoktól. A népi demokratikus forradalom jellege azonban a délkeletázsiai gyarmati és félgyarmati országokban egyöntetűen és mindenekelőtt imperialistaellenes, feudalizmus-ellenes. Fejlettségüket minden egyes országban „az ország történelmi fejlődésének, az országon belül és a nemzetközi síkon fennálló osztályerőviszonyok konkrét sajátosságai" határozzák meg.*

* Liu Sao-ci: „Az ázsiai országok munkásosztálya a gyarmati népek felszabadító harca élén."

Délkelet-Ázsia elnyomott népeinek fokozódó imperialistaellenes harca egyre szélesebb népi tömegekre támaszkodva, a munkásosztály és élcsapata, a Kommunista Párt vezetésével, új erőt merített a nagy kínai nép történelmi győzelméből, új erőt merített a koreai népnek az amerikai betolakodók elleni hősi küzdelméből. Ázsia népeinek érzéseit Mohanlal Atal, India népének küldötte a varsói II. Békevilágkongresszuson így foglalta össze:

„Az amerikaiak koreai agressziójukkal minden tőlük telhetőt megtettek, hogy kirobbantsák a harmadik világháborút és ha ez nem tört ki, azt a Szovjetunió és Kína kormányai türelmének és kitartásának köszönhetjük. Tisztelet és dicsőség nekik!... Mi, Ázsia népei, tudjuk ki van a béke és ki a háború mellett. Mi tudjuk, ki akar megsemmisíteni bennünket az atombombák segítségével. Mi sohasem állunk a háborús uszítók oldalára, hacsak önként nem akarunk rabszolgákká válni. Mi sohasem fogjuk azonosítani magunkat azokkal az emberekkel, akik felgyujtják a gabonát a szántóföldeken, amikor saját országukban és a világ más részeiben emberek halnak éhen, mert nincs kenyerük. Mi utáljuk ezeket az embereket. Mi sorsunkat azzal a néppel kapcsoljuk össze, amely megtanít bennünket, hogy több és jobb minőségű gabonát termeljünk, megtanít bennünket, hogy termeljünk búzát ott is, ahol azelőtt nem termett — azzal a néppel, amely mindenekelőtt megtanít bennünket, miként szüntessük meg az embernek ember által való kizsákmányolását, az emberiség legnagyobb átkát és minden bajunk alapvető okát!"...

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

Az egyes fejezeteknél a következő szerzők műveit használtuk fel:

I. V. Luckij — Liu Sao-ci — E. Zsukov — I. Sztyeklov — Lu-Duk-Fo — V. J. Vasziljeva — I. M. Lemin — I. Sz. Zvávics — R. Palme Dutt;

II. V. P. Patyomkin — V. Avarin — V. M. Hvosztov — V. J. Vasziljeva — E. Zsukov — G. Marion;

III. A. Guber — L. Alarin — A. Gorev — A. Larin — G. Bondarevszkij — V. J. Vasziljeva — I. Lemin — I. Gajdajenko — P. Vasziljev — R. Palme Dutt — Jack Bering;

IV. V. Zvetkov — A. L. Alarin — V. Avarin — A. Bjelszki;

V. I. Alexandrov — A. Leonidov — V. J. Vasziljeva — I. M. Lemin — I. Sz. Zvávics — R. Palme Dutt;

VI. I. Zabozlajeva — M. Markov — T. Aszlanova — G. Afrin — V. Boriszov — A. Guber — V. Bereskov — I. Lemin — I. Sztyeklov — R. Palme Dutt — G. Marion.

Felhasználtuk a moszkvai „Novoje Vremja" 1945—1950. évfolyamainak majd valamennyi számát, a „Tartós békéért — népi demokráciáért" című lap, a „Labour Monthly" és a „Democratic Nouvelle" egyes számait, valamint az egyes fejezetekben idézett imperialista lapok több számát is. Felhasználtuk továbbá:

W. Lippmann: US Foreign Policy and US War Aims (New York 1944.) c. könyvét; Ernest Barker: Britain and the British People (Oxford University Press, 1942.) c. könyvét; az „Oxfordi Füzetek Világkérdésekről" c. sorozat néhány füzetét.

TARTALOM

I. Harc életre-halálra 5
II. Amerikai „demokrácia" a Fülöp-szigeteken .. 18
III. Harcban az olajmágnásokkal. Indonézia 42
IV. A „fehér elefánt" országa. Sziám 66
V. Gyarmati „felszabadítás": angol módra. Burma 81
VI. Anglia kincsesbányája: Malájföld 97
VII. Harcban a szabadságért 110
Forrásmunkák jegyzéke 126

Felelős lektor: Gellért Zsuzsa

„Fűzött könyv 4.21. MNOSZ 5602."

3554. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula.

4.—Ft.